

**Tabidorum theatrum: sive phtisios, atrophiae, et hecticae xenodochium.
Item Vestibulum tabidorum / [Christopher Bennet].**

Contributors

Bennet, Christopher, 1617-1655.
Lluelyn, Martin, 1616-1682.

Publication/Creation

Lugduni Batavorum : Apud Johannem Coster, 1714.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/n3v7evub>

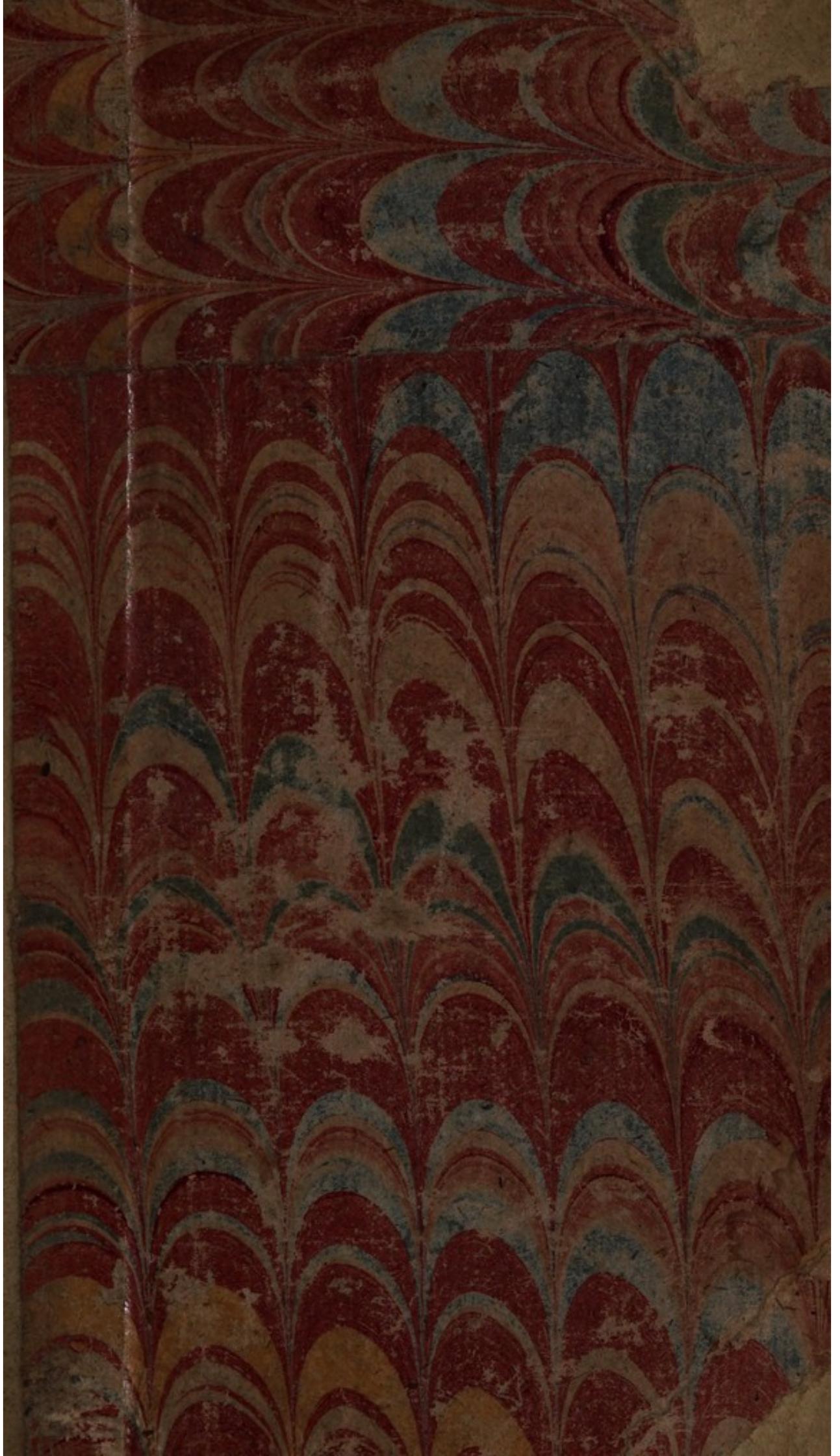
License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

**wellcome
collection**

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

13266/A

F. XV. b

Zim the red

4/6

A 1100

- 1) BENNET, C
- 2) THOMSON, A.
- 3) MORLEY, C. L.

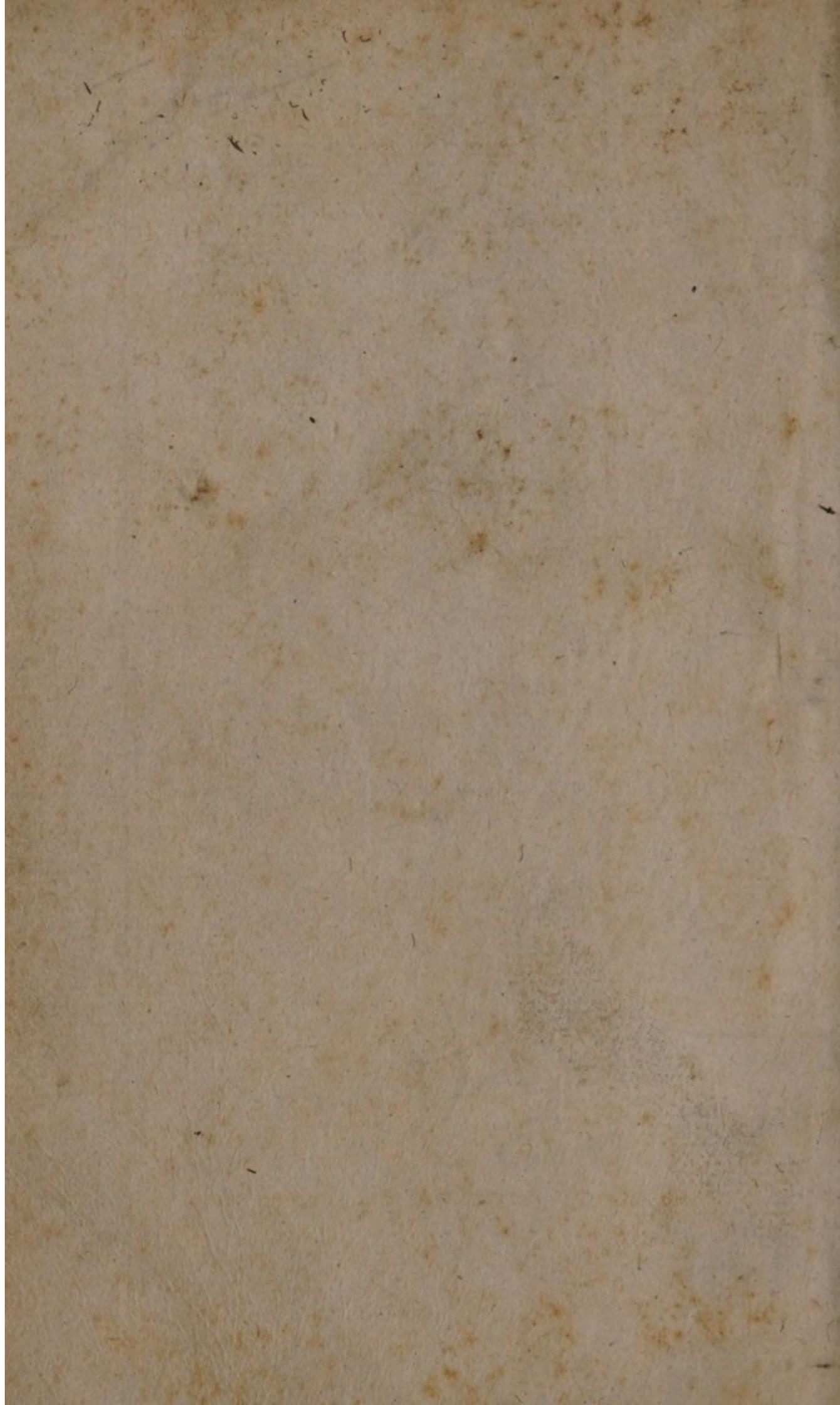
Thomson complete
with two final blanks

1 Tabernum Thebana. Buntt

2 Alex. Thomson
Dissertationes Medicae 1705

2 Christopher Love Moxley
De Morbis Epidermidis Strabonum
Lond. 1688

copy
ref 7/10

TABIDORUM
THEATRUM,

SIVE

PHTISIOS, ATROPHIÆ

ET

HECTICÆ XENODOCHIUM.

ITEM

VESTIBULUM TABIDORUM.

AUTHORE

CHRIST. BENNET,

Med. Doct. Collegii Londinensis Socio.

Opuscula diu frustra quasita.

LUGDUNI BATAVORUM.

Apud **JOHANNEM COSTER.**

MDCCXIV.

29951(1)

TABIDORUM
THEATRA
PHTISIOS, ATROPHIAE
HECTICAE, KLEPHORUM
VESTIBULUM TABIDORUM
CHRISTIANI
M.D.C.C.XIV
LONDONI BARNARDUM
Apud JOHANNEM COXETER
MDCCLXIV

CLARISSIMO ET ORNATISSIMO VIRO;
DN. P R U J E A N O,
Collegii Medicorum Londinensium Præsidi

Salutem.

QUISQUIS inverecundius otia tua interpellat, PRÆSES EXCELLENTISSIME, in Naturam, (cujus minister Medicus) piaculum admisisse videatur. Tetamen scissitante, aliisque Societatis Collegis Meditationes nostras de Tabe, nec non seriem remedium reticere nolui, & ut jussis Vestris infervirem, literis mandavi. Malim enim aliqua temere effutire, quam tibi cæterisque Collegis, quibus tam arcte humanitate & amicitia defunctus fui, in minimis aut maximis (quantum valuerim) defuisse. Præstiti itaque: Sed ne quorundam stomachis insolitorum ingluvies nauseam concitaret, exercitationes aliquot cum historiis & experimentis apodicticis, vice condimenti, præmittere visum est. Si quippe quæ in atrio prælibantur placuerint, quæ in Theatro comparata sunt, ingeniosissimis & modestioribus, i. e. doctissimis, qui semet multa latuisse cognoverint, gratissima fore duxerim: an cæteris arriserint, parum refert, neque enim illis invigilaverit.

Tuus addictissimus

C. B.

PRÆMISSUM
LECTORI

ALLOQUIUM.

TYpis tandem vel invitus foeturam abortivam permisi, non quidem præconcep- tam; Sed superfœtationis obiter adve- nientis prolem in lucem edidi: Manu- missam tamen non dimicantis laurum, sed veri- tatem asserentis olivam reportaturam minimè du- bitarem. Noluit insons sacrosanctas Methodi Me- dicæ leges violare, multo minus conculcare: ut tamen foveatur & adolescat, maluit scaturiginis crystallinæ momentum è fonte suxisse, quam ri- vulorum turbidorum & spurcitie diffluentium an- fractus numerosos confectari. Nec aspernabere, quia incana aut nuperrime accessit; observatio- num enim certitudine, opinionum aliquot anti- quitus receptarum fallaciam fideliter ac succin- cte perstrinxit, noluitque Matris crasin & præ- cepta ex Authorum tantummodo captu discere ac metiri; nec sibi omnia verba olim inventa & pa- rata suffecerint; sed nonnulla de novo fabricandi licentiam assumpsit; rebus etenim, non verbis à cunabulis incubuit. Pedes porro non ex vulgari nutu componere didicit, sed extra tritam aliquo- ties errantium semitam transposuisse ausa est. Ma- luit denique (quod condonent ingeniosissimi) Na- turam ipsam, quàm ejus simias venerari & con- templari.

*Quo me cunque rapit tempestas, deferor hospes;
Nullius addictus jurare in verba Magistri.*

VIRO DOGTISSIMO

ac sibi amicissimo

DN. D. BENNET,

VESTIBULUM THEATRI
TABIDORUM EDENTI:

Gratulatio Collegæ.

PErimus (ecce!) nos Laryngis uvidi
Malo petiti, & humida graves lue.
Iacent quibus cruenta tussis imperat
Locis in omnibus; nec ullus attulit
Opem gementibus: truces ad inferos
Fit indies acerba pronior via,
Saturque stertit Orcus. Alma sed salus
Respexit, & dedit miserta vindicem.
Ades (Amice!) mente promptus & manus.
Vetusta pharmacis novis fugans mala,
Faceffat orbe anhela tussis illico,
Et inquilina cordis Hæctica exulet
Feralis; & Marasmus ipse marceat.
Valete saccharumque, lac, tabellaque
Dicata pectori humido, & tenax Loboc.
Valete denuo. Renidet ecce jam
Salus reversa, cumque tabe lurida
Hiulca vena non timetur amplius.

AD

DOCTISSIMUM

B E N E T T U M.

R *Arior ingenii proles vitalis in ævum
Quin patitur morbos pagina nata suos.
Illam vel primis Lethargus possidet annis,
Illam marcor habet, vermibus illa scatet.
Hanc rapit adfœdas turpis Diarhœa cloacas,
Atque excrementis chartula plena perit.
Perdidit & varios Febrilis Flamma libellos
Quorum post cineres gloria rara venit.
Sed tua progenies fœlicis sydere vivet,
Ludet & extremum pagina sana rogam.
Lethalis tabes tibi longos attulit annos
Que mors est aliis Hæctica, vita tibi.*

THO. CROYDEN, M. D.
Coll. Lond.

Ad

AD
ORNATISSIMUM
DOCTISSIMUMQUE
VIRUM.

DOM. DR. BENETTUM,

Vestibulum edentem.

IAM novum lumen refluos canales
Lustrat, & clausi maris uda monstra
Et dolos cæcis sinibus natantes

Detegit orbi.

Quæ lues, quod profluvium quietos
Turbat, humanos stimulatve fluctus:
Hostis, utque intus muria nocivus

Vellicat acri:

Et patet pirata salinus arctum
Pectus infestans tenerosque tractus.

Ultimo dulces populans liquores,

Prædia vitæ.

Plura quid? nobis tuus est (Amice!)

Lumen, ast illis scopulus, libellus;

Namque pirata, latitansque prædo

Naufragus inde:

Ecce Tabes, & malefida Tuffis

Vi tua fractæ pereunt. Senilis

Cymba delusa est, minitansque venis

unda reducta.

Geo. ROGERS, M. D.

Coll. Lond.

* 4

PERI-

A U T H O R I.

MEDICORUM SAGACISSIME!

C Ujus vestibulum plura
 Quam aliorum ædes & prædia continet:
 Ea inscribentis modestia est,
 Id scripti pondus & momentum
 In angustiis latus, brevitæte copiosus;
 Moli non vacas, sed utilitati.

Tramite incedis,
 Aliorum pedibus aut nimis ignoto,
 Aut difficili nimis.

Eodemque in pelago quo alii naufragium,
 Tu portum reperisti:
 Tanti interest.

An quis sciat, an se scire credat;
 Persuasum scilicet, an exploratum habeamus.

Pthisin discutis,
 Non Authorum tantum testimonio,
 Sed damno tuo:

Idem nempe aliquando extitisti
 Et æger, & Medicus.

Haud facile dictu,
 Gravius laboraveris, an gloriosius evaseris.
 Tabidorum Theatro prælusorium
 hoc opus,

Marcescentis olim Tui, & pene Sceleti
 Anatome.

Securiorem nusquam Lector adhibeas fidem :

Sensit, curavit, scripsit.

Quo alimenta debent ingeri,

Quo distribui doces ordine

Medici nescio, an Oraculi fide :

Adeo tuo spreto Tripode,

Non dapes quidem, sed escam arripiamus;

Nec vesci videamur, sed capi potius.

Quid sanguinem suo tingat rubore :

Quo sputa singula excernuntur omine

Quantum Lac noceat, quantum Dulcia,

Quid Fonticuli,

Quid Sudor valeat,

Quid Suffamigia :

Hæc omnia brevi. Multi loquacius tacent.

Mart. LUELLIN, M. D.

Coll. Lond.

Τῶν ἀνθρώπων ὁκοίτι ἤδονται πότερον φιλο-
πόται ἢ ὠρισηται ἢ ἀταλαίπωροι, ἢ φι-
λογυμνασαίτε ἢ φιλόπονοι ἐδωδοὶ ἢ ἀποτοὶ ἢ
ἀπὸ τετῶν χρῆ ἐνθυμέεσθ' ἕκαστα.

Id est.

Hominum quoque victus ratio, quam
maxime delectantur, inspicienda, an potui
& cibis & otio dediti, an exercitationibus
& laboribus gaudeant, & an edaces sint, &
à potu sibi temperent: & ex his singula re-
putare oportet. Hipp. lib de aëre, locis &
aquis, Sect. 3.

Ἦν μὲν γὰρ ἦν εὐρετὸν ἐπὶ τετῶν πρὸς ἐκάστην
φύσιν σίτη μέτρον ἢ πόνων ἀειθερῶν, μὴ ἔχον
ὑπερβολὴν μήτε ἐπὶ πλέον μήτε ἐπὶ τὸ ἔλασσον,
εὐροίτο ἀν ὑγείῃ τοῖσι ἀνθρώποισιν ἀκρίβως.

Id est.

Si quidem præter hæc inventa fuerit ci-
borum mensura, & laborum ad unamquam-
que naturam numerus, ita ut excessus ne-
que supra neque infra modum fiat, inventa
sane exacta fuerit sanitas Hipp. lib de diæ-
ta, Sect. 4.

Τὰ γὰρ ἀνόμια σασιάζει, ἢ τὰ μὲν θάσσον
τὰ δὲ γολαίτερον πέσσεται.

Id est.

Seditionem etenim movent, quæ sunt
inæ-

inæqualia , aliaque citius alia difficilius con-
coquantur. Hipp. lib. 1. de flatib. Sect. 3.

Τὸ γὰρ σῶμα ὑπὸ μὲν τῶν σιτίων ἴσων ἴσως τρέ-
φεται, ὑπο δὲ ἔστω σῶμα τὰ σιτία κρατέεται
ἐπὶν δὲ πλεον ἢ ἔλασσον προσενέγκεται, ἢ ὡς
ἄλλο μεταλλάξας κρατέεται δὲ ἢ τὰ σιτία.

Id est.

Corpus enim à cibis æqualibus æqualiter
nutritur, à corpore verò cibi superantur :
ubi verò plus aut minus ingesserit aut alio-
qui mutatus fuerit, superatur, superantur
etiam & cibi. Hipp. lib. de locis in homi-
ne, Sect. 4.

Id est,

Ἀνάγκη γὰρ ὁκόταν τι τῶν χερσῶν ἢ ἐφ'
ἑαυτῷ ᾖ, ἐνθεν τε ἐξέστηκεν, ἔμνον τῆτο τὸ χω-
ρίον νοσερὸν γίνεται, ἀλλὰ καὶ ἐνθα ἐπιχυθῆ,
ὑπερπιμπλάμενον ὀδυνὴν τε ἢ πόνον παρέχειν.

Cum enim horum aliquid secesserit, &
per se constiterit, necesse est non solum lo-
cum ex quo excessit morbo tentari, sed eum
etiam in quem nimia copia influxerit, do-
lore & labore vexari Hipp. lib. de Nat.
hom. Sect. 3. circa initium.

LECTORI.

QUANDO amicissimus Author (Lector benevole) priusquam *Theatri sui Vestibulum* publici juris faceret, nostram de utrisque hisce Exercitationibus sciscitari sententiam dignaretur; ego ibi illico, videri mihi quamplurima in utroque opusculo & suæ laudi & rei medicæ profutura: subjunxi tamen libere, parum technice condidisse, Vestibulum scilicet Theatro majus. Ad hæc etiam quandoque Latinæ linguæ, in aliquibus vero Prisciani (quod apud nos dici affolet) cranio minus consuluisse. *Pectoralia* interim, *Spirabilia*, *Spirititalia*, quibus pulmones partesque respirationi dicatas nominibus fictitiis aut saltem minus medice usurpatis insinuasse visus est, (cum multis id genus) prorsus reticui; quoniam de istiusmodi præmonitum voluisse Lectorem in alloquio suo (quod vocat) adverteram. Hoc dicto subrisit quidem ille, retulit tamen, se rebus operam, non vocibus dare; denique non Grammaticam, non Architectonicen, sed Medicinam exercere. Excuso tandem Theatri Vestibulo, non ita diu erat, quo mihi reportavit audivisse sese alios etiam non paucos sui amicos mecum una sentire, imo quosdam securitatem ejus & incuriam palam redarguere. Rogavit itaque (quando operi ipse non vacabat) ut utrumque tractatum amicitiaæ ergo revisem.

Quid multa? parui; instrumenti unius atque alterius figuras exsculpendas curavi, eorumque (quoniam ipsi defuere) descriptiones & usus supplevi; paragraphis quibusdam obscurioribus claritatem (quoad ipse permittit) conciliavi denique currente calamo (quo solo per otium licuit) singula peragravi: multa tamen (quando sic Author nullo modo non voluit) prætermisi, ne alieno in opere ingenio nostro nimis arrogasse videar, aut candori tuo ansam præbuisse. Vale.

M. LUELLIN, M. D.
Coll. Lond.

I.

EXERCITATIO DIANOETICA.

*De subactione Alimentorum, inge-
rendi ordine, ut § de Diætæ
moderamine.*

STSI quilibet cibus ope caloris funditur, & humidi acescen-
tis perluitur, ita ut quælibet
ejus particula, si recte præ-
stiterit natura, nec flammulæ expandentis nec lymphæ ri-
gantis indiga sit: Alimenta tamen propriis
essentiis dissona, vel quoad consistentiam
inæqualia miscellaneo non intermiscuntur
fermento, nec partes cujuslibet minutæ con-
fusæ coeunt. Non etenim in ventriculo sub-

A

ver-

CHRIST. BENEDICTI

vertitur alimentum, unde partes ejus invicem intrusæ uniantur, nec denuo ut in ore masticatur, aut agitatum & revolutum conteritur, nec ipsa cibi patitur materies, cujus partes quoad qualitates dissociatæ dosim sibiimet peculiarem & teporis & madoris exposcunt, & pro earundem differentia citius vel terius fusionem & dilutionem subeunt: Si vero dosis debita cujusvis defecerit, vel si tempus huic negotio assignatum & proportionatum defuerit, aut excesserit, in qualitatem naturæ minus familiarem faceffit. Quæ demum de calore in partibus ventriculi & propter partium viciniam inæqualiter dispensato asseruntur, frivola & evanida apud eos æstimantur, qui quodlibet corporis vas & viscus suo succo & calore determinato ab initio frui cognoverint. Coctio enim est naturæ congrua & familiaris fermentatio, seu mediocris & pacata assumptorum irrigatio, fusio & subactio, ope caloris moderati in acore proprio & ingenito ventriculi humido stabulantis consummata. Quum ideo solidiora fundum ventriculi præoccupaverint, ita ut tenerioribus (*i. e.*) fusioni & distributioni apte natis egressus maturus non præbeatur, alimenta alias familiaria non solum nativo destituuntur genio, sed tumultuose agitantur, & in qualitates migrant naturæ irreducibiles. Medicina itaque diætetica

THEATRUM TABIDORUM. 3

tetica (quicquid oggerunt Pseudochymici) non per angustis vallata est cancellis; & licet in referendis vasculorum osculis aut succorum sentinam sequestrando, parum expeditura videatur, sanitatem tamen tuetur, & conspirante naturæ subsidio, κατερρέυματων materiam adæquat, qualitates moderatur, & ὄργασμον compescit, nec non sanguinem maturat; tresque priores operationes familiarissimæ in recta solum ciborum & potulentorum electione steterunt, ultima vero in debita esculentorum dosi & jejunii accommodatione, è quorum penu succus depromitur & qualificatur: qui si putidus, sanguinem tabo polluit; si acrior & falsuginosior, tabe proterit; si humidior, nimis intenerando lubricat & emollit; si frigidior, inspissando dispensationem retardat; si spiritu flatulentior, turgidum reddit; si calidior, succos fundit, motumque sanguinis accelerando μακροβιώτην præpedit. Alterationes sensim & sine sensu intulisse observavi, easque quæ sine continuata remediorum serie & diætæ ὑπεναντιώσει incorrigibiles extiterunt. His lædimur & temperatissimis eupeptis utiliter relevamur, quibus jejunium artificiose adhibitum apprime associatur, & inter imbelles vice exercitii optimum succedaneum. Hæc veruntamen designare non est cujusvis, in quibus exequendis sedulo

4 CHRIST. BENEDICTI
naturæ invigilandum, serioque pensitandum
an succus vorax radicitus devastando, calor
ex æstuans liquando, remissiorve distantio-
res corporis particulas parce rigando de-
pascant.

Historia & Experimenta demonstrativa.

Ἐυπεπτα ἢ ἐυανάδοτα tenerioribus & in-
validis alimonia amicabile, rustico exer-
centi & lacertoso porrecta in bilem retorri-
dam faceffunt; si vero caseosa & è carne bu-
bula parata, aut quælibet solidioris confi-
stentiæ exhibueris, ei in nutrimentum ver-
gunt accommodatissimum. Si quis strebli-
tas, radices, puta dauci, turiones asparagi,
saccharata butyrofa, aut ex mollibus & fria-
bilibioribus quibuslibet confecta primis epulis
ingurgitaverit, dein pullulos carnesque tene-
riores, deinde carnem cervinam aut bubu-
lam, quæ prima mensa ingesta fuerint, ma-
ture & tuto in intestina secernuntur: si ve-
ro vice versa supermandantur, non raro nau-
seam, capitis dolorem tensivum, amaro-
rem, ructus, aliave turbatæ coctionis signa
procreant.

Pridie fluxionis periodicæ in plerisque,
quum materia errabunda pectus & viscera
naturalia alluisset, ventriculum ejusque di-
lutum inquilinum extraneis aquis adeo per-
fusum

THEATRUM TABIDORUM. §

fusum & refertum vidi, ut quoad cocturæ negotium per horas viginti plus minus otuari videbatur. Quod sapor cibi ea temporis periodo quasi jamdudum præmansi cum pari eructatione confirmavit.

An in ventriculo sita sint instrumenta subversioni ciborum assignata, non ambigitur; nec alicui contigit talis subversio, nisi nausea & vomitionibus tentato, quum sedatum naturalis fermentationis opus interpellatur.

Immensum esset totius diæteticæ utilitates & emolumenta recensuisse, cujus adjumento sanguinem universum sale perlutum non semel edulcoratum, ejusque ζύμωσιν contemperatam vidimus, & (quod ad pectoralia magis attinet) tussim per sedecim annos protractam à suffusione & instillatione natam sola coenæ inhibitione deletam.

Decoctum glycyrrhizæ cum seminibus anisi, &c. pectori dicatis, in aqua appropriata horis matutinis propinatum, pulmonario bilioso non parum proderit: idem tamen præsidium hora somni exhibitum amarescendo & effervescento obfuisse annotavi. Tanta est caloris in eodem individuo diffusi & concentrati discrepantia.

A pastu copiosiori ægre se habuere non pauci, quousque ventriculus aquæ copiam in os regurgitaverat; aliique nauseabundi, donec materiæ comestæ modicum eructa ve-

6 CHRIST. BENEDICTI
rant; quæ ambo assumpta diluto & calori
non adaptata apertissime significabant.

II.

EXERCITATIO
DIANOETICA,

*De Saliva acida, seu de acido ventriculi re-
dundante.*

ACiditas salivalis licet cominus pectori
non officiat, sanguinis tamen aliena-
tiones, è quibus pulmo tandem succutitur,
ut plurimum prægressa est: cujus causa ab
assumptis spirituosioribus, in quibus partes
acidæ delituerint, ne dicam ab ingluvie, in
fanis vero semper oriunda. Cum etenim ci-
bus potusque menstruo, seu acori stomachi
diluenti & tepori colliquanti non sint ad-
æquati non diluuntur nec debite elixantur,
unde frequenter acescunt, calorque impar
& intensus extra vasa minora amarorem, re-
missior aciditatem parit. Saliva itaque aci-
da est aquosa ventriculi proluvies superva-
cana in os efflua, seu abdicata naturalis fer-
menti deficientis particula, cum à calore
proportionato dilutionis & subactionis nego-
tium irregulariter peragitur. Quod sym-
ptoma

THEATRUM TABIDORUM. 7
ptoma raro contigit, nisi illis quibus ad tem-
pus saltem calor ventriculi defecit, & fer-
mentum quo maduerit dissolutum conte-
ritur.

Historia & Experimenta demonstrativa.

Vinosis computationibus, & aquarum spi-
ritu turgescientium ingurgitationi qui à lau-
tiori mensa nimis indulserit, aciditatis re-
dundantis effectus per ructus & salivam ex-
perietur.

Omnes quos corripuit hoc symptoma, si
non ab allegatis exorbitantiis ortum duxe-
rit, vel extremo senio lassatos, vel à morbo
pertinaciter adhærenti contritos deprehen-
des. Hisce omnibus tepor ventriculi im-
bellis facile superatur, madorque conjun-
ctus deficit, aut degener efficitur.

III.

E X E R C I T A T I O
D I A N O E T I C A,

De colore Sanguinis.

INvestigatio partis sanguinem rubedine
tingentis incassum adhuc exercuit Philo-
sophantium & Anatomicorum peritissimo-
rum

8 CHRIST. BENEDICTI

rum ingenia. Nec mirum, cum quæritant
ubi neutiquam reperturi. Non enim in cor-
pore constituto, sed in seminio seu corpore
constituendo importatur, & delitescit tin-
ctura latex & scaturigo. Sanguis enim est
feminis per transplantationem dilatatio, fe-
men vero sanguinis concentratio, sanguisve
aliter modificatus, seu totius sanguinis sy-
stema, in cuius substantia hospitatur com-
positum potestativum. Nec hujus veritatis
luci caliginis quicquam offundit, qui in ce-
rebro, licet recte, veneris & feminis radi-
cem posuerit; cum sanguis, isque solum ar-
teriosus, cerebrum non solum alluit & alit,
sed radicitus constituit, & quod rubore de-
libutum fuerat, dum in arteriis, gilvum fit
in cerebro; in nervis & spinali medulla sub-
albidum; in parastatis instar olei albicantis
pellucidum; in testiculis ex aqueo marmo-
reum: adeo ut ex varia dispensatione & ad-
ministracione caloris in variis corporis parti-
bus, variaque commixtionis modalitate ori-
untur & determinantur fluidarum & solida-
rum corporis partium colores & tincturæ,
utut dum peregrinatur sanguis quoad figu-
ram & consistentiam Proteus videatur & in-
stabilis, & quoad varias suffusiones & im-
pressiones versicolor. Cum tamen matricis
ampliorem scænam denuo occupaverit, ubi
nativo tepore & amictu foveatur, eundem
sub-

THEATRUM TABIDORUM. 9

substantiæ gradum, cui omnis qualitas est
confectaria, resumit. Rubraque ejus tin-
ctura in materie tenuissima & calore pro-
priis valculis destinato diversatur, & si ab
alterutro vel deseratur desuescat peritura.
Nec magis mirandum, semen albescens mu-
tato loci tepore, nec non materiæ & instru-
mentorum commoditate sanguinem rubrum
produxisse, quàm glandem seu potius pun-
ctum ejus nigrum apici connatum (in quo
seminium seu spiritus totius arboris conglo-
batus delitescit) iisdem adminiculantibus
quercum foliis viridem & cortice cinereum.

Historia & Experimenta demonstrativa.

E patella dematur sanguinis portiuncula
crassiuscula subnigra, postquam subsiderit,
digitoque mediocriter calente, in pelvi vi-
treo aut stanneo glabriore, contere particu-
lam dissociatam & inter subigendum (quod
digito approximatur) ruborem defæcatissi-
mi sanguinis acquirat.

Sanguine rubore saturato seu floridissimo
adhibe mediocrem qualemcunque calorem
extraneum, & primo languide rubet, dein
obsoleto rubore flavescit, & è dubia tandem
flavedine, si intensiorem administraveris,
lactescit.

Semina florum tunicæ solo frigidiusculo

10 CHRIST. BENEDICTI
nata & profecta, si atenosa, fimo equino
aut calce referta, vel calidioris cujuscunque
generis terræ inserueris, eos novo pabulo
& calore fotos & innutritos variegatas & e-
legantiores subinde tincturas adipisci, hor-
torum cultoribus haut ignotum.

Gonorrhæam virulentam si quis perlu-
straverit, caloris in semine alienato gradus
moderantes & subactionis modalitates tin-
cturarum & consistentiæ autores facile re-
cognoscat.

Experimenta permulta & Chymicorum &
Tinctorum re mechanica deducta hic magis
silentio premere, quam meminisse libet;
non enim artis indagaciones, sed naturæ opera
secretiora consuluisse & detegere animus est.

IV.

EXERCITATIO
DIANOETICA.

*De totalis Circulationis necessitate & in sanis &
morbofis, & de particulari ejus in tabida
κατασάσει deficientia.*

Ignicula quædam naturalia sanguinem
mediocriter passim accendentia & dila-
tantia, ut & vasa permeabilia, non solum-
modo requiruntur, ad partes exteriores æ-
quali

THEATRUM TABIDORUM. II
quali & familiari rore perfundendas, individuorumque durationem promovendam, sed etiam ad proluviem errabundam & supervacaneam ad distentiores partes propellendam, ejusque copiam deponendam. Si namque partis alicujus vascula obturantur, aut designatis non perfungantur officiis, & circulationis rythmus & humorum ἀπόσχεψις (i. e.) fluxionis transitus simul intercipiuntur; unde ματασάσεως emolumentum præscinditur: qua de causa partes magis calentes & eo nomine nobiliores ferocius laceffitæ citissime corruunt. Scopis insudent utriusque artis nostræ Mystæ; paregoricæ quippe medicinæ adjumento vitæ naturali (cui unice studet Medicus) dies aliquot induciarum addidisse præclarum est.

Historia & Experimenta demonstrativa.

Inguine Generosi, annum 27. agentis, scrofulosus increvit tumor, qui collum, scapulas, pectus, latera pedesque sparsim simul occupaverat, superveniebat hydrops ascites, abdomen, crus dextrum, tibiamque dextram usque ad talos copiola ac pelucida sua suffundens aqua; tibia etiam sinistra nativo rore indiga conspiciebatur, altius enim strumosa durities inguini sinistro impacta, arteriam cruralem (per quam se-
rum

rum ad tibiam viam sibi parare affectaverat) premendo constipabat, & in pectoralia aquas suas nitrosas regurgitantes amandabat, usque ad asthmatis insultum ferocientes: disrupto tumore ichorem copiose fundente, aquis subtus fluentibus conceditur transitus, pectus ægri extemplo levatum, evanuit asthma, cujus residuæ tandem aquæ accommodata remediorum serie evacuabantur. Non huic absimile in muliere ex bubone permagno in inguine, quam etiam pthisis cum hydropis funesta admiscela trucidavit, observavi.

Apud illos maxime sævire videntur fluxiones, quibus membra amputantur, aut quibus à vasorum exiliorum infarctione partes remotiores imperviæ redduntur.

In omnibus tabe diuturna correptis extremæ partes primo infrigidationem sentiunt & contabescunt.

Infanti pulmonario crebro & difficulter anhelanti tuberculum nucis juglandis magnitudinem adæquans, tibiæ mediæ insidens levamen pectori & sanitatem attulit per tres menses, cum tamen tunc temporis redibat malum, asthmate & diarrhæa deprehensus expiravit.

Sanguinem menstruum in pectus effusum, & per os depulsum, nemo Medicus mirabitur, qui eundem uterum nuperrime alluisse, ex symptomatibus quibus dum pro-

fluit

THEATRUM TABIDORUM. 13
fuit conflictatur uterus, luculenter detexerit. Cui regurgitationi quum natura assuescat, cum minori fert molestia. Imo pectoralia robustiora & molem refluam deposuisse, & toti levamen attulisse comperui.

In plerisque quibus sanguinis transitus, aut debita per epatis vasa exiliora denegatur percolatio, iis fere omnibus ea de causa non raro advenit dimidii corporis dextri motus sanguinis cunctatus, partesque spirabiles exinde fluxionum colluvie magis gravatae efficiuntur.

V.

EXERCITATIO
DIANOETICA.

De Narium Hæmorrhagia.

PERIODICAM narium hæmorrhagiam moderatam tabis accessum protrahere notum est: quod diverticulum & tutelam à natura constitutam autumo, & reiterata quacunque phlebotomia longe efficaciorum, quia per exiles istos transitus & fibrosas arteriarum extremitates tenuior calidiorque percolatur sanguis, qui sale volatili aut acrimonia stimulatrice coadjutus vasculis aptus natus est ex-terminare,

Nec

Nec ideo infulse monuit Hippocrates, Narium pruriginem morbos, vel earum hæmorrhagiam denunciaſſe. In cenſum itaque ſignorum præcedentium eſto medicantis, & præſidiorum ægrotantis.

[Ab acriori & tenuiſſimo ſanguine narium exiliora perluente, prurinnt nares, qui ſi coerceatur morbum creat.]

Historia & Experimenta demonſtrativa.

Juvenis ætatis 25. cui parentes tabis characterem impreſſerant, ab anno decimo ſexto uſque ad ætatem prædictam, vitam cum inconcuſſa fere valetudine ope hæmorrhagiæ tranſegit: ſemel enim aut bis quotidie unciam unam aut alteram narium ſanguinis effudit, ſub finem veris & per totum pæne æſtatis curriculum: anno tamen prædicto ſolennis hæc evacuatio ſuppreſſa erat, præfocata per capitis inſrigidationem ſanguinis exitura, cujus palindrome dolorem capitis immanem intulit perbiduum, quo tempore levato pectoralium inſarctionem perſenſit, per æſtatem, autumnum, brumamque durante cum hæmoptoſi cæterisque ſignis pthiſin denominantibus, cui venæ ſectio verno tempore celebrata parum ſubvenit: elapſo tandem vere ſubſequenti, poſtquam per diem unum cephalalgia exercuerat, de-
nuo

THEATRUM. TABIDORUM. 15
nuo accedente narium uberiori hæmorrhagia, pectus ejus liberatum erat; qui jam superstes sine manifesto valetudinis dispendio.

In omni sanguinis effusione per superiora particula quæ in hæmorrhagiæ prima accessione exierit falsuginosior, quæ vero subveniuntura magis edulcorata: quod quivis gustu sentiet, qui sanguinem extufferit.

Complures narium sanguinem per intervalla copiose fundentes observare licet, quibus postea à sanguine acriori intus coercito tabes totum depascens tacite accesserit, iisque phlebotomiam mature ac frequentius adhibitam apprime subvenisse compertum est.

Viro, cui sanguis ferosior per biennium pectoralia jugi infercerat suffusione, cum communi symptomatum congerie, ingruerat angina adeò gulam & laringis musculos obsidens, ut ciborum & spiritus via interclusa videbatur; cui venarum brachii utriusque & talorum sectio, nuchæ & scapularium scarificatio, enemata aliaque è siphone in guttur immissa & exterius admota, nec quicquam contulere: à sublingualium veruntamen incisione respiratio parum dilatata, unde scintilla quædam salutis affulgebat, per narium tandem copiosissimam hæmorrhagiam pectoralia onus, & angina malitiam perfecte deposuere.

In omni capitis gravedine arteriæ primo
suas

16 CHRIST. BENEDICTI
suas aquas extillant acriores, unde cerebri
membranæ in morbi principio magis velli-
cantur, & sternutationes frequentiores con-
citantur: progressu tamen morbi, demulcta
materia naturam vix laceffit.

VI.

EXERCITATIO
DIANOETICA.

*De sanguinis congestione, nec non de seri sepa-
rati circuitu*

Sanguis naturaliter constitutus vasa desti-
nata, profluendo, habitumque corporis al-
luendo circulationis stadium debite pertran-
sit; sed cum propria consistentia & maturi-
tate destitutus quoad particulas ejus consti-
tutivas separatur, varie disponitur, & ex ac-
cidenti circuitum præternaturalem, sibi que
quasi proprium vindicasse videtur. Quod
enim consistentiæ præter naturæ modum
compactioris evadit, vel decumbit, vel gru-
mescit; unde vel motus protrahitur, vel ip-
sum restagnat: quod vero subtilioris, totum
persæpe non ilico circumfluit, sed stagno
excandescens regurgitatur; unde æqualis in-
succationis methodus interturbatur: quod-
que decubuit, non raro partis vascula, qui-
bus

accubuerit, ita obturat, ut succus nutritius ultra infarctum parti denegetur, citraque per refluxum ejus serum & partes continuæ & communi officio functæ, imo totum tandem corpus suo rore & nectare nativo defraudentur. Qualis irritatio licet neutiquam falina, cum nimis tamen sit copiosa, partium crasin solvit, earum poros amplificat, vasculis laxitatem inducit; nimiamque mentitur nutritionem: hinc visceris diuensio protenditur: pondus augetur, non sine vicinarum compressione & nativæ conformationis jactura. A sero denique influo exuberante sanguis minus subactus seu immaturus redditur, & ab affluo rigata intestina, fæces alvinas minime figuratas excernunt.

Historia & Experimenta demonstrativa.

Eques auratus Nobilis filius, annum ægens trigessimum, de dolore gravante sinistrae partis capitis queritabatur, à frigidiuscula auræ impressione ortum ducente, hinc actutum pori cutanei partium vicinarum tam arcte occulsi fuerant, ut liquores illic vasculis conclusi tumultuose agitabantur, & in illis indebitam reddiderant circulationem, ut ex micatione inæquali arteriarum temporalium constabat, eoque tandem res rediit, ut apoplexiam minari videretur, cujus tamen ma-

terix fit in humerum metastasis, ubi pars crassiuscula delata decubuit, more paraplegix, radii & totius ulnæ nec non manus nutritionem intercipientis, quibus viguit sensatio robore & motu pereuntibus; tenuior in suo subsidio restagnante effervescens exaltabatur, quæ partes imbelles repetitis circulationibus irroravit, ibique diutius foco ex-candescens tale infixit feminium, ut ejus latice, falsugine & aciditate referto, sanguis universe scaturierat, & atrophus in toto constituebatur: Caput exinde periodice dolebat cum arteriarum tensione, facies rubedine suffundebatur, succrevit aliquoties appetentiæ vigor, & vice versa defecit, abdomen per vices pertumuit, sponteque reductum subsidit, diarrhæa per sæpe detinuit cum dolore ani ulceroso & per lunæ φασεῖς diversas mutationes subiit, quibus tandem adjungebantur sternutationes, oscitationes, & pandiculationes frequentissimæ, nuchæ dolor horis præsertim nocturnis cœloque nubiloso, spinæ ac lumborum debilitas & totius quasi inarticulatio, sitis per periodos inexplebilis, aliquoties vero per biduum minime sitibundus, dolor totius ulcerosus, qui potissimum in panniculo carnosio sentiebatur. Hæc omnia ægrotantem ingeniosissimum anxie per triennium exercuere, quo tempore multa in cassum sustinuit remedia,
bino

bino tandem vere & unico interposito autumno jugi methodo insistens excluditur serum, maturatur & edulcoratur sanguis, & excepta brachii ἀτροφία, totus redintegratur.

Per multis quibus sanguis alienatus, vel cordis palpitationem vel totius corporis jectigationem sibi subsultum induxisset, exteriora debita alluvie non rigata marcescebant, artusque riguere: in tali etenim lucta opus insuccationis ob indigentiam vehiculi tenuioris advocati, & aliorum impensi non peragitur.

In rachitide non sola viscera nimia liquoris degenerati superfusione tenduntur, sed una ipsorum ossium epiphyses in spongiosam substantiam abeunt, (qualis pororum prolatatio, partiumque distensio, nutritionis speciem præ se ferens, ætate provectioribus propter partium pressiore tenacitatem, nisi gravi aliqua de causa eaque naturæ adversa, non contingit;) succumque nutritium illis partibus non deferri ex hoc liquet, quod talis ἐπίδοσις roridæ adhæsiōnis indiga, non robur, propriam nutritionis indolem, progignit, sed artus laxatos, carnis omnigenæ mollitiem, & membranarum flacciditatem.

Viro ætatis consistentis, cui salinæ ferositatis πλεονασμός nunquam fæces alvinæ intestini recti figuram suscipiebant, nisi po-

stridie aut perendie à concitata ζυμῶσει, quæ per cruoris ἀναδρομὴν superiora profligaverat: ea etenim bimestri aut circiter fluctuatione sanguis aquas suas nitrosas composuerat, aut per sudores dissipaverat, unde per biduum aut triduum debitam maturitatem adeptus est, ad cuius normam fæces alvinæ subactæ fuerant. Quod in quamplurimis animadverti. Quibuscunque aquositate salina sanguis copiosius perluitur, iis alvus lubrica, nisi revulsio aliqua ad partes supernas ad tempus prohibuerit: nec ulla arte sananda est talis diarrhæa, si serum in sanguine recruderit.

Annotatu non indignum, quod plerisque nequando σκύβαλα, nec ullatenus quidem figurata secesserint, nisi à prægresso πτυαλίσμῳ, aut cum sudor cutes univèrse præmadefecerit.

VII.

EXERCITATIO DIANOETICA.

De prodromis & præcautione sanguinis alienati.

EX inordinato motu & incalescentia adulteratur sanguis, ut ex erronea fermentatione alimentum; utrumque vero sex rerum non naturalium administratione ad amissim

THEATRUM TABIDORUM. 26

miffim difpofita præcaveri poffit, affumtorum etenim degeneraciones fanguinis alienatione ut plurimum prægrediuntur, quibus medicantium fideli monitu & clientela mature præveniatur, priusquam morbi idæam constituerint. Ad cujus ortus perveftigationem medici sæpius σοκόςμυς caligine verfatı incaffum follicitantur, & fi ex collata phænomenon ſyndrome tandem perdiscatur, morbi caufa & hyparxis, motus & maturitatis ejus tempora, ἐπακμὴ, ἀκμὴ, & (fi non in ægri funus conspiraverint) παρᾶκμὴ deinceps expectanda veniunt. Ne itaque in difcrimen natura devolvatur, errorum eminentius præcedentium tecmarfi, fuccurrere opportunum eft: nec inconcinne Poeta; *Principiis obfta, ſero medicina paratur; Cum mala per longas invaluere moras.*

Historia & Experimenta demonſtrativa.

Terrarum & aquarum halitus, ſeu (fi mavis) aërem fanguinis alienationem induxiſſe pateſcat, cum genio loci morbos & efferveſcentias peculiare ortum duxiſſe contemblemur, & quod ad tabidos magis attinet, ad plagarum aëris & ventorum commutationes, impreſſiones ſpirabilium, ſive per ſuſuſionem, inſtillationem, aut inſpirationem communicantur magis aut minus nocivæ.

In Chlorosi detentis, cum motus sanguinis expansivus, debitaque per loca confrentia emanatio denegatur, alienationis deinceps reus dijudicatur.

Cum per exercitia immoderatiore impensum cujuscunque generis calorem nixus sanguinis expansivus nimis promovetur, si ejus effluvia cito crebroque repressa fuerint, sanguinem subinde in alienigenam migrare naturam perspicietis.

Odor corporis maxime inter sudandum à consueto demutatus, cutisque præsertim faciei quoad colorem deflorescentia, habitus corporis mutatus, vigor languescens, hujus adulterationis jamjam factæ in morbis plerisque diuturnioribus, præcipue phtisi, indicia sunt.

Ciborum denique degenerationi præcedentæ sunt variæ membranarum linguæ & palati perfusiones & obliuiones; sapor scilicet amarescens, æruginosus, acidus, nidorosus, dulcis oleosus & unctuosus, quibus assidua adjungatur eructatio.

Pediculorum cita ac numerosa productio non inepte inter sanguinis alienati & morborum prodromos censenda; sanguinem quippe caloris & vitæ fomitem in exterioribus debito officio non functum, & ad interiora (ut hosti forsan adorituro obviam eat) revocatum indicat, calorque irregularis horum
for-

THEATRUM TABIDORUM 23
matrix activitatem suam in parte non exer-
cuit, antequam nativi & familiaris ei ad tem-
pus saltem defuisset fatus & irrigatio.

VIII.

E X E R C I T A T I O
D I A N O E T I C A.

De fermentationum Idæis & Specificatione.

Omni sanguinis alienationi sensim factæ
enormis non raro associatur vel præcur-
rit fermentatio, in cujus essentiæ perveſtiga-
tione non minimus vertitur curationis cardo,
& licet vitalitas ejus in indebito calore stetisse
videatur, diversimode veruntamen inter flui-
da radices agit, & ad modum materiæ, ex
qua primordia duxit, agitata molestat. Cu-
jus veruntamen materiæ fermentantis, si li-
berior fit in vasculis universa reciprocatio,
quod pepasmi seu reductionis capax facilius
depuratur, quod seclusioni tantummodo de-
stinatum facilius naturæ dominio subjicitur
& propellitur, ubicumque vero restiterit, à
præclusis aliquo modo naturæ repagulis regur-
gitatum & in naturam magis ferociens tu-
multuatur, unde spiritus vitalis (*i. e.*) sanguis
(seu Medicorum anima) in suis focus acciden-
taliter accensis coercitus aliquoties suffoca-
tur

24 CHRIST. BENEDICTI
tur & extinguitur. Fermentatio itaque sanguinis morbida est irregularis ejus agitatio sive lucta & excandescencia, ex seminio seu fermento delitescente, à nativa ejusdem familiaritate desciscente suborta, ad cujus existentiae modificationem substantiae proportionem, partiumque constituentium disposituram, movetur, separatur, & partes adortur. Utut fermentum sanguinis crassiusculus videtur incola, ex quo pabulum, ut in suo esse consistat, prolecat; opposita autem proprietate alterat, cujus particulis dilutionibus praesertim serosis, ut suas vires sanguini impertiat, utitur, tacite multoties & sensim infestando, vimque demum patulo exercendo totum suo imperio subjicere contendit, quodque quum altius sese sanguini insinuaverit averruncare difficillimum. Cujus praecautiois syntaxis ex debita etiam & artificiosa rerum non naturalium observatione & accommodatione depromenda est, ast contemperationis & curationis methodum in parte therapeutica, quoad morbos quos retuli, speciatim delineavimus.

Historia & Experimenta demonstrativa.

Fermentationis natura vel mediocriter praxi medica versatis indies praelucet, ex varia ejusdem prole, succorum videlicet lapide-

pidescencia, colliquatione, verminatione, ut & ex diversis agitandi modis. Acidi enim fermenti partes errabundæ jugem agendi cupidinem inducunt; tartarei & acrioris mordent, vellicant & periodice convellunt; crudi & aquosioris consopiant; bilefcentis & sulphurei fervefaciunt; tetri & terrestrioris in moerorem aut insaniam adigunt; putrentis fatifcentiam creant; maligni languorem inferunt; venenosi seu toto genere naturæ adversi prosternunt.

Discretæ porro fermentationum proprietates sensibus sese obviam dederunt in diversa ad peripheriam protrusione, utpote in variolis, morbillis, impetigine, pïora, vitiligine, effere, morbo pediculari & vermicibus cuticulam occupantibus, nec non in abscessuum aut ulcerum diversitate, ut & in tumoribus, scrofulis videlicet, erysipellate, phagedæna, herpete, bubonibus, &c.

Fermenti substantiam ex materia spissâ constitutam testari videntur lue venerea profligati, cujus colluvies glutinosior & compactior ea parte arteriæ magnæ non raro insederit, quæ infimæ spinæ & ossi sacro subest, ubi plerumque micatio vehemens cum dolore gravante conjuncta, à qua scaturiunt emanationes subtiliores capitis meninges, periostrium nervosum tendinosumque genus acriter petentes: quod subtile serum, licet

per secessum, ptyalismum, sudores, diætā, expurgatum, contemperatum & exiccatum fuerit, nisi viscosum ejus corpus tenaxque venis aut arteriis impactum ex omni parte seclusum secesserit. Sisyphi saxum volvitnr & malum recrudescit. Tanta est hujus fermenti venenosi proprietas, tacitaque potestas, ut non solum reptoria vi sanguinem universum diluendo occupet, sed partem ejus non mediocrem præter naturæ modum præcipitando ad sui conservationem sibi uniat; partem etiam, ut vires suas contra naturam expeditius exerere queat, nimis attenuando volatilem reddat. Imò sensibilitatem quandam hisce fermentis inesse juraret, qui eorum activitatem pensitaverit. Sub oculis instantiæ permultæ: unicam adducam. Domino ingeniosissimo hoc morbo conflictato, cum ultimæ fere medicationis partes absolutæ fuere, oranti & vehementer petenti haustulum zythi spirituosioris vino permixti Nutrix concessit, erroris reum improbavit eventus. Domatam etenim & ob pabuli indigentiam effractam & demortuam pœne mali mineram arteriâ delitescentem (cujus doloris palpitantis ne minimum quidem per dies septemdecim antea fenserat) suscitata opeque novi pabuli recreat. exultando quasi per horas aliquot vigorem suum pristinum exercere & immaniter sævire observavi.

In febris malignis fermentum venenosum primo sensim obrepit, unde sola mitis oborta fatifcentia: quum vero altius sanguini radices egerit, frequenter rapida vi insilit & prostermit: ejus autem seminium esse corpus *παχύτερον* liquet, cum nec sudoriferis ex artis lege reiteratis aut sponte subortis, nec ullis aliis cedat, multo minus depellatur, remediis.

In fluxione periodica (cujus ergo fermentationis proprietates obiter breviterque enucleare visum est) etiamsi tenuior pars maxime in naturam ferociens exinanita aut reducta fuerit, fermentum tamen compactius sanguinis unitum, sui que tenacissimum, novæ recursionis ansam præbet & materiam suppeditat; à quo sanguinis suscitamento ut plurimum secretionis effectore, & aquarum per pulmones expressione, eos mediocriter madefaciente, sputatio frequentior aliquandiu promovetur, in quarum uberrima alluvie substantiæ mollitiem superinducente immerguntur, cni ptyalismus diuturnior succedit, à pressura vero liquorum densabilium bronchia obturantur, à vapore mitiori subitus petente distenduntur, aut eorum lobi aliquantulum inflexi surriguntur, à tetriciori demum crassissimoque (ne dicam maligno) insufflato spiritu copioso asthma periculosissimum suboritur.

EXERCITATIO DIANOETICA,

*De vasculis liquorum alienatorum vectoriis,
& de eorundem dispositura.*

Liquores naturæ congeneres, ut & alienati & redundantes, non diverso distrahuntur motu, sed iisdem importantur vasculis, & qui nec per ἐφίδρωσιν vasa viscera-ve majora humectant, nec per affluxum replent, nervoso generi accumbunt, carnes alluunt, per sescessum, ductus urinarios aut per sudorem propelluntur. Qualem succorum sequestrationem præsertim vasa perfluentem haut raro cum molestia aggreditur natura, non sine levaminis affuturi certitudine, cum vincendo secluserit particulam dissociatam. Nec solummodo serosa arterioso venosoque genere importata fluunt refluantque, quorum quæ subtilissima, vinosa scilicet nitrosa & acriora, nervosum tendinosumque genus impetere visa sunt; sed & sordidorum halitus sanguine perfusi grassantur, quorum prætergressum cor ipsum aliquando patitur sine valetudinis manifesta læsura: horum veruntamen halituum irrorationem

universalem in phthisis inveteratæ proventu citius debilitatis causam effectricem constituisse arbitror, quam si sanguis quoad consistentiam deliquerit.

Historia & Experientia demonstrativa.

Mihi nota est familia generosissima, cui affluxio periodica est gentilitia, quæ per mensem aut circiter dat inducias, quam accessuram significat mæstitia cum exteriorum infri- gitatione; quæ symptomata tandem excipit dolor capitis pulsabilis & gravativus usque ad fatiscentiam exacerbatus. Quo temporis curriculo è vasculis minoribus in majora sanguinis partes putidæ secretæ sunt, unde per secessum summe nidorosa secluduntur: quo peracto vires refocillantur, spiritus sereni & alacres redduntur, quousque morbus de- nuo recurrat.

Non paucos mihi contigit vidisse sanguine bilescente refertos, & cholera humida spatio biennii plus minus cruciatis, quibus omnibus, per dies aliquot ante morbi insul- tum; non solum venæ, sed totius corporis genus musculosum pertumescunt; subita ta- men liquorum concentratione & seclusionem corpora sublevata reducuntur, sanique per- manent, donec prædictus morbus recrudue- rit. Per multos observavi, quorum liquores
inci-

30 CHRIST. BENEDICTI
incisivi vix nervosum genus influxerint, nisi
à vini potu aut diæta falsuginea vel nitrosi-
tatem vel essentiam tenuiorem obtinuerint,
qui faciliori negotio ex summi dictatoris
sententia nervos exinanitos pervasere, si sci-
licet veneri frequentius indulserint.

Phtisicorum fatiscentiam, cum sordida
expectorata fuerant, ad tempus desisse non
raro observavimus; quæ denuo congesta lan-
guorem indicabant recursurum. Viscosa dein
& congelata idiu retenta pectori gravamen
perpetuum, halitus vero sordidorum nido-
rosi fatiscentiam periodicam toti intulere.

Pforæ foedissimæ operamque Medicorum
eludentis, fomitem mensis spatio reductum
per instrumenta pectoralia exinanitum & sa-
natum deprehendi, depulsa scilicet illuc pu-
tida sanguinis fæce.

X.

EXERCITATIO
DIANOETICA.

*De motu sanguinis devio, seu fluxione in primis
pectoralia alluente.*

Omnigenæ fluxionis materies sanguine
importatur, & dum quoquo versum eo
innataverit, haud gravat: cum vero succus
alie-

alienatus in gremio ejus hospitans confluit, tumultuose agitatur, effervescit aut extimulat, & in partem magis susceptivam illapsus deponitur, factaque *Ἀναρρίσει*, quum viam in partem aliquam affectaverit, eam madore minus familiari rigat, & si quævis ejus particula talem spissitudinem acquisiverit ut ei non pateat exitus, partem replet, ejusque membranam distendit, vomitamque non raro progignit; huic negotio totus insurgit sanguis & conspirare videtur, cujus liquorem exauctoratum minus crassum per vasorum tunicas viscerumque membranas, *Ἀπαρρήςσει* seu exudatione expedire cernitur, non sine emolumento, si partem ignobiliorem perluerit, & cum successu haut minus felici, si partis suscipientis vigor licet nobilioris constiterit, & affluxi molem exoneraverit. Partes vero quælibet hujus reflui liquoris capaciores redduntur, si condoluerint, si peculiari genio seu nativo nectare defraudentur: ut in phthisicis, à prægressa *ἀναστομάσει*, *διαρρήςσει* aut *ἀναρρήςσει*: vel si vires earum ab impacto humore gelido langueant, si succus proprius partium liquatus defluerit, quibus jam infirmatis sanguis cum suis supervacaneis citius corruiat, non modo si in partibus cordi vicinis ejus *εἰσὸς* perturbetur, commota quasi in compitalibus seditione, sed si remotiora angustentur vel ten-

32 CHRIST. BENEDICTI
ia & ideo exiliora facta minutissimas canales
fluxui & refluxui dicatas non sat per vias
reddiderint.

Historia & Experientia demonstrativa.

Viro ætatis maturæ, moderate victitanti, mediocriter carnosio, exercitiis dedito, ob frequentiores saltatus, arteriæ nec non nervi cruris dextri adeo tensæ, angustatæ & debilitatæ fuerant, ut sanguinis per arteriam cruralem extrusio exigua & perdifficilis efficeretur, unde minus calebant partes subjectæ, præcipue per tres quatuorve horas post lautiorém mensam, ubi dolor quidam obtusus inter sedendum membrum fere rigidum reddiderat, qui dolor cum conjuncto stupore cælo udo, incrementum summit: si quando caput ejus inter itinerandum à radiis solaribus, aut ab assumpto vino, vel zytho spirituosiori incaluerat, dolor onusque vasculorum cruris evanuerit, & caput summis cruciatibus tentabatur; quod insuper à restagnante alvo evenisse non semel observatum. Dira sane fuere hujus fluxus symptomata, lypothymiam, sudores frigidos calidosque vicissim inducentis. Postquam vero hæc lucta spiritus nunc concentratos & subinde dilatatos immaniter exercuerat per horas quinque aut circiter, pacata erat; donec è

nec è novo regenerato latice malum recruduit. Huic post aliquot menses (mensis enim circuitu recurrebant fluxionis symptomata) suffarciebantur spiritalia, excitabatur tussis molesta, arteriæ pulmonicæ divaricationes sanguinem paulatim eructabant, per spatium bimestre, tandem purulenta, quo tempore dolor cruris & capitis evanuerunt, methodo veruntamen nostræ insistentis incolumitatem recuperavit.

Phtisicum quendam deploratæ sortis infestabat dolor dentium admodum truculentus per biduum, quo intervallo symptomata & character omnis, excepta macie, quibus phtisis legenda & denominanda venit, prorsus oblitterata videbantur.

Quamplurimos ex inundatione pectoralia alluente gravatos, usque ad spirandi frequentiam & difficultatem superveniente ptyalismo liberatos indies observare licet.

Nonnullos præsertim seniores asthmate vexatos novimus: quibus cum ventriculus & intestina laboraverint, spirabilia liberantur, & vice versa.

In aliquibus gonorrhæa non virulenta detentis, cum tussis acriter premens & spirabilium suffarctus supervenerint, simulac materia tralatitia consistentiam extrusioni aptam adeptæ fuerat, tussisque aliquantisper sedata, desit profluvium. Quod etiam in fluore mu-

34 CHRIST. BENEDICTI
liebri correptis observare licet.

Bis morbi Indici virus in thoracis capaci-
tatem refluxum animadverti, conquiescente
signorum flagellantium caterva, quibus lues
stipata venit, immaniter vero sæviente phti-
si, unde anhelitus, foetor nequissimus & pul-
monum fere totalis per putredinem deva-
statio. Quod ex aperto utriusque patuit
cadavere.

Nobilissimus Cambrobritannus temulen-
tus podagra cruciatus, primo aut secundo
accessionis die post applicationem portiuncu-
læ luti marini marini cum ejusdem aqua in
modum pultriculæ subacti convaluit, retro-
cedente fluxione. Quo per annos quatuor
factitato (annuatim enim tempore autum-
nali recurrebat) dolores demulcebat & aqua-
rum salinatum asperginem reduxit. Quin-
to veruntamèn recidivæ anno reiterato ca-
taplasmate, vice podagræ totius tremor &
asthma insuperabile suboriebantur.

XI.

EXERCITATIO
DIANOETICA.

De fluxionum prodromis.

Signis ἀεργυρμένοις non prorsus destituun-
tur fluxionum insultus valentiores, quibus
au

auscultat, quæque respicit oculatus Medicus ut intercipi possint, quarum pervicacissimi affuturi per prodromos denuntiantur, admodum veruntamen laticis morbofi, ut & per pessuri crasis figurata, & quod ad tempus attinet citius aut serius luctam impendentem relectura: in qua belligeratione sita est totius morbi hyparxis, quæ plagam forsan indelebilem parti fatiscienti infigat, nisi proditis ejus è longinquo petentis vestigiis indivuo in neutralitate decidentia constituto succurratur.

Historia & Experientia demonstrativa.

Fluxioni lunæ primis quadris naturæ bellum indicaturæ, tertia, videlicet ante accessum nocte præveniunt vigiliæ; dieque subsequenti diarrhæa, per horas tres aut quatuor duratura, à quo die usque ad velitationis horam alvus ἐπὶ τὸ πολὺ restagnat.

Prædicta inundatione tentatis pridie congressus è somno nuperrime suscitatis, udi oculi, muscoli omnes distenti, fonticulorum dolor acris, labiaque nigricantia, urina aucta, sudores matutini maxime pedum intercepti, hostem cominus adoriturum prænuntiant. Sanguinis tandem expansio citaque ejus retractio cum pari sudorum vicissitudine certamen initum denuntiant.

Liquorum vero circa plenilunium descendentium prodromi sunt sudores glutinosiores, fonticulorum si qui aderint circa labra livor aut nigredo, ubi aquosorum copiosior expressio, mœror, totius torpor & ingravescentia, extremarum, imprimis pedum, infrigidatio.

Sanguinis autem fervidioris turgescens affluxus valde sunt incerti, prægrediuntur tamen sæpissime nocturnum profluvium, oculi rubentes, venæ faciei intumescens, & cruoris titillationem inducentis per fonticulos expressio.

Hæc omnia pectus caputque ex toto rigatura detexere, symptomata vero quæ vi peculiari pectoralia perculere, in theatro nostro tabidorum perstringuntur, hoc itaque in loco retractare supersedeo.

XII.

EXERCITATIO DIANOETICA.

De diebus horisque fluctuationis diacriticis.

Naturæ polydedalæ molimina penitiora depingere perdifficile, in eo veruntamen studium sedulò collocandum, cujus vestigia non incassum premunt artifices sensu ducti;

Et, ortum & causam cujuslibet ejus motus per recognitionem ediscentes. Propalata itaque quacunque fluxionum specie, præcautionis gratia periodi peruestigandæ, quarum incessus universaliores eoque concitatiores circuitus dedere distantissimos, arterias carotidas cervicales leuesque pari pressura ut plurimum onerantes, utut licet statis temporibus horisque liquor alienatus adoriatur, *Αγώνισιν* perfectam non subit, priusquam sanguis eo temporis instanti concentratus in partes sui partem expresserit, nec à sola refertione aut biliosorum incerta & accidentali incalescentia talem fluidorum corrivationem subventuram existimavi, acriora quippe aquosaque omnia, etiamsi ordinis mitioris periodis certis agitata, defluunt.

Historia & Experientia demonstrativa.

Fluxionis diurnæ mitioris œconomix horis matutinis perpetim sui portiunculam (sanguine nocte præcedente concentrato) exprimunt; nec non hora quarta, quinta, aut sexta pomeridiana; repletis tunc temporis chyli receptaculis, cui ut via sit patula sanguis forsan sui particulam, é qua sine detrimento sese extricare poterat, in thoracis capacitatem secludit. Nec adhuc satis constat an chyli subtilior pars ea intercapedine

per ejsdem ramificationes thoracicas eo delata negotium pulmoni faceſſat, cui etiam per ſecretiores ἀνατομώσεις, ne dicam per poros (in corpore enim humano, ut ſummi Præceptoris verbis utar, ξίμπνοα ἢ ξύρροα omnia) exitura præbeatur. Quod teſtari videntur ſputa quæ ab aſſumptis illis quæ ſtatim in pectus fluxerint, non ſolum ſaporem ſed tincturæ momentum preſare cognovimus.

Primis lunæ quadris præſertim noctibus novilunium præcedentibus ſalina & acriora magis concurrare & in partes imbelles irrue-
re non ſemel obſervatum. Ultimas vero lunæ quadras, præcipue plenam ejus φάσιν, aquas inſipidas & denſabiles augere, horiſ-
que nocturnis partes magis laceſſere, non ſolum coriza, catoche & lethargo tentati, ſed etiam pulmonarii frigidorum ſuffuſione congeſtionis copioſioris effectrice laborantes conteſtantur.

Aſthmatici fere omnes noctis canticinio, occluſiſque eventilationis poris maxime periclitantur.

Bileſcentes ſanguinis particulas extemplo levique de cauſa fluxionis mitioris & perin-
certi ſeminium ſubminiſtrare ratum faciunt inſolationes, nimia corporis agitatio, terror & excandefcentia; cujus tamen laticis emanationes univerſaliores, annuo biennali aut
trien-

THEATRUM TABIDORUM. 39
triennali circuitu vasculis majora confertim
replendo infestant.

XIII.

EXERCITATIO
DIANOETICA,

De fluxionum reductione & proportione.

Non rectius quicquam asseruit Medico-
rum Antistes? *Cum horum quippiam (i.
e.) humorum inter fluida desciscentium) per
se extiterit & secretum fuerit, gravare incipit.*
Non tamen omnis liquor fluctuationi dica-
tus secernitur: quod enim maturationis, re-
ductionis, & unionis capacius tanquam de-
dititium naturæ legibus subjugatur, in cu-
jus oceano denuo expatiari permittitur; &
quod pepasmi non capax, si natura vicerit,
propellitur, cujus seminium licet multum
molestiæ dum in sanguine agitabatur fa-
cesserat, quum tamen seclusum parvæ mo-
lis & majoris activitatis fermentum reperi-
tur, in quo quintam essentiam totius ex-
æstuationis nos meritò collocasse liquido
constabit.

Historia & Experientia demonstrativa.

In dolore capitis immani non raro subtiliorem fluxionis partem, unde semper magis laceffitur natura, levi de causa eaque procatarctica ad tempus exæstantem, rursus tandem in sanguinis sinum antiquo & familiari amplexu receptam observare est, quam etiam narium hæmorrhagia sæpius exinanivit.

Nonnulli dolore anxio deprehensi fuere, priusquam sanguis furunculum unum aut alterum ad cutem protruserat, quo peractò non amplius queritabantur. Alii levi solummodo partium magis calentium seu interiorum prurigine atrocioris calamitatis causam deposuere.

Fatiscunt non pauci ad *λειποψυχίαν* pœne perducti, quousque per hydroa rariter sparsa, vel epinyctides sanguinis perturbatorem profligaverint.

Juveni eularco & robusto impetiginis materiam topicis toties quoties repressam, ad intestina repulsam colici atrocissimi paroxysmos intulisse vidi, à qua male curata aut sponte reducta phthisin dein subortam deprehendimus.

Ne minimam quidem sugillationum, contusionum, aut aliorum tumorum partem placatam, resorptam, & fluidis iterum associatam vidimus: quod in interioribus propter caloris vicinioris energiam facilius præ-

stari conjectandum, Nec mirari subeat, quum hydropicorum quorundam aquas in instanti fere nullaque facta ad sensum *Agnesis* reductas comperimus.

Novi virum morbo cholera anniversario aut biennali circuitu periculose excruciatum, ita ut noctis curriculo quadragies plus minus per superiora & per sedem toties deponeret, cui nihilominus quum convaluerat, liquoris effervescentis exigua portiuncula alienata per intervalla digiti unius apicem alluere & quasi leniter adurere cernebatur. Quam particulam suæ tenacissimam, fermenti essentiam, recrudescentiæ scaturiginem, eumque locum subterfugium fermenti, à peracto conflictu fuisse facile conjicio.

XIV.

EXERCITATIO
DIANOETICA.

De sanguine exotico, seu de sanguine extravasato stagnante.

MAle sibi consulunt Medici complures, alioquin exercitatissimi, sputorum naturam perfunctorie lustrantes, quorum non pauci pus tussi rejectum, præcedenti hæmoptoico affectu, necessarium abscessus aut

ulceris productum pronuntiant phtifisque af-
 futuræ signum pathognomonicum : dimi-
 diatim sane doctrinam Hippocraticam pen-
 santes erroris ansam arripuerunt, mordicus
 tamen opinioni adhærentes despondent, ma-
 nusque auxiliares admovisse desperant, non
 sine gravi & miserando invalidorum damno.
 Sputa tamen simul ac in pectoris capacita-
 tem summota, non prodeunt, sed vasis ma-
 joribus immorantur, quibus ulteriorem sub-
 actionem, colores, consistentiam, & per-
 figurationem debent : ut & ejectamentum
 sanguinis stagnantis, licet nomen forsan pu-
 ris mereatur, & ignitis carbonibus proje-
 ctum foetide oluerit, non semper phtifin ac-
 cursuram vaticinatur, nec à pulmonibus im-
 mediate proficiscitur. Sanguis enim depu-
 ratissimus, si tepore proprio non foveatur,
 putrescit; quælibetque ejus sincerioris par-
 ticula vasculis efflua, cum reliquis partibus
 incohibilis & tanquam incola propriis domi-
 ciliis exerta & caloris familiaris indiga laba-
 scit. Dum tamen intra vasa rarò solius in-
 calescentiæ reus, quandoquidem perdita e-
 jus debita consistentia & permixtis extra-
 neis dissentientibus alienatur.

Historia & Experientia demonstrativa.

Virgo succulentior alsiosa, cui menstrua
 non

non fluxerint, obturatis per mucositates meatus uterinis, stato extrusionis circuitu, sanguinis copiam tussi rejecerat; horis vero matutinis quamprimum expergefacta fuerat, puris tantundem. Quo per triduum aut quadriduum peracto, libera ac secura remansit. Quod multis ingruente menstruali excretionem accidisse compertum est. Idemque quibus sanguis circumfluit noctu à capite in trachæam sensim illapsus fuerat, contigisse observatum.

Scutula aut cochleari excipiatur sanguis, dum recens ab incisa vena profilierit, & succensis carbonibus impone, nares admove, ilicò odorem foetidissimi puris expirat.

Sanguinem è vulnere nuperrime inflictò fluentem cohibe, ut cutem tangat corporisque superficiei teporem sentiat, post aliquot horas consistentiam, colorem & odorem foetidissimi puris obtinet.

XV.

EXERCITATIO

DIANOETICA.

De Sputi materia & essentia in genere.

SEposita aquositatis consideratione (quæ ventriculus nimis irrigatus) mediante œsophago

sophago ejusque membrana linguæ & ventriculo communi, sine tussis aut sreatu in os fluxuræ; nec non madore, per soporalium arteriarum terminationes earumve tunicas excluso, cerebrum rigante, & exinde per palatum in os stillante, pari pariterque innocua facilitate ut plurimum ejecto, sputi naturam, à quo pectoralia suam contraxere perniciem, ejusque motum venari consultum est. Quod nihil aliud est nisi liquoris particula à sanguinis massa per vascula præsertim arteriaca pectoralia in pulmonis capacitatem per suffusionem translata, quæ motu pulmonum contractivo, tussi dicto, in trachæam, sreatu tandem amborum vel cujusvis adminiculo in os ejectionis ergo deducta est. Sanguis itaque se habet pro ratione nutrimenti, sputum vero pro ratione sanguinis.

Historia & Experientia demonstrativa.

Prædictorum veritas cuilibet innotescat, qui sputorum ductum reputavit, aut permultos aspexit (quibus cerebrum siccum nequicquam udi in trachæam exstillaverat) sputorum copiam motu recitato ejicientes.

Incumbat quilibet operi defæcationis sanguinis, adhibitis serie methodica remediis eo destinatis, & licet pectori familiaria præ-
termi-

termiserit, sputa tamen cum sanguine depurationem & rectificationem iniisse comperiet, vel cui sputa male subacta & colorata prodierint sudores pro euphoria impendentur, quibus sanguis à spurcitie optime vindicatus detergitur, iisque ex artis lege peractis sputa simul depurationem & perfectionem consequuntur.

XVI.

EXERCITATIO DIANOETICA.

De vasculis sputorum susceptivis & expectorandi modo.

ARteriam pulmonicam cum suis divaricationibus ejectionem sanguinis suscipere, & perinde in trachææ disseminationes deponere, easque obturare, positum est extra omnem controversiæ aleam: ea veruntamen obturatione, pro eorum idæa & ubertate alii magis alii minus officuntur, & pro eorundem dispositura alii citius alii serius anacatharsin moluntur. Nec par cuique spirabilium instrumentorum conceditur libertas: hos tussis acerbior fatigat sine expectoratione; illis levis screatus aut tussicula materiam modeste sollicitantem reje-

rejectat; his sputa nimio ichore serove perluta & retro allapsa pulmones inani exercent conatu; illis granula pertinaciter indurata ægre tandem secedere coguntur; his nativa pulmoni algidior mollities negotium irritum faceffit; illis crasis spiritalium validior & calentior materiæ conugurationem & proventum sine noxa festinat; his dilatator pulmonis & mediastini seu septi lobos ejus disjungentis motus materiam concutiendo expedit; illis pectoralium nimia ex plenitudine distentio vel constrictio, sive connata sive adventitia pulmonum debitam explicationem impediens motum cunctatur, aut ineffectivum reddit.

Historia & Experimenta demonstrativa.

In sputorum ἀναγωγῆν, quæ ad supernas trachææ partes traducta fuere, scretu aut tussicula minime laboriosis exploduntur; quæ vero imis insederint bronchiis difficulter rejectantur.

Mediocris consistentiæ sputa & uberiora facili negotio expectorantur, nimis liquida aut parvæ molis aridiora, & in globulos compacta, ægre è suis recessibus, exiliorum (scilicet) levium arteriarum cavernulis, succussa profluunt.

Extremos egere dies omnes pœne phthi-
fici;

fici, quibus advenerit lobi alicujus adnascencia: quibus vero pulmones universim fere pleuræ accreuerint, ut in plerisque, citius succubere. Quod ex morbi collata perennitate, & ex disiectis hujus generis strage pessundatis dilucidatur.

XVII.

EXERCITATIO DIANOETICA.

De temporibus ἀνακτασθῆσαι dicatis.

Natura dein propriæ securitatis consultissima, quum in pulmonariorum salubrioribus, materiam sputorum è sanguine, unde ortum duxit, suppeditaverit; tempora fabricationis & extrusionis illis mensurat & assignat, Non etenim cruda aut indebite subacta (ut alibi ἀποδεικτικῶς declaravimus) naturali impetu seu sponte prodeunt, sed ad expulsionem coaptata, matura scilicet & ad vasis particulam cui infederit quadantenus effigiata. Quique hujus generis protrusione non interpellata exercentur, salutarem naturæ (cui tota res permitti debet) ordinem tenuere. Si vero ejectamentis licet mitius allapsuris commota interponantur, & naturæ legi non obtemperaverint, nisi ad
loca

48 CHRIST. BENEDICTI
loca conferentia prolecta, insultuum valentiorum crearet primordia. Mos itaque pulmonariorum τεκμαίρεται non infimum obtinuit locum, cui ut artis honori consulatur, collimare decorum est.

Historia & Experientia demonstrativa.

Qui à motu concitatori, aut screationum voluntaria anticipatione proventum sputorum acceleraverit, pectoralibus negotium laboriosissimum faceffit; quæ tempore à natura destinato facile rejectantur.

Quibus è sanguine per pectoralia diu, libere ac jugiter suffusa ejicitur aqua, hos citius ac facilius spiritalium onera deposuisse deprehendas, & è contrario.

Ingruente tussi omnia difficilia & laboriosiora, temporis vero progressu, subacta & maturata colluvie, usque ad εὐφορίαν mitiora.

XVIII.

EXERCITATIO
DIANOETICA.

De Sputo albo spumante.

Sputum album spumosum aquositate magis fluxilis, in pulmonum aut faucium
capa.

capacitates exudatæ, & ibidem agitatae productum judico. Quod vero à capite per cerebri in frigidationem in spissum cogitur, nisi in faucibus elaboratum diuque retentum minus candidum, magisque mucaginosum, nec in bulliculas abit; unde raro aut nunquam læditur pulmo: si tamen spumescat, partium motum, æstum & aëris insufflationem contulisse reor. Præter hæc si sincerum prodierit hujusce generis sputum, ne quid ultra nobis apportat præ sagii, internæ solummodo sudatiunculæ effectus videtur, spirituum aut partium motu frequentiori concitatus.

Historia & Experientia demonstrativa.

Inter exercitia multiplicatur sputum spumans, in illis præsertim, qui ad corporis περιφερίαν nil aut parum propellunt. Motum vero faucium & pulmonum horum conduxisse ex eo liquet, quod frequenter tussientibus & πολυλόγοις semper contingit.

Si ad trutinam expendas, hoc sputum levissimum, cujus pelliculæ aquosæ aëre refertæ turgescunt,

XIX.

EXERCITATIO
DIANOETICA.

De Sputo subalbido pellucido densabili.

Parem natura legem plantis dixit atque animalibus, & utrisque, asserente sene erroris nescio, concessit ἢ οξὺ ἢ πικρὸν ἢ γλυκὺ ἢ ἀλμυρὸν ἢ παντοῖον. Nec insipidarum aquarum indigus microcosmus, quarum mediocri proportione ad sanguinis contemperationem utitur, quodque supervacaneum, si intra vascula coerceatur, totum gravat; ut & extravasatum partes, præsertim spirabiles, si in eas ἀδρόως aut copiose congerantur. Cæterum parum refert quod ad rem nostram attinet, an lymphæ mites à vasculis suis designatis oriantur, vel an illis peracto opere destinato redactæ fuerint, modo eas cum sanguine circulationem subiisse & in majores cavitates per expressionem elutriatas inspissari comprobavimus. Utcunque sputa blandarum aquarum producta minus nociva sunt plusque laboris quam periculi important: quæque non celeriter per trachææ canalem aquarum instar corrivata pro-
fluxe-

THEATRUM TABIDORUM 51
fluxerint in spissam & viscosam substantiam
percocta difficulter prodeunt.

Historia & Experientia demonstrativa.

Matrona nobilis ætatis 47 eufarca, at vero valetudinaria, cui vascula omnia in epate, liene & mesaræo definentia obturata fuerent, horrorem inæqualem aliquoties, in frigidationem vero partis alicujus semper, perpeffa est. Qualem in frigidationem aquæ gelidæ affluxuræ superfusionem assimulasse asseverabat, & licet saburram subducendo insudavimus, adhæsit hoc symptoma: Quoties vero ptyalismus aut diarrhæa supervenerint, ad tempus desit. Præmissis demum aliquot cathartice quibus viscosa copiose seclusa, postquam sudores in stupha sicca multoties excitati fuerant, diæta parca & sicciori perfecte convaluit.

In plerisque lymphæ tenuiores sanguine emergentes, primo trachæam copiosius aluebant, unde evanuit algor, suboriebantur sputa tenaciora, pellucida, cum screatu laboriosissimo, à quorum congerie pectoralia pertinaciter infarciri anpotavimus.

Omnibus pleuritide correptis, postquam purulenta per ἀνακάρσιον expurgata fuere, successit per dies aliquot hujus ideæ ejectionum, à quo cum premuntur viscera va-

fave naturalia, minus obturantur spiritalia; minime vero si ejus mucositas oblinita fuerint intestina. Quem mucum in rachitide affectis inæqualiter è sanguine expressum succi nutritii vicem gerere autumo. Eundemque in infundibulo uretrum stagnantem obturare, serique meatum præcludere, atque ventriculum & intestina regurgitare, dorsi dolores, vomitiones, tormina & ischuriam notam procreare pro certo habeo. Imo talem viscositatem vasis majoribus adhærendo non raro sanguinis reciprocationem præpedire videre est. Quod semel in arteria pulmonica, venosa dicta, infante ternario subsultu è vivis erepto observavi. In partes denique extimas particulares, si inæqualiter diffusæ fuerint aquæ densabiles, tumores œdematosos constituunt: si vero in universas, totius œdema æquale, seu affectionem leucophlegmaticam & anasarcam curatu difficillimam.

In sexu fœmineo vel frigidioris temperaturæ maribus, ut & in convalescentiæ statu collocatis, quibus scilicet sanguinis calor minus riget, vel per morbum longioris durationis atteritur & infirmatur, increvit in toto hæc mucositas, obturationis vasculorum radix pertinacissima.

XX.

EXERCITATIO
DIANOETICA.*De sputo luteo.*

ALattice forsan bilefcente fcaturit luteo-
rum fputorum materia conftitutiva, fed
fanguine ante fecretionem ita delibuta, ut
fapore fuo faltem eminentiori fpoliata fit. Et
ut falina ulcufculum erodendo, fic putren-
tia ingrediendo, incitando; & in tumorem
attollendo infeftant. Hifce tamen femper
falina & ferofa, partem fufcipientem nimis
intenerando, & fpongiofam reddendo præve-
nire & aditum parare crediderim, quæ cum fa-
lis mifcela deftituantur, facilius putrefcunt,
ambo conjuncta vulnus compositum inter-
num curatu difficillimum conftituunt. Nihil
tamen impedit, quo minus liquor, alioqui
tenuis clarufque & fat naturæ (dum fanguini-
nem perluerit) familiaris, alienum calorem
fentiens in luteum abierit; & ut fanguis dum
à fcaturigine & vafculis assignatis diflocia-
tus, tincturæ & confidentiæ orbatus ftat;
fic fputum, ejuſdem ejectionem, itine-
rando, ad partium, quas tetigit, & teporis
varietatem mutatur, nec qualitatem aliquam

54 CHRIST. BENEDICTI
eminentiorem, qua dum sanguine importa-
tum fuit fruebatur, amplius retinet. Mul-
to vero minus mirandum, si sputa lutea sa-
porem amiserint, cum non solum massa san-
guinea universim perfusa fuere, sed per par-
tium parenchymata & membranarum poros
percolata: Per hos etenim meatus angustissi-
mos non transivit illa substantia in qua ama-
ror habitaverat.

Historia & Experientia demonstrativa.

Bile seu particulis amariusculis omnis san-
guis perfunditur, quæ pro condimento ei
assignatur; nulla tamen ejus aut totius cor-
poris pars fluida (excepta ea quæ ex ejus
massa secreta fuerit eminenter inter gustan-
dum amara, ut in extremis vomitionibus,
cum à communi hospitio vel forte proprio
& determinato receptaculo revulsa) tanta a-
maritudine linguam faucesque inficit, ut ex-
inde nervi laceffiti capitis concussionem in-
ferant.

Quamplurimis quibus vena secta, cuticu-
la à sanguinis aspergine inter fluendum de-
rasa incaluit; vasculis veruntamen, quan-
tum ex conjectura assequi potuerim, blan-
dus satis erat ille ac benignus sanguis.

In cadavere dissecto mihi inter alios Col-
legii nostri Medicos cervicem vesiculæ felleæ
tophis

tophis obturatam vidisse contigit; turgebat autem vesicula sero pellucido, per tophos (semina coriandri saccharo inæqualiter obducta mentientes) tanquam per filtrum crassioris texturæ expresso; serum tamen quo referta fuerat gustanti plane insipidum, quod igni etiam admotum in mucaginem albicantem ovi albumen assimilantem coagulabatur.

Non jugiter prodeunt lutea ejectiona, nisi jugis sit humoris excandescencia, vel per calorem à frigido in suo foco coercitum, vel à propria ejusdem corruptela & exuperantia; quod à querelis eorum qui talia sputa ejecerunt, quilibet Medicorum facile discat.

Portiunculam hujus liquoris lutei per cutes trajecti inter exercitia sudores fundentia, sub axillis & è collo non paucos excrevisse lotricibus non ignotum.

XXI.

EXERCITATIO DIANOETICA,

De Sputo subcaruleo, subnigro & ferrugineo.

Licet visceris nullius parenchyma sine caloris adaptati adminiculo sanguinem rubefecerit; sputa tamen sanguini, & viscerum succis, ut & nutrimento materiam suam

debent, & tincturarum varietates mutuantur. Inter ea notatu digniora non raro sese obtulere sputa subcærulea, ferruginea & subnigra; quæ non ut à pluribus autumatur, ab illis quæ spiritu narium orisve attrahuntur, ortum ducunt; sed ab allatis, & aliquoties à proprio visceris aut vasis succo inquilino, à liene forsan tanquam in peculiari ergasterio primario profecta & fabricata; quorum quæ in sanguinem recepta, circulationis beneficio extrusionem subeunt. Non tamen quam primum è vasculis prodierint colore tam surdo prædita fuisse reputo, sed & roris instar viscera vasave suscipientia perfundant necesse est, ubi condensata colore fusco tinguntur. Caloris veruntamen gradus non per se tincturarum effectivi, si tamen excesserint vel remiserint, sputa magis minusve colorata reddunt. Ad ea vero quæ retuli conficienda, naturæ ignicula remissiora diutius continuata sollicitantur.

Historia & Experientia demonstrativa.

Calori solari intensiori aut culinari expone ejectionem subcæruleam, & protinus in omni parte albescit; quod non fit, si pulviscula extranea inter spirandum sese sputis immiscuissent.

Sputa affimiliter colorata tenuioris consistentiæ nemini ut puto vidisse contigit; omnia quippe hujus coloris mucaginosa.

Ab esu eorum unde pectus in frigidatur, hordei scilicet & pomorum, hujus sputi exauctoratur copia, à sudorem vero fundentibus, à continenti Medicamentorum hydrargyrum recipientium usu, ut & quibus calor à morbo diuturniori atteritur, edaculis, exercitiis & jejuniis deditis, quibus pectus calet, aut quibus sæpius suffumigia usurpantur, haud expuitur, iisque raro aut nunquam acciderit, quibus pectus tussi frequentiori succutitur: quæ omnia hujusce farinæ sputa à calore remissione diutius cocta, & è pectore multoties frigidiusculo, flaccido tandem, proventura contestantur.

Memoria hujus sputi suggerit exemplum cujusdam mulieris mediæ ætatis, cum impluente catarrho, cujus lien tetrivaporibus ita sufficit cerebrum, ut inde quavis aurora destillaverit sputi ferruginei copia, faucium æstu ad eam consistentiam cocti, ut telarum aranearum speciem adumbraverit, cujus portiunculam catarrhus calidus in arteriæ partem superiorem aliquoties detruferat, referatis tandem & deterfis lienis vasculis pacata est tumultuatio, desinit catarrhus & sputi commemorati proventus.

Ovi albumen si diu, licet lente incaluisse,

58 CHRIST. BENEDICTI
alborem amittere & subcæruleo colore tin-
ctum fuisse deprehendimus.

Sub finem tussis accidentalis per conge-
stionem ortæ, sive expectorationis crassiu-
sculæ periodicæ, sputa hujus generis, ut o-
mnia minus depurata albescere & defæca-
tiora provenisse animadverti. Ne quidem
talia rejectasse observaverim, nisi cui lien
uterasve in vitio fuerant, nec concolora-
tum mucum è naribus unquam emunctum
spectare licuit.

XXII.

E X E R C I T A T I O
D I A N O E T I C A.

De Sputo salino.

Sputum falsugine refertum sanguinis sale
perfusi progeniem, licet fluidorum sit in-
centivum, raro tamen subitanea vi sua inci-
siva viscerum membranas vel vasorum tu-
nicas transilire ratus sum. Postquam vero
sanguis serum suum salinum per tunicas aut
membranas pectoris proturbatum roris in-
star percolaverit, stimulando motum pul-
monis contractivum tussim progenuit, à
qua concussione & coarctatione subitanea
frequenter invadente & perseverante par-
tes

tes tenellulæ, perquas pars sanguinis subtilissima salis asportatrix falsedinem deposuerat, magis infirmatæ citius corruunt. Utut salsa particula visceri illata non ilico quasi acus aut terebellum partem compungit & perfodit; sed cum ei diu insederit, demolitur secumque rapit: cujus vis potius dissolutoria quam incidens & compunctoria æstimanda est: parti quippe sese nimis profunde insinuans quodammodo per minima commiscet ac conjungitur, & sic substantiam ejus in quandam conditionem inter mistionem & confusionem mediam perducit: in qua neutralitate cum aliquandiu remanserit, tandem dissolvitur, & inducta friabilitate destruitur: tali modo præcipitata & substantiæ partis adunita liquoris salini, perhalitum forsan extravasati, acrimonia erosionis & dissolutionis periculum minatur. Imo si sola aciditate, vel tantillo sale perfusa, scaturierit sanguis, licet in partes singulas exteriores separata diffundatur, ægrotus exinde patitur & periclitatur.

Historia & Experientia demonstrativa.

Non paucos observavimus, quorum vasculorum pectoralium ora à sanguine turgescente (in quo forsan salis momentum delituerat) referata fuere, quos unica aut altera

tera-

tera venæ sectio perfanavit. Neminem quidem cui pulmo erosus fuerit sine sanguinis totius edulcoratione & reductione curatum memini.

Effusione acriori spinæ accumbente dorfi vertebrae luxatas, ossaque alia ex acetabulis detrusa & extorta vidimus: si vero fluxio qualitate naturæ prorsus aliena sit delibuta, ut in lue venerea, ossa præsertim tibiæ ad veprium similitudinem aliquantulum inflexa protuberant, friabilia, spongiosa, minusque tensa undique reddita. Idem in Elephantiasi videre est. Ossa enim aliquando soluta & instar ceræ flexilia incurvata & convoluta (si fides practicis quibusdam adhibenda) conspiciuntur.

Multos marcore fere confectos vidi, quorum sanguinis universi systema sale scaturit, quique fluxione periodica mitiori sputum murie conditum per biennium aut triennium effudere, per extremos arteriæ pulmonicæ venosæ dictæ furculos, quibus tamen pulmonis erosio non accessit. Et inter eos Lond Mercatorem in sceleton propemodum mutatum, cui liquor salinus, tandem à pulmone refluus tam efferus, ut Chirones volis manuum turpissimos ulceraque exedentia pedibus & talis inusserat, salva adhuc nativa pulmonum integritate.

Non semel pulmonis parenchyma æquali
attri-

THEATRUM TABIDORUM. 61
attritione ita dissolutum conspexi, ut in pu-
trilaginem limi quandam speciem præ se fe-
rentem redactum videbatur.

Quos phthysicorum acris & inæqualis per-
diderat deprædatio, horum pulmones præfer-
tim lobos frustulatim laceratos & quasi sorice
demorsos aperto cadavere deprehendi. Acor
in sanguine redundans, (quod melancholicis
maxime solenne) non tantum totius inte-
nerationem, unde facile ab externis inju-
ria, sed carnis omnis musculosæ innutrica-
tionem, efficit. Et in rheumatismo, nupe-
ris annis apud Anglos frequentissimo, seu
rheumatica affectione à Galeno (1. *Lib. de*
Diff. Febr. cap. 7.) nuncupata (quæ causam
congenerem & partes affectas arthritidi vi-
cinas sortita est) dolores atrociores parit, &
luculentissime depopulatur.

XXIII.

EXERCITATIO DIANOETICA.

De Sputo subdulci.

SPutorum omnium materia pro continen-
tis, ex quo scaturit, varietate specifica-
tur larvisque diversis induta emergit: nec
solum sanguinis serum, ejus magis fusile e-
jecta-

62 CHRIST. BENEDICTI
jectamentum, cum redundaverit, aut di-
vortium fecerit, in pulmonum capacitates
translatum profluit; sed rorida aliquoties sub-
stantia adhæſioni & nutritioni partium de-
ſignata in os effertur. Sanguis tamen prius
aquoſo ſuo ſero contemperante defraudatur,
unde incaleſcit, cujus caloris exceſſus glu-
tinofam ejus ſubſtantiam aliquando in pul-
mones, aquarum inundantium irrigatione
laxatos & nimis inteneratos, deponit: illif-
que duntaxat accidiffe credidi, quibus ſpes
ſalutis in anguſto ſita fuerat. Natura enim
avide hunc ſuccum amplectitur, donec per-
fecte ſoluta ejus compage vis allectrix & af-
ſimilatrix prorfus deperierint.

Historia & Experimentie demonstrativa.

Cum apud Briſtollieſes Medicinam fe-
cerim, qua urbe penſili tabes frequenter
graſſatur, nonnullos ſputum ſubdulce le-
vi conatu expectorantes ſpatio trimeſtri fa-
tiſcentes & totaliter enervatos vidi; ho-
rum vero quosdam, non omnes, tuſſis ve-
hementior aliquoties corripuerat, ex pro-
fuſo tamen vitali nectare deflorescentes &
areſcentes ſtrigoli periere. In quorum uni-
to, detectionis cauſa diſſecto cadavere, li-
cet ſanguinem aliquoties, peracto ſalino
ptyaliſmo, extuſſierat, & pulmo ubique in-
tene-

teneratus tonum amiserat, universa spirabilia nec non viscera omnia naturalia quoad sensum sana comperta sunt. Nec à quovis inter mirabilia dignum est ut censeatur, qui ineptitudinem sanguinis nimis attenuati ad nutritionem animadvertit, aut sanguinem totius nimis à calore impenso liquatum & subtilizatum per levium arteriarum oscula æque ac per narium exiliora vascula in earum hæmorrhagia ad *λειποψυχίαν* exinanitum conspexerit. Deficiente quippe fero contemperante glutinosioreque ac magis roscido succo moderate calido dulcedinem ac unionem conciliante, ut tota naturæ oeconomia corruat necesse est.

Sputum hoc subdulce in omnibus quos vidisse memini, ptyalismo diuturniori, & ut plurimum salino præcedenti fuit confectarium.

Idem sputum igni admotum, sicut succus omnis nutritivus, in gelatinæ albicantis consistentiam percoquitur.

XXIV.

EXERCITATIO
DIANOETICA.

De Sputo canoso & cinereo seu purulento.

INter omnia ejectamenta sputum minus spirituosum, magisque fœculentum, est
cine-

64 CHRIST. BENEDICTI
cinereum & cœnosum, argillæ cujusdam li-
quidioris speciem præ se ferens, verum phthi-
sicorum pus minime tenax, caloris deficien-
tis seu cadaverationis incuntis indicium &
symptoma: cætera omnia aliquatenus per ca-
lorem subiguntur, figurantur, & alteratio-
nes subeunt: hoc solummodo in suo quasi
stagno copioso stabulans, nisi mole sua pres-
ferit, vix expectoratur: extremæ sane sor-
dities & naturalis dissolutionis productum.

Historia & Experientia demonstrativa.

Si cupulas glandium binas æqualis pon-
deris & capacitatis impleveris, unicam (vi-
delicet) sputo cœnoso, alteram mucagino-
so, aut qualibet ejus specie, eam lancis par-
tem cui sputum cœnosum appensum fuerit
subsistere cernes; cæteris enim omnibus præ-
ponderat.

Deploratæ fortis invalidis, quos ultima
symptomatum syndrome ad sepulturam fe-
re perduxit, tantum advenit argillosum hoc
ejectamentum; quorum etiam cadaverum
pulmones inter disseccandum in amurcam for-
descentem mutati conspiciuntur.

EXERCITATIO DIANOETICA.

De Hemoptiosi curanda.

Frequentior sane vicibusque partitis merito laudanda est phlebotomia, qua revera incalescentiæ simul & plenitudini feliciter obviam ire valuerimus, non prætermisso revulsioni adjumento; nec adhuc inter vegetiores seu sanabiles reperitur, quod hujus medelæ legitimæ celebrationi contra indicabit. Et si ex sola plethora ortum duxerint sputa cruenta, sine alterius adminiculo scopis satisfacit. At cum penitus sese sanguini insinuaverit morbi focus & minera, tota curationis serie (hypnoticorum rariore usu conquiescens) emplasticorum & glutinantium vasa difficulter pervadentium energias, experiri nuperis nostræ praxis annis non ausus fui: diminuta quippe, si quæ adsit plenitudine, tota tutelæ & restitutionis basis in sanguinis reductione sita est, ad moderatam scilicet temperaturam, consistentiam proportionatam, maturitatem debitam, qualificationesque singulas crasi consentaneas, citra quas si remoratur, præter quas

E si

66 CHRIST. BENEDICTI
si vacillet, ultra quas si provec̄ta fuerit natura, criminis rea: ad quod corrigendum, ut in omni, sic in morbis pectoris sedulitas Medici inprimis sollicitanda. Ea tamen provisione, ut talia eligantur ad sanguinis évolutionem perennandam, quæ symptomati, si non vi peculiari, saltem consequutive adversantur. Nec placuerit externa in frigidantium & repellentium pectori adhibitio, ne quidem extremarum ligatura, quibus sanguis refluus partes infirmas pressius oneraverit. Horum itaque dum clavum teneant sanitatis naucleri, scopuli undiquaque vitandi.

Historia & Experientia demonstrativa.

Ex jugi emplasticorum glutinantium & iucrasstantium usu, licet ad tempus coerceatur sanguinis rejectatio, periculum copiosioris recursionis partem magis prementis nequicquam exinde vitari senties: specificis vero facile sanguinis rivulos perludentibus rem commode peregisse sæpius in memetipso & quamplurimis expertus sum.

Sanguinem citra præterque debitas qualificationes defecisse in omni morbo ex crudo acido & aquoso seminio prognato, & quoad morbos pectoris ex aquarum suffusarum & densabilium congestione manifestum, ultra debitam vero maturitatem deportari nido-

THEATRUM TABIDORUM. 67
dorosa, subflava, torrefacta, in bronchia
trajecta testantur. Quod peculiaris etiam
& contraria utriusque edocuit medicatio.

Frigido lavacro immergatur hæmoptoi-
cus, aut narium hæmorrhagia correptus, &
exinde malum incrementum sumpsisse de-
prehendes. A calore vero superficietenus,
vel extremorum intenso, remedium.

Partes extremæ sanguinem extussientium,
ut & narium hæmorrhagia detentorum, non
raro incassum ligatæ fuere. Ejus tamen mo-
tum fricando, blandoque adhibito calore in
exterioribus suscitasse proficuum fere sem-
per invenimus.

XXVI.

EXERCITATIO
DIANOETICA.

De Γαλακτοποσίαις

Lac assuetis, optime constitutis, avideque
Lpetentibus exhibere vice carniū, dum
sanguis turgidior & calidior scaturierit, sub-
stituisse accommodatum arbitror; & quibus
acor aut bilis inter fluida exuberavere, mo-
do vasculorum confiniis adhuc conclusa re-
tinentur, eminus scilicet patefcente prima
symptomatum phthisi dicatorum φάσει. E-

jus tamen usum vere phthificis prorsus interdixisse propter causas insequentes necesse duxi. Qui etenim per acrioris succi extravasati deprædationem emarcuere, caseosam ejus partem in spissamentum cogunt, unde vascula pertinaciter obturantur: qui à succis putrentibus invaluere, butyrosam in bilem tabumque demutant; citiusque si melata aut saccharata admiscueris: quibus dein aquosa stagnatio spiritalia suffercit; iis pectus magis infrigidatur, unde ἀνακάρσις vel remoratur vel reprimitur; plerisque denique capitis dolorem intulit. Sero itaque lactis, aquis & potulentis medicatis, pro re nata alteratis, quibus omni symptomati indicanti satisfecisse valeamus, vicem ejus implere tutissimum adjudicavi.

Historia & Experientia demonstrativa.

E succo mordaciori deprædante & viscosiori vascula infarciendo, adeo contabuit corpus nobilissimi ægrotantis quadragenarii, ut tabem exquisitissimam configurabant. Ex denegata namque debita nutritiorum ἀναδόσει superficies & extrema non solum emarcuere, sed increvit febris latica vaga & incerta, obturationum soboles, quæ hecticam ita mentiebatur, ut ipsam adesse Medici alioqui peritissimi pronuntiabant. Cui ut occur-

occurrerent, γαλακτοποσίαν imperant, profiliunt symptomata graviora, quibus magis ingemiscens nobilissimus expiravit, dissecati cadaveris ventriculus & duodenum lactis coagulo infarciebantur.

Epati infantis bimuli fervidioris crasis in nascitur ulcus ex acriorum ἀναβρώσει oriundum, quod ichorem in ventriculum regurgitabat, quem ventriculus quamprimum excipiebat, evomuit. Infans vero lac maternum & vaccinum ante erodentis liquoris accessum optime concoxerat, postmodum ejusdem coagulum ad magnitudinem pisorum conglobatum, & ad duritiem fere tophorum percoctum per secessum deposuit; butyro sam ejus substantiam pure commixtam per superiora repurgatam conspexi.

Acida & salina, lactis partes separare & in coagulum præcipitare norunt sciolæ quidem lactariæ, idque capitis dolorem non raro intulisse galactophagorum nemo ignoravit.

XXVII.

EXERCITATIO
DIANOETICA.*De usu perdulcium.*

Inveteravit sane consuetudo tussim sedandi per medicamina & alimenta impense

70 CHRIST. BENEDICTI
dulcia, quibus pro basi sunt mel & saccharum. Nec istiusmodi remediorum usus omnino improbandus, si alia defuerint & tussis acriter presserit; ea tamen cautela, ut inter ramorum defalcationem radix non succrescat. Tussis enim pectori infensissima suffusionis alicujus è sanguine adulterato semper soboles; quæcunque vero ejus σύμωσις incitant, bilescunt aut putredini apte nata dicuntur, eaque de causa plus damni quam emolumenti importantia, ut mellita & saccharata pœne omnia, in censu saluberrimorum neutiquam reputanda; multo minus jugi remediorum serie permiscenda. A sanguine quippe spirituve acriori tabidis conato concitatiores fermentationem fubeunt, à calore intensiori torrent, ab imbelli non gubernantur, unde per spiritum eorum turgidum ingenitum non raro sponte degenerata corrumpuntur.

Historia & Experientia demonstrativa.

Alimenti & medicamentorum perdulcium diutius in ventriculo hærentium (ut in tabescentibus fere omnibus) damna facile percipiet, qui ab eorum usu ructus nidorosos, saporem amarum, æruginosum, degenerationis eorum nequissimæ fructus inseparabiles experietur.

Mellita & faccharata omnia doliis & lagenis, parca licet manu, imposita musti fermentationem promovere quis iverit inficias? si vero carnes faccharo consperferis & loco mediocriter calenti imposueris, eas maleolentiam deterrimam brevi subinde contraxisse deprehendes.

Horum perdulcium usu non pauci morbi cholerae cum saevissimis cruciatibus stipati poenas luunt.

Perdulcia omnia jejuno & sanissimo porrecta, etiamsi mature, non tamen sine pessimo nidore per secessum rejiciuntur.

XXVIII.

E X E R C I T A T I O D I A N O E T I C A.

De halituum & suffituum administratione.

INter praesidia, evaporationes & suffitus tanquam nobiliora, & quibus unice in extremis angustiis confidamus, pensitanda. Quae sine circumstantiarum debita comparatione summoti obsunt vel incassum adhibentur. Non tamen inficior, si crasin partis spectes; nulla impedit hujus generis indicatio; pulmones etenim aridiores & tenses horum madore intenerantur, humen-

72 CHRIST. BENEDICTI
tes nimisque laxati illorum siccitate induran-
rantur, putredine & viscositate obliniti le-
vantur, amborum denique consortio ulce-
ra sordescencia detergantur, nec non novæ
affluxuræ materiæ, & in partes insurgentis
vis molesque reprimuntur, simili semper in
assumptis asservato scopo. Si vero intempe-
riem totius contempleris, nec ipsa febris huic
medelæ contraindicasse videatur: suffitus
quippe tenuissimæ essentiæ caliditatem ultra
spiritalia haud exercent, utut propter varias
liquoris suffarcentis disposituras, propter
superfusi genium, proportionem & motum,
propter partis suscipientis habilitatem & to-
tius tolerantiam, varia hujus generis reme-
dia conficere & in usum proferre (quorum
unicum, quod quemlibet suffitum ingredi-
tur, & cuique basis est, ad tempus reticui)
necessario coactus fuerim.

Historia & Experientia demonstrative.

Lobum pulmonis sinistrum cujusdam
Mercatoris Londinensis erodebat ulcus, è
tussi inveterata & fluxione salina hæmopto-
sin inducente oriundum, quod levis arteriæ
divaricationem lobo insertam una perese-
rat; cui symptomata omnia, quibus phthi-
sis consociata est, ingruebant, in pejus in-
dies ruitura; halituum denique & suffituum

methodica intermiscela sanus evasit. Qua integritate permansit per sex annos, quo temporis curriculo, meque annuente Hispaniæ ubi commercium fecerat, vitam debebat incolumem; sub initium tamen autumnii oras nostras petenti, ab impedita pororum usuæli *ωδιαπνευσία* fluxus concitator totum lobum, ut lateri adhæserat, replevit: cujus exæstuationis sanies pulmonem ita perfudit, ut spiritus transitum brevi denegavit. Dissecto cadavere, trachææ pars erosa, cui cicatrix inducta fuerat varicosa; lobo vero pars adnata callosa conspiciebatur, reliquum pulmonis parenchyma computruit.

Internam arteriæ vocalis membranam per salinos affluxus derasam tussique non raro ejectam animadverti, halituum tamen & suffituum usu regeneratam, ex quo convalescentes aliqui supersunt; binosque nuperime à phthisis diuturnioris corruptela pulmones frustulatim rejectantes hisce, aliis non prætermisissis, redintegravi. Quorum unus ex febre hectica per triennium emarcuit, cui derelicta tussis & durities quædam in media parte dextri lobi (quantum è narratis conjicere valuerim) avellanæ magnitudinem æquans, nova veruntamen carne vestitus & pristino robore vigen; alter jam superstes obesus, cui tussis horis diei diacriti-

74 CHRIST. BENEDICTI
cis non admodum molesta, sed in cæteris
omnibus inculpatus.

XXIX.

EXERCITATIO
DIANOETICA,

De Fonticulis.

INter omnia præsidia fonticulos insuper
prodesse comprobavimus, per quas datas
portas vi quadam diacritica, quæ naturæ
modum non tenuere, separantur & separata
secluduntur; sicut vi syncritica τὰ κατὰ φύσιν
retinentur & assimilantur; quasque vires nec
genius naturæ Hippocrates, nec ipsi qui-
dem dissentientes, vel crescentibus, multo
magis animalibus denegaverunt. (a) Ea ta-
men cautum sit lege: 1. Ut in partibus per-
viis excitentur, quibus tepor maximus &
mador sponte fluxerit, videlicet sub axillis,
in intercapedine musculorum, in flexuris
inguinis & poplitis, in carpis supra locum
ubi muscoli replent interstitium ulnæ & os-
sium carpi, nec non inter scapulas. 2. Ut
fiant orificia perlata & profunda, ita ut nu-
cleum dactylorum in suis contineant alveo-
lis, & si copiosior evacuatio desideretur ad-
impleantur hiatus radice gentianæ, ligno
hede-

hederæ arboris detornato, pari proportione hermodactylorum & ceræ, vel tribus ceræ partibus unaque piperis albi, aut turundis galangæ adaptatis, alioquin sola cera, medulla sambucina, aut pisis aliquot foramen obturare sufficit; unde non raro

Excoquitur vitium, atque exudat inutilis humor.

(a) Τα Φυόμενα ἢ σπαιρόμενα ὀκότεαν εἰς τὴν γῆν ἐλκειέκασον τὸ κατὰ φύσιν ἑαυτῶ ἐνεὸν ἐν τῇ γῆ.
 I. e. Quæ crescunt & feruntur, quando in terram veniunt, attrahit unum quodque quod secundum naturam sibi familiare in terra inest. Hipp. lib. de Nat. Hum. tex. 31]

Historie & Experientie demonstrativa.

In fonticulorum animadversione quicquid διανοητικῶς sibimet scioli argutatores ædificaverint, diruit & refellit experientia; cruorem quippe falsuginosum per hos secretum fuisse dolor ejus in transitu lancinantis, allatumque exinde ægrotantibus emolumentum indicabunt: fluxionum porro mitiorum latices fonticulis ex communi Medicorum præcepto neutiquam obtemperantes aut quandatenus solummodo demulctos, per exituram perlatam juxta vasa majora & in fluxu-
 ris

76 CHRIST. BENEDICTI
ris ex artis lege præstitutam, prorsus eva-
cuatos fuisse cognovimus. Quod magis elu-
cet in iis qui pestilentia labe contaminati fue-
re, aut qui succos sibi putridos crapula aliave
de causa accumulaverint: pædoris etenim &
virulentia partes non contemnendas per hu-
jus dimensionis fonticulos expurgavere; imo
in rarioris contextura individuis alii intus
assumpti odorem, & aceti succi limoniorum
& aurantiorum acorem tertia aut quarta à
comestionis hora exhalando pervadere, &
corum labra incidendo vellicare comperimus.

XXX.

EXERCITATIO
DIANOETICA.

De Sudore.

Sudores opportune imperatos & pro eu-
phorica prolectos scopo nostro non modice
inservire observavimus, in quibus ut & in
suffituum methodica intermiscela non mini-
ma innititur curationis columna: hisce et-
enim impendenti periculo præcavemus, illis
novi fomitis scaturiginem depellimus: his
parti erosæ occurritur, illis novo insultui ex
toto affuturo prævenitur: horum ope pars
suscipiens & lassata roboratur, illorum vero
adju-

adjumento blande rigatur; sudores denique viscosa & congelata attenuando deobstruunt, acriora & acida perfundendo diluunt, cruda coquendo maturant, unde sanguis, quo succus omnis nutritius importatur, partes exteriores pristino madore familiariter ac tempeſtively irrorando nutrit ac reficit.

Historia & Experientia demonstrativa.

Equitis aurati Hybernici filio primogenito ætatis 25. (decem aut circiter abhinc retro annis, quum primo Martius furor ferrei hujus seculi istius insulæ infoelicioris incolas disjecerat) compilato & ad cutem usque denudato, sanguis intro refluus, impedita prorsus per inſrigidationem exiliorum circulatione, tam sævis accessionibus ita pulmones invasit & perfudit, ut quicquid nutrimenti per trimestre spatium porrectum fuerat, in viscosam mucilaginem brevi alteratum vel extussit aut evomuit, & inter manus opem ferentium fere extinguebatur. Perpenſa mali aucti & contumacissimi causa procatârctica, non posthabitis quæ tussim demulcendo præcellunt, sudores crebro reiterandos cum extremarum frictione, & totius superficiæ calentiori irrigatione præcepimus. Hoc lenocinio corpus in cutem & ossa fere redactum auximus & refocillavimus,
spiri-

spiritumque extremis antea labris oberrantem in pristinum hospitium : & membra pœne deserta revocavimus.

Hæmoptoicos peracto per dies aliquot extravasationis negotio, repetitis in stuphastica sudoribus, non posthabitis specificis, ultra recidivæ metum perfecte sanatos collocavimus.

Prolixioris operis esset historias medendi deploratæ fere fortis tabidos consignare, quorum curationes consummarunt sudores artificiose præstati. In posterum ut frequentius imperentur optarim, & ut sensuum placitis auscultare dignetur Medicorum hæsitantium turba.

*Quid nobis certius ipsis
Sensibus esse potest, queis vera ac falsa notamus.*

AUCTARIUM.

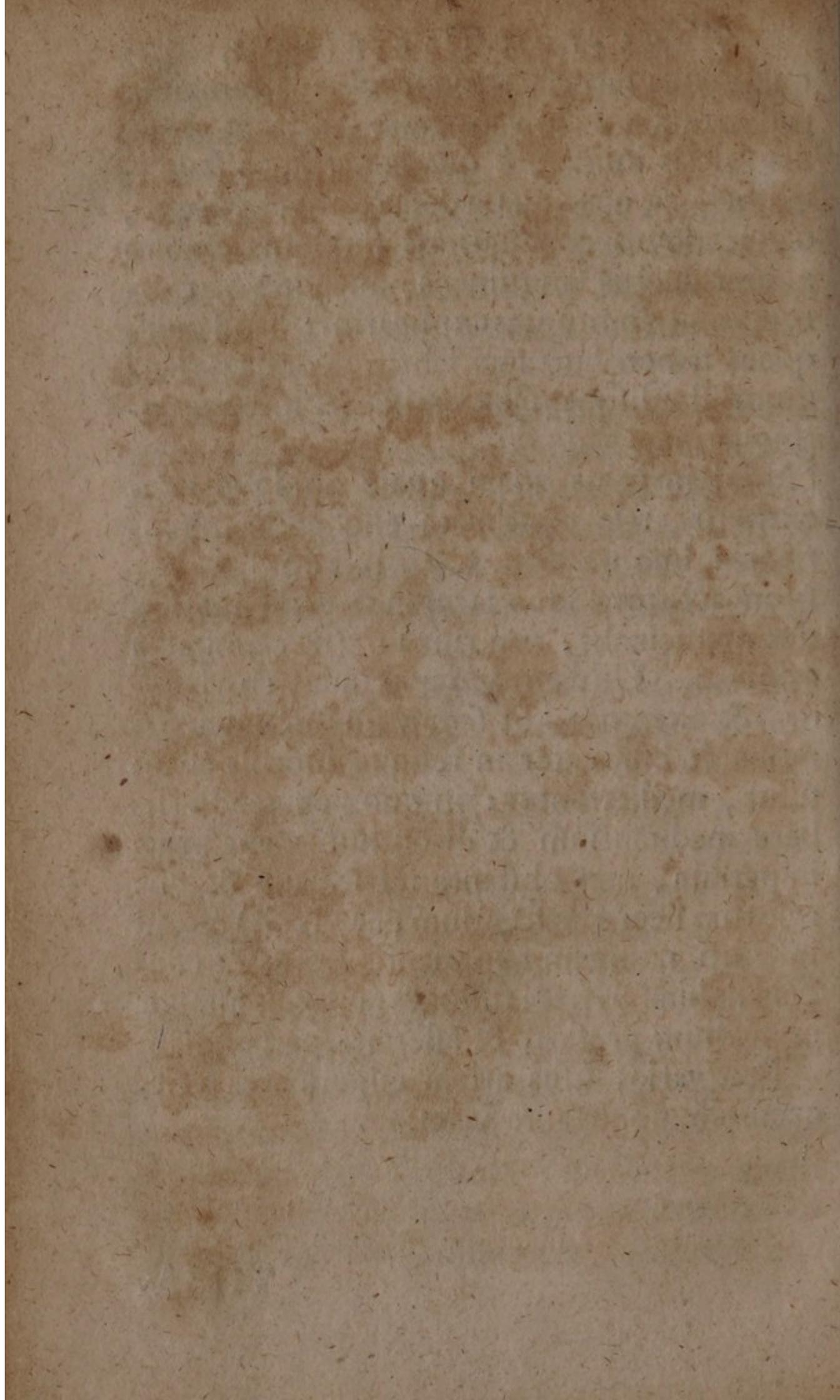
Sanguinem liquoresque alienatos *συνοδένειν*, i. e. unâ iter facere, sat (ni toto cælo aberraverim) probavi; quorum circuitum universalem in quamplurimis exercitationibus innuisse, & experimentis luculenter in vivis demonstrasse fategi. Quod pensum satius elegisse duxi, quia ex conjectura vivorum dissectorum, vasculis pro more ligatis, artificiose licet desumpta atlequi & absolvisse *αἰδύνατον* autumarim. Ex vivis itaque

que vivida emergere totalis circulationis impedimenta. Nec vana fides sensus & rationis fulcris innixa, è qua concessa ac stabilita doctrina neutiquam deflectere religio erit, donec novos concitatoris fluxionis canales præter ductus sanguineos, ancipites & contumaciter dimicantes explicarint: haud quicquam tamen humanæ fabricæ compage sanguini fluidisque ejus emissariis invium cognoverim.

[Nihil ineptius quam quale quidque vivo extiterit, tale existimare esse posse in moriente: imo mortuo. Cels. p. 166.]

Non actutum ideo laceranda venit methodus medicinalis, nec ruinam (ut clamitant) subitura. Utinam de depuranda, corrigenda, & alteranda, ut scopis singulatim accuratius & efficaciter in reliquis morbis adaptetur, meditarentur: in quo peragendo (libere meditantium & dicentium venia prius impetrata, non obstante tetricorum & morosorum licet canescentium pervicacia) quoad instituti rationem experientia fretus & edoctus dehinc *ἑτικῶς* fusius & audacius aliquot in medium proferre & assertari spondi.

Per varios usus artem experientia fecit, exemplo monstrante viam.

THEATRUM
TABIDORUM.

MURRAY

FABRORUM

PRÆFATIO.

Entriculi partium vicinarum madore fermentante concoquitur & mutatur cibus, ciboque vice versa fermentum imbuitur & alteratur, ita ut ex jugi nutrimenti & medicamentorum accommodatione modificentur fluiditates, ad quarum normam partes solidiores constituuntur; hæc perpetim alluunt & alunt, illa harum impressiones suscipiendo ὑπαγοειν & εὐσαοειν mutant & mutuunt, eoque tandem res redit, ut qui corporis partes fluitantes dispensare & adaptare cognoverit, hominem non solum ne in deterius labatur restitisse credatur, sed senilem ipsam ætatem summovere, inconcussam valetudinem tueri, imo creationis opus insimulari videatur.

Jam vero hostem hunc humani generis tabificum è longinquo petentem, tacitoque satellite armisque satis instructum introperreptentem propalare, expoliari & dibellare deliberatum est, non unico remedio (impostorum lurido commento) nec subitanea vi, certa tamen, si matura, matericque medicinali ope nutritiorum adjuta; ambo enim methodica serie disposita, morbi-que circumstantiis debite quadrata mutuas sibi præstant operas; quibus liquiditates præter naturæ scopos impetuose vagantes & turgescentes, nec canalium confinia exterminent, compescuntur, salium concursus qui deprædantur ipsa vi-

P R Æ F A T I O.

scera, avertuntur & corriguntur, putredinis alienationes calorque ejusdem confectarius succos depilans inhibentur & contemperantur; vapores à calore improportionato ventriculi aut sanguinis exhalationes flatus dicti ab immaturitate aut utriusque effervescencia orti supprimuntur & subtus secluduntur, stagnationes ab indebita cujusvis consistentia (excandescencia parentes) praesidii ἀνάδοσις seu circulationem in toto impediennes prœveniuntur. Hæc de his satis; unicum restat Patronus scilicet, qui in tutelam me suscipiat, quem deriserim implorare, non tamen defuit multiplex, appello λόγον ἢ σπέειν, veritatem, ipsamque naturam, medicorum numina in perpetuum colenda: hæc qui dilexerint, avidis forsân ulnis postquam gustaverint, excipient otii nostri libamina, observationesque in gratiam juniorum medicorum in lucem editas, quas sensus verus medicinae oculus demonstraverit; non enim ante obitum agrotantium σοφία tota versatur medicina; veritati itaque & naturæ decretis ad sensus examen perductis, & ad vivum demonstratis fidem adhibere suaserit.

C. BENNET.

TABIDORUM THEATRUM.

Ασθενος Tabes est corporis totius, seu partium ejus quælibet extenuatio, à fluidorum alienatione, penuria, inæqualitate aut calore improporcionado profecta.

Materia nutritioni dicata degenerat in debilioribus præsertim, cum menstruo seu fermento naturali ventriculi inquilino non diluitur, vel uti par est non subigitur: nam his ex naturæ lege peractis vitæ nostræ sanioris columna præcipua innixa est.

Peccat alimenti materia, consistentia, dosi & qualitate.

Consistentiæ nimis crassiæ seu compactioris difficilis est vel nulla perfusio, imperfectior separatio, longior immoratio, segnior distributio.

Dosis parcior, succi penuriam & deinde natam corporis debilitatem; largior vasorum infarctionem infert.

In qualitate, si frigus excesserit, cibus per ventriculi & vicinarum partium calorem non rite domatur, unde cruditas; si ciborum caliditas ventriculi naturalem teporem superaverit, calore proprio, i. e. naturæ a-

lieno effervescit chylus: ex utrisque flatulentia. Frequentior denique ingluvies succorum turgiditatem augendo incommodat.

Quod ad saporem attinet, de immoderate falsis acidisque idem censendum, nec non de cibo eminenter dulci, facile putredinem concipiente:

Subjiciunt. illi prunas, & viscera torrent.

Ordo demum ingerendi immethodicus ciborum degenerationi non parum conducit; ipsa enim *ἐπιπρωτά* & *εὐχρημά* si ultima mensa (quod nobis in usu est) assumantur, vice coctionis naturalis diutius retenta torrescunt, & ciborum substratorum inquinamenta comperiuntur.

Ad naturam denique & modum ingestorum conficitur sanguis, qui succo nutritio undequaue perluitur, cujus dispensandi gratia cor corporis particulam operosiore*m* ideoque compactiore*m* fabricavit natura; quod motu suo reciproco & circulatorio toti corpori subservit duplici emolumento, nempe protrusionis & depurationis: ex hac orta est cujuslibet partis insuccatio sive nutritio, unde vita conservatur; ex illa vitæ status modificatur, unde sanitas vel morbus. Sanguis enim defecator importat spiritum vitalem (id est præcipuum vitæ ministrum) ad
actio-

actiones rite peragendas paratissimum, impurior vice versa torpidum & ad actiones inhabilem: veruntamen qualicumque fit quod in ejus sinus elutriatum fuerat, in habitum corporis tandemque in venas per arterias amandatur.

Ex hoc latice scaturiunt succorum nutritiorum & sanguinis mutationes tabem cujuscunque generis parturientes: vice enim succi roscidi, aqualis, naturæ familiaris, quo viscera partesque rigari foverique debent, substituuntur & dispensantur succi tenues & inæquales, turgidi, putrescentes, sale, amarore, vel acore referti.

Succorum alienatorum defectiones.

Corporis succi calore immoderato attenuati & subtiliores quam par est redditi, ad nutriendum inepti sunt: 1. quia balsamica indigent consistentia: 2. quia concitatori circulantur motu, ita ut moram nutritioni debitam in partibus non fecerint, exinde deficientiæ necessitatem importantes: 3. quia humidum depascendo propria conteruntur industria.

Sacci inæquales partium particularium ἀτροφίαν & extenuationem pariunt, crassiores enim vasa obturando διάδοσιν impediunt, unde effervescunt: tenuiores vero ideoque

mobiliores coerciti tumultuantur: quibus ex causis partes inæqualem suscipiunt alimoniam.

Succi turgidi flatulentique antequam vasa minora ingrediuntur capiti molestum exspirant halitum, qui cerebri frigiditate condensatus, & in aquositates solutus, si per bronchia in pulmonem lapsus fuerit, pectus onorat.

Succorum alienatorum devastationes.

Succi falsuginosi, turgidi & acriores, massa sanguinea perfusi, non solum temperiem ejus immutando nocivi sunt, sed extra vasa depopulantur, quoties eorum turgiditate vaporosa & plenitudine tenduntur arteriæ venæque, quæ eorum insuper acrimonia irritantur; hæc vasa tandem tumefacta & referta inaniri, proritata sese expedire moliuntur, idque per sanguinis leclusionem; qui sanguis si vasa pectoris perreperit, ἀιμάπτωσιν frequentem, tabis (quæ phthisis dicta) præmonitorem, vel ἐχυμῶσιν procreat. Venas nempe & arterias per totam corporis cavitatem internam membranulis vestiit & munivit natura, quibus circulationi internos terminos, sicut per cutis parietes externos posuit. Hisce membranulis si accubuerit sanguis è vasculis pectoralibus

secre-

secretus Echymonatis interni nomine merito indigitatur; Pleuritis verò denominatur, cum sanguis è vasis intercostalibus seclusus membranulam costas succingentem impleverit. Empyema insuper est sanguinis ejusdem effervescentis & per restagnationem diutinam putredinem contrahentis in ichorem mutatio; nec alicui mira videatur ejusmodi permutatio sanguinis in ichorem, qui sanguinem purissimum è vulnere aut fonticulo fluentem in pus foetidissimum mutatum viderit.

Si vero capitis vasa, carotides scilicet si-
ve cervicales, sanguinis partem serosiorum
exsudaverint, vel quovis modo secluserint,
evenit fluxio: quæ si sensim facta, catarrhi
continui; si *ἀθρόως* seu confertim, fluxus si-
ve catarrhi periodici nomine discriminatur.
In utroque delitescit antecedens tabis causa,
præcipue cum cerebrum madoris inundan-
tis partem in partes spiritales deposuerit,
quam si pulmo ob lubricam temperiem, de-
bilitatem, vel materiæ consistentiam im-
proportionatam non mature retruserit, fit ali-
quoties *ἀνὰ σπῆρας* ulcusculi initium. Ipsi-
us denique cruoris pars salina, imo insipida,
pituitæ nomine communi celebrata, in va-
sculis secreta immoratione in parte facta, non
solum partis in qua hospitatur tenorem &
compagem dissolvit, sed putredinem exinde

90 CHRIST. BENEDICTI
acquirendo erosionis redditur accommoda-
tum instrumentum.

Hiscæ associantur conspirantia externa, seu extraneorum injuriæ, vitæ scilicet in locis imbribus nimis frequenter rigatis, aut infulis angustioribus transactio, nimia solis vicinitas, halitus terræ & aquæ insalubres, planetarum influxus & ventorum afflatus inclementiores, tempestatum alterationes subitanæ, inopportuna plagarum mutatio, labor improbus, exercitia intermissa aut vehementiora, corporis quoad primas qualitates frequentior mutatio, animi mæror, unde spiritus dejicitur & vis tabifica altius imprimitur:

*Unda lacusque nocent, & causa valentior illis
Anxietas animi.*

Quæ omnia fluidarum partium corporis τέξις sive fusionem efficiendo, vel ζυμῶσις internam suscitando nocumentum afferunt.

Causæ recitatae constituunt tabem, ejusque species, à succo nutritio, vel per ulceris aut abscessus nobilioris alicujus partis, proprie pulmonis, corruptelam depravato, vel per dilutionem saluginosorum partem depulante, aut acidorum per totum corpus in opere suo frustrato, vel per nimiam incalcescentiam dissipato; unde tres emergunt tabis differentia, Phthisis, Atrophia & Hæctica.

Phthisis est tabes à succorum putredine
subor-

suborta, erosionis, echymomatis, abscessus, aut cujuslibet in pulmone aut pectore fordescens foboles: unde per venæ pulmonicæ, vel aliorum pectoris vasculorum divaricationes, nidorosa materia cordi communicatur, qua à corde per ejus motum pulsusque detrusa primo arteriæ omnes, dein corporis habitus, tandem venosum genus rapidi roris vel ichoris perfusione replentur.

Nec desunt qui hujus cladis ab ortu *αἰγῶσι* important, suntque quorum parentes valedudinarii aut tabidi periere, quibus genitura frigidior minusque matura, vel acrimonia forsitan calentiore perfusa; hisque scapulae acuminatae, *πτερογώδεις* idcirco nuncupati, quorum præcordia contracta, pectus angustum & depressum, cervix gracilior & oblonga, omnium pectoralium tenor flaccidissimus, caroque totius corporis musculo-
sa tenerrima.

Observationes Αἰγῶσι spectantes.

Morbum hunc eminus aggressurum dignoscimus, si sanguis sive cruor saluginosus versus pectoralia tardiori vel citatori conferatur motu.

Mitiores affluxus sui indicium exhibent:

I. Per sputationes sanguineas salinasque stasis aliquot periodis, horis scilicet matutinis

nis aut pomeridianis, nempe quarta, quinta aut sexta prodeuntes, citius aut tardius, prout majus minusve totum diluendo fecerint irritamentum, vel per corporis agitationem commoveantur, quæ extra vasa spissitudinem nactæ non erumpunt horis destinatis, quia dominium in corpore tum temporis exercent (ut ex communi Medicorum sententia supputatur) sed quia tunc per cuticulam aliquantisper transpirant, reliqua sui parte crassiore tanquam inutiles & superflua, nec non è massa sanguinea secretæ vasa majora corrivantur.

2. Per sputationes & excreationes frequentiores.

3. Per interceptas sudoris aliarumque excretionum vias.

4. Per sputum substantiæ & superficiiei lævioris & inæqualis.

5. Per sputum globulosum instar grandinis convolutum, quod tussi aut screatu subitaneo horis primo præsignatis haud raro extunditur.

6. Totius certitudo confirmatur, si aliqua de causa per secessum in articulos, aut in corporis circumferentiam eveniat diffusio fluxus saluginosi, & exinde pectus ad tempus robur acquisiverit.

Vehementiores & copiosiores affluxus significantur:

1. Per uberores sanguinis luteo colore spumantis exspuitiones cum sreatu & tussi minus dolenti, si è pulmone; subnigri vero aut rubentis per tussim dolorificam expressi, si à thoracis capacitate; exultim & per intervalla in os regurgitantis & replentis, si ab arteriis majoribus, sensim, cum sensu tamen titillationis, si ab earum fibris prodierit.

2. Per dolorem pectoris gravativum & periodice pungentem.

3. Per anhelitus periodicam difficultatem.

4. Per manifestum aliarum partium corporis levamen.

Phtisis impetentis per crassi & frigidi liquoris, pituitæ dictæ, in p. ctore suffusivam congestionem, à capite (quod aliquando fit) eo delatæ, signum detegitur, quum in trachæam viam sibi paraverit materia, qualitercunque à soporalium terminationibus separata, & à cerebro frigidiore imprægnata, symptoma sane certissimum (pari tamen materiei per decubitum aggestione in thoracem per vascula communia suffusa semper associatum) cuius est *ἰσχυρὸν* erectio sive laryngis apertura, cum successiva ejusdem clausura seu confidentia, sonum edens horologii locularis per momenta tempus mensurantis, cui indies congruit symptomatum insequentium syndrome.

1. Spirituum omnium torpor.

2. Capitis gravedo cum tensione periodica in plenilunio ingravescens.

3. Somni longiores, & demersionis infomnia.

4. Totius temperatura frigidior.

5. Pori perexigui & frigidiores.

6. Pulmonis & musculorum omnium pectoralium flacciditas, & ad expulsionem segnities, quæ per irritum excreationis conatum multoties iteratum cognoscitur,

7. Sputum compactius, quod facilius exit, statim à pastu lautiori, cum à cibis calidioribus regio pectoris incaluerit.

8. Pectoris dolor gravans & ponderosior.

9. Tussis aliquoties per intervalla periculum suffocationis pene inducens, quæ inter exercitia, & ab assumptis frigidis sumpserit incrementum.

10. Anhelitus frequentia.

11. Catharrus sensim perpetim tamen asperam rigans arteriam.

12. Expectoratio udo coelo difficilis, sudo facilior.

13. Caro totius corporis humidioris cœli statu intenerata, sicciori indurata; quod symptoma omnibus fere tabidis competere videtur: unde.

14. Externis aeris nec non ventorum injuriis maxime suscipiendis pronitas, inter quas humidior & frigidior constitutio summe nociva.

Tabis phthificæ cujuslibet originis altius radices agentis, medicique operam (quo ad perfectam curationem) ut plurimum eludentis signa connumerantur:

1. Tussis acriter premens, per cujus impetum primo sputum lineatim sanguine permixtum; dein pus cænosum, colorisque cinerei, quod aqua injectum facile ei quasi commiscetur, fundumque petit; deinde pulmonum pariterque vasculorum nec non membranarum eorum distrigmenta succussa deducuntur.

2. Anhelitus foetor, & difficultas maxima.

3. Dolor pectoris, & papillarum pungens & ulcerosus inter tussendum exacerbatus.

3. Omnium virtutum deficientia.

5. Febris putrida à sanguine universo per puris irrorationem fædato, motum alienum, videlicet fermentationis inducente, unde corporis partes fluidæ funduntur per sudores colliquantes, potissimum matutinos.

6. Fluxio alvina tandemque lienteria, è labefactata epatis omniumque partium nutritioni dicatarum œconomia.

Hisque necessario accedunt;

7. Carnis cujuscunque generis ariditas ob defectum insuccationis.

8. Extremarum partium & totius cuticulæ porrigo, deficiente in exterioribus spiritu madente.

9. Do-

9. Dolor tendens in decubitu dextro aut sinistro, ob pulmonum lateris alterutrius pleuræ adnascens.

10. Pulsatio debilis, parva, frequens, fatigante virtute sanguinem ad exteriora protrudente.

11. Pilorum defluvium, unguesque curvati pallidiores.

Quibus denique adjicienda;

Facies Hippocratica dicta, seu ipsa mortis imago; videlicet facies lurida ac emortua, oculi subsidentes, nares acutæ; genæ depressiores, collapsa tempora, corpusque totum strigosum sceleto finitimum.

Fluxio cujuscunque generis ex toto plus importat periculi, quam illa quæ ex aliqua tantum parte in pectus protrudatur.

Fluxio ex sanguinis restagnatione, seu imminuta *Ἀγρόσει* in vasis cordi vicinis periculiosior, quam quæ ex partibus distantioribus in pectus suscipiatur.

Sanguis pervices in pectus confertim fluens minus periculosus, quam qui sensim & jugiter emanaverit: fluxio enim periodica licet copiosior *ἀναστομώσεως*, jugis pedetentim facta, *ἀναβρώσεως* symptoma.

Extravasatio sanguinis ex redundantia & tensione facilius curatur, quam illa quæ ex ejus alienatione & erosione ortum duxerit.

Magis periclitantur pulmones à pressura
per

per denegatam epatis percolationem quam à regurgitatione ab infarctis vasculis.

Si critice & per transumptionem hæmoptica pulmoni supervenerit affectio, tuto non raro & cum totius adjumento res succedit.

Quibus pulmonum vasa à perenni sanguinis affluxu & viscosorum expressione diutius ampliantur, concomitante asthma, quod nullas ob causam allatam dederit inducias, omnes fere vel rupto viscere sanguinem in trachæam cum conjuncta colluvie effudere, vel asthma ferocius deprehensi subito periere.

In omni fluxu periodorum postpositiones præmissio præsidiorum usu, ut & abbreviationes & allevationes salutem pollicentur, & vice versa.

Longiores periodorum mitiorum induciæ salubriores.

Pulmonarii aquarum mitiorum affluxum & transitum diutius ac facilius semper sustulere; humorum vero biliolorum ægre & per tempus tantum, salinorum verò ac nidolorum crassescientium perfusione & expressione quam citissime pessundantur.

A fluxione suffusionis maximum, instillationis minimum impendit periculi.

Gibbosi & quibus membra amputata, fluxionibus magis laceffiti, & phthisi ma-

xime periclitantur.

Si peractis sanguineis excreationibus pulmo minus fenfibilis, aut pectoralia torpida sanguinis reliquias per ἀνακαθάρασιν non apprime repurgaverint, retenti sanguinis & ipsius pulmonis continentis computrescentia suborta, phthisin subsequaturam minatur.

Post sanguinis extravasationes libera respiratio, tussis sedata, vires constantes securitatis φαινόμενα, & è contrario.

Si post cruentas excreationes sputum mucaginosum cæruleum & læve successerit & perseveraverit, hæmoptosin in junioribus aut calidioribus recursuram denuntiat: si purulentum, & in junioribus & ætate proventus phthisin, si nullum, cæteris paribus, incolumitatem.

In nivium & grandinum congelatione, cæloque pluvioso hæmoptoici magis tentantur.

A sanguine extravasato putrescente bronchia minus infarciuntur; à succo nutritio magis, cum in mucaginosam excoquitur substantiam, à pituita in trachæam delapsa maxime, si per coctionem viscida tenaxque remanserit.

Denique si spirabilia materiam qualemcunque diutius retinuerint, medelæ difficultatem commonstrant.

Tabidorum languor sine pulmonum aut visceris cujuslibet corruptela tacita vi obre-

THEATRUM TABIDORUM. 99

pens Anglis infestissimus est, & nisi primis obediverit remediis (quod rarissime evenit) funestus.

Phthisis improvise fatigans, licet pectus minus gravet, cum extremarum partium, pedum præcipue inevitabili infrigidatione, periculosissima. Succum enim alibilis pessime alienati, viriumque exinde prosternatarum symptoma est.

Phthisici, quibus pulmones ob lapidum & ossium inæqualium innascentiam lacerati fuere, deploratissimi.

Qui bellariis & symposiis nimis indulserint, phthisi languorem importante, maxime corripuntur & periclitantur.

Si partem derosam fluxio copiosior & frequentior irrigaverit, periculosum; nam ulcera interna cum uberrima saniei affluvie, raro, sicut externa difficillime sanantur.

Corpora *εὐρα* licet cito liquantur & languent, citius tamen medellæ emolumentum sentiunt, si curatio morbi initiis sit accommodata.

Ad phthisin proni, qui frequenter insipida sputant, tardius tabescunt, etiam si ab ortu vitiosam pulmonum *σύστασιν* nacti fuerint.

Qui phthisis indelebilem impressionem à parentibus susceperint, licet irrestituibiles, sunt tamen diuturniores.

Phthifici omnes frequentiori, modò mediocri narium hæmorrhagia detenti, diuturniores.

Si suffusio sanguinis cum pari per nares expressione arteriam pulmonariam simul occupaverit, minus periculofum; quam simplex in arteriam extrusio.

Si phthisis diu detinuerit, & fluxus chylofus supervenerit, funestum.

Si ephemera vel hectica per vices inæquales phthificum diutius exercuerint, fatalem indigitant eventum.

Phthifici cibum avide appetentes & exinde robur neutiquam acquirentes, desperati: Nectar enim vitale deprædationi dictum indicat.

Si virginibus maturioribus, quibus sanguis menstruus non fluxerit, contigerit phthisis, ejusque in pectoralia fit ἀναδρομή, degeneratio pessima, depeculatio repentina, eventus funestus.

Pinnarum narium contractio, thoracis collapsi angustatio, si brevi spatio contigerint, moriturum ægrotantem denuntiant.

In phthisi diuturniori tumor pedum œdematosus funestus.

Phthifici, quibus materia pectus onerans labem febris putridæ aut malignæ contraxerit, omnes fere periere.

Quibus ab usu remediorum, aut plagarum

THEATRUM TABIDORUM. ICI
mutationibus pectus angustum dilatatur, gli-
fcit corpus, robur augetur, & color evadit
floridior, salutis spes affulget denuo, per to-
tum corpus relucenti caloris vitalis *ἐκλάμψει*.

Si saburram pituitosam aut illuviem falsu-
ginosam inter purgandum copiose secreverit
phthificus, levamen maximum pectori ad-
fert, & non exiguam salutis fiduciam creat.

Phthisi diutius correpto si *βηκίνα* tenuio-
ris substantiæ, sive proritantia porrecta fue-
rint, & exinde tussis non moveatur, fune-
stum.

Si artis adminiculo sputum variegatum fit
concolor, si à fædato optime depuratum,
si ab inæquali optime subactum, si à salino
insipidum, si à foetente inodorum; si deni-
que facilius provenerit, sanitatis futuræ in-
dicio est.

Rerum non-naturalium accommodatio

NEc præsidia, nec non-naturalia in ge-
nere adhibere possibile est. Cæterum
ex perspecta cujusque ægrotantis crasi, mali
causa, partisque quoad tenorem demutatio-
næ, res censenda venit. Pulmoni etenim
aridiori & indurato adaptari potest aer, seu
halitus terræ & aquæ frigidior, humidior,
crassior, solum lutosum nigricans, locique
profunditas: flaccido vero & intenerato ca-

lidior, tenuior, ficcior, solum arenosum aut cretaceum & loci altitudo. Pulmonibus autem medio modo se habentibus media adaptanda. Quali tandem artificio, cui libet domui & cubiculo consulatur, si locum mutare non conveniat, in suffituum & halituum apparatus speciatim detegitur.

Cibos porro potulentaque in genere accommodare, impossibile: totius quippe & ventriculi crasis, ægri consuetudo, annorum, dierum, & morbi opportunitates, æqua lance perpendenda. Teneriores tamen victus, ut plurimum coctioni & dispensationi facillime cedentes maxime conducunt, & inter potulenta dum prima viguerit symptomatum *φάσις* dilutiora spirituque minus dotata. Lectorem itaque ad rem diætetica medicamentosam, quam sigillatim & non posthabita circumstantiarum ratione adaptavi, ablegare necessum erit.

Suis insuper confiniis somnum coercuisse in morbis quam plurimis, potissimum spirabilia occupantibus, convenit: cujus defectus, ut totius eliquationem, sic excessus, materia regurgitata, summam expectorandi difficultatem, & exinde devastationis perniciem parti suscipienti non raro induxit.

Et ut rarius & non nisi spirituum languor indicaverit, hypnotica cardiacis permixta exhibere suaserim, sic somnos soporosos ut pe-

stem

stem fugare. Hoc tamen monendum, si frigidior sanguinis sit constitutio, cum sequaci satis liquorum in pulmonem expressorum lentore, somni sint breviores, & exercitia protrahantur: si calor cum bile superaverit, somni sint longiores, motusque mites.

Venus sit rarissima, nisi corpus totum sanguine turgentiori & ferventiori refertum (unde etiam pectoris vasa pertinaciter infarciuntur) contrarium monuerit. Causa itaque caloris accurate enucleanda & distinguenda. Sanguis quippe qui à salina feminis qualitate proritante incalescit, non tali modo demulcendus; nec qui crudus aut minus maturus. Soli itaque plenitudini, & calori ejus consecrario, quæ rarissime in phthisi pronis contingunt, liciti sunt frequentiores Veneris amplexus, quorum modificationes non prorsus prætermittendæ. In omnibus enim præsertim in tabem declivioribus minus prospere successit res, si somnus non subsequatur, quo vires refocillantur, sanguinisque universi motus tali secretionem excitatus contemperatur & reduci-
tur.

Nec exercitia cuique ægro particulari convenientia assignare est hujus loci; in genere tamen diciviva tempora exercitiis destinata debere esse à cibatione, & horis diurnis diacriticis longe remota: quæ quidem o-

in omnibus exceptis solummodo torpore spiritalium correptis convenientissima quoniam exinde sanguinis quælibet in pulmones deposituræ facilius expectorantur, quod valentius fiat, si sudor eliciatur, quem omnimorbi tempore, si vires tulerint, prodesse cognovimus. Quod si fluxionis periodum summovere animus sit, ea sudor proliciatur cautela, ut incipiente diacrisi per totam profluat corporis superficiem.

In excretorum & retentorum motu & mensura, ut viribus & tempori à natura destinato paria sint, ratio dicitur, Medicus præcipit, neque naturæ & consuetudini parum attendendum. Et quod ad sanguinis per pulmones deposituram attinet, eam mature rejectare congruum duxi, præstat tamen ut plurimum rem aliquantisper protrahere, quam naturam ad expellendum nimium proritare. Corollarium itaque esto. Debitæ ejectionum maturitates ex assumptorum & nonnaturalium artificiosa & mediocri administratione semper eruendæ. Quomodo dein remedia seclusioni dicata quoad circumstantias adhibenda sint, in regulis minorativis, bechicis sudorificis, &c. κατὰ μέτρον persequimur.

Regula Evacuacioni dicata.

MAteria morbida fatifcentium phthifcorum quacunq; de caufa fuborta leniter per feceffum fubducenda, porrecto folum minorativo, cui cardiaca & putredinem inhibentia permifceri poterint.

Tempus minorativo defignatum efto in accelfu morbi, horaque decubitus, prætermiffa coena, cui alius mane fubfequenti bis aut ter respondeat; unde nulla vel minima faltem virium jactura. Hujufce generis præfidia magis prodeffe expertus fum, fi ægri horis antelucanis & quali inter fonnium fæces alvinas deposuerint. Crebro vero neutiquam reiteranda funt, nifi mucofa vifcofitas aut aqua falfuginæa copiofe feffe excrementis immifcens aliud fuafert.

Qui carnes obtinuerunt induratiores, porofque occlufiores, facile fubeunt catharfin; hisque ingruente morbo diverfionis caufa præcipienda eft evacuatio, quæ non raro etiam ex fortioribus conflata profuerit. In vietis tamen, & quibus nec faburra pituitofa aut illuvies ferofa prodierint, nequaquam molienda eft purgatio.

Dum falfuginofa in caput defluxerint, non purgandum, ne pectori corriventur: eo enim tempore fudores elicere maxime profi-

cum invenimus. Crassioris texturæ pulmonariis & obesioribus, seu quibus pectoralia per congestionem læsa fuerint, minorativa terebinthina admista in longum tempus usurpata profuere. Rarioris vero texturæ pulmonariis, biliosis, seu quibus fluxio potius contigerit, medicamenta ex cassia, quæ diu etiam in usum ducenda.

Si horæ diacriticæ diurnæ potissimum anticipentur, & pectoris onus ingravescat, exinde evacuationi & revulsioni magis incumbendum.

Non solum ineunte vere, seu quum sol arietem ingreditur, minorativa catarrhos perpeffuris præcipienda, sed per autumnum brumamque crebrius usurpanda: poris etenim cutaneis tunc reclusis, liquores mordaces & incisivi magis ingurgitant. Pervigiles frequentiorum lenientium usum exposcunt, iisque narium hæmorrhagia non solum permit-tenda sed promovenda.

Dum *ἀνακατάσει* studendum, prætermittenda minorativa.

Regule expectorationi dicatæ.

C Alidioris essentiæ præsidia biliosis, seu rarioris texturæ ægrotantibus, non exhibenda, nec in prima symptomatum *κατάσει*, nec phthisicis fluxionis devastatione correptis.

ptis. Calidiora enim hujusmodi medicamenta, frigida pectoralium intemperie, flaccidoque eorum tenore detentis, ut & eis quos materia fluxa per nimiam congestionem fatigat, maxime accommodantur.

Deterfivis expectorantibus eo usque incumbat Medicus, donec sputum debitum colorem & consistentiam (si fieri possit) acquisiverit, interpositis aliquoties minorativis, multoties sudoribus; sanguinis autem & succorum æquationi & maturationi incumbendum, quousque morbus prorsus evanuerit: nam tonus viscerum naturalis hisce conatibus reducitur & confirmatur.

Inter expectorantia detergentia maxime proficua invenimus, quæ ex abiete, pino & terebintho conficiuntur.

Medicamenta acria & stimulantia torpidis, eaque de causa congestionem nimis tolerantibus, solummodo concedenda, quæ per intervalla quædam tantum usurpanda. Exceptis enim quibusdam intervallis, in quibus acria ista & stimulantia conducant, medicamentis prius dictis toto morbi decursu insistendum.

Primis valetudinis signis allucentibus non confidat Medicus, etiamsi accurata videatur *τεκμάρσις*: ultra enim convalescentiæ statum ob recidivæ metum diu perstitisse tutissimum.

Horis diacriticis diurnis lenientibus solum
adju-

adjuvanda & promovenda est expectoratio; quia tunc temporis naturam adminiculantem invenimus. Ut expectorationi rectius consulatur, partes extremæ, potissimum pedes optime muniantur; quorum sudores matutinos per horam quotidie promovere utilissimum.

Si interdium sputa semper depurata projiciantur, licet noctu male colorata & constituta videantur, nil desperandum. De die etenim sputa bene subacta & alba sanitatem reducem pollicentur.

Regula sudorificis adaptata.

Sudorifica omnia sint familiaria, & pectori saliquatenus appropriata; quæ in prima morbi φάσει optime subvenire compertum est.

Si sudor sponte oboriatur, & inter dormiendum (quod sæpissime fit) à bronchiis pertinaciter infarctis pectoris tantum regionem occupaverit; reiteratis vicibus in toto proliciatur, ut æquationi circulationis (sine qua nemo sanus vixit) consulatur.

Frigidioris temperaturæ phthificis sudores multoties præcipiantur, in quibus etiam viscosorum humorum pectori & tracheæ pertinaciter adhærentium eliquationi, nec non *εὐανάδοξοι* apprime studendum.

Sudo-

Sudores matutini lente & pro euphoria prolecti, maxime proficui, si per longum tempus repetantur.

Phthisi inveterata detentis sudorifica ne-
tquam imperanda: eo etenim morbi sta-
tu, mali hyperxin ne quidem ex parte aver-
runcando proficua, sed insultum hecticæ
accelerando nociva.

Quibus uredo, impetigo, aut pruritus
autumnalis & hyemalis cutes obfesserit, quod
plerumque fit, sudoribus frequentioribus
uti convenit, illisque semper profuere, non
posthabita tolerantia consideratione.

Si inter sudandum tussis sedatur, appeti-
tus excitetur, audacius & sæpius proliciendi.

Si salina ad superficiem proflua secludun-
tur, quod facile dignoscitur, si intersudan-
dum (quod sæpius compertum est) labra præ-
terlabendo, aut linguæ membranam velli-
caverint, frequentius reiterandi. Quum
vero jam sanguis salem ejusmodi secernere
desierit, mitius agendum est, tandemque
desistendum.

Si inter sudores liberaliter prolectos, nec
pus, nec sanies, nec sputum ovi vitellum
putrescentem sapiens amplius proripuerit,
licet tussis aspera perduraverit, nil despe-
randum: nam præscriptæ methodi vi ea
sensim evanescet.

Regula Fontanellis dicata.

Hisce nihil addam, nisi quod si ex radicibus Ireos conflatae sint turundae ad Medici praescriptum, materia e fontanellis exudans emittet odorem violaceum, naribusque valde gratum.

Regula suffituum & halituum administrationi dicata.

Suffitus & evaporationes magis familiares sunt detergentes, qui vicibus intermediis in usum ducendi; deinde nobiliores & ficciores, tandem colletica sensim usurpanda; postea mitioribus vice communis aeris attractis res absolvenda.

Evaporationes potissimum ficcioris temperaturae pulmonariis accommodantur, & in ipso suffusionum diurnarum adventu maxime prodesse cognovimus. Cujuscunque sint generis suffumigationes & halitus penitus viceque ipsius aeris in partes spirabiles suscipiantur, in conclavi aut cubiculo, clausis fenestris, ut vitetur omnis aeris frigidioris afflatus, ibique diu perduret aegrotus; secus enim incassum exercentur.

Prima suffituum in pulmones susceptio est laboriosissima, peracta veruntamen deterfio-
ne

ne (quod cito fit) facilius peragitur.

Suffitus non statim ab eroso vasculo aut visceris parenchymate submoveantur; sed post dies quatuordecim ad minimum à sedata hæmoptosi, nec ante suffusionem periodicam qualemcunque, præsertim majoris circuitus, sed elapso ad minimum biduo à peracta fluxione.

Dum extraneis succis perfunduntur & replentur pulmonum parenchymata, suffitus fortiores neutiquam usurpandi; leniorum vero usus eo temporis instanti non prætermittendus.

Contraindicantium regula moderatrices.

SI causæ complicatæ, nempe fluxio, congestio & putredo ægrotantem profligaverint, vicibus interpositis debita certandum est præsidiorum successione vel miscela.

Habita cujuslibet consideratione fluxionis suffusivæ concitatoris & falsuginosæ magis prospiciendum, unde devastationis celerioris emergit periculum.

Ut sanguini *evodia* retribuatur, spirituosiora aliquando sint in usu. Ea autem tempestate si hæmoptoica accesserit affectio, ut alvus ægrotanti sit lubrica necessum habet.

Si caput in bronchia depluerit, vel si hepar & lien in pulmonis perniciem conspira-

112 CHRIST. BENEDICTI
verint, utriusque simul est habenda confi-
deratio.

Frustra bechicis materiæ fluxæ expecto-
randæ, nisi fluxuræ intercipiendæ & aver-
tendæ consulueris.

Si frigeat ventriculus, & pulmones inca-
lescant, unde aridura à veteribus dicta, po-
tulenta actu moderate caleant, virtute ta-
men ut sanguinis & pulmonum calorem con-
temperent convenit.

Regula vestitui dicata.

UT pori mediocriter pansi serventur,
adhibeantur crassioris texturæ indu-
menta aut multiplicata, quibus laxi corpo-
ris superficies muniatur, ne compressione
aut auræ frigidioris appulsu sanguis intro
coerceatur: unde extravasationis recurrentis
impendet periculum.

Marcidis & extenuatis vice indusiarum lin-
tearum quæ proxime cutem tangunt, ad-
moveantur panna Wallica lanea molliora
contexturæ purissimæ, Anglice Flannin di-
cta, nec sæpius renoventur: hoc modo ha-
litus sanguinei seu spiritus retinentur, & ab
aere minus sollicitati haut depeculantur. In-
ter laneas texturas optimæ mihi videntur,
quæ ex hædorum & ovium inguine & emun-
cturis contexuntur.

Regula corporis motui adaptata.

Motus diurni corporis potissimum perpendendi, & in prima symptomatum accessione (præcipue in calidioris temperaturæ & rarioris texturæ ægrotantibus) exercitia omnia sint leviora, & quæ partes inferiores maxime subagitando moveant: motus autem omnes vehementiores eo tempore, partium præsertim superiorum, tanquam incalescentiæ reos merito damnatus. Cæterum in pectoralium lubrico tenore frigidaque crassi motus concitatiores pectoris musculos magis dilatantes aliquoties imperandi, utpote arcuum tensio, hastarum argumentatarum jaculatio, &c.

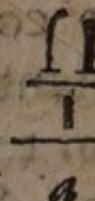
Regula corporis positioni pertinentes.

Decubitus porro nocturni & quiescendi modi neutiquam prætermittendi: quibus enim per fluxilem suffusionem gravantur spirabilia, ad lævam declinatio magis nociva, quibus per instillationem alluuntur, officit decubitus dorsalis: at si suffusio aquarum densabilium extra vasa stagnantium infarctionem peperit, levamen & spirandi libertatem attulit positio erecta, dorsalis infirmis maxime proficua & accommodata, non tamen diu permittenda, nisi instillationi prius consulatur.

Regula Phlebotomia dicata.

Regulis in Vestibulo nostro recitatis hoc unum adjicere libuit, nempe si larga sanguinis effusio contigerit (ne spirituum dispendio & Chirurgorum nimiae clientelae consulatur) instrumentum fabricari possit in hunc modum, quo eo ipso die variae sanguinis evacuationes celebrentur.

a Instrumentum argenteum, sive Canalis argenteus parvulus, venae sectionis reiterandae supplementum.

Conficiantur varia instrumenta diversae magnitudinis, pro ratione dimensionis vasorum incisorum.

Ne ligentur partes, quod faciunt Chirurghi, sed calor partium augeatur, ne sanguis coaguletur, unde nihil nisi tenuissima sanguinis pars per orificium percoletur.

Signa ultima desperati praesagii sunt, quando vires non suffecturae sint scopis medicationi subservientibus. Dum vero vires mediocriter licet constiterint, si aegrotos sibi obtemperantes (quod raro evenit) reddiderit Medicus, variis instructus praesidiis, morbo & symptomati cuilibet accommodatis, ad

curationem sese confidenter accingat; omnes enim ope remediorum insequentium debita methodo absolutorum, vel perfecte sanati, vel vitæ usuram diu protracturi. Quæ res tota duplici peragitur operatione. Prima operatio versatur circa succos & sanguinem; secunda circa viscera & partes solidiores: prima symptomata primas exigunt operationes.

Prima igitur, liquores perflui medicina ἀφαιρητικῇ minuendi.

Secundo affluxuri præpediendi & avertendi.

Tertio, liquores in quibus salsedo & mordacitas deprehenditur, medicamentis & diæta roscido lentore dicatis corrigenda & edulcoranda.

Quarto, succi deperditi resarciendi, vires analepticis reficiendæ.

Ἀφαιρέσεις sub se continent phlebotomiam, minorativa, fonticulos, hydrotica, averfionis & interceptionis effectores, quorum unumquodque respicit morbi primam φάσιν, seu primi ordinis symptomata.

Postquam itaque fluxerit sanguis partitis vicibus ab incisa vena primo brachii turgentiore, dein si symptoma hæmoptoicum indicaverit (aut mensium debita excretio defierit) pedis; postmodum ex apertis per admotos hirudines hæmorrhoidalibus, fri-

tionibus extremarum non posthabitis, usque ad completam revulsionem (in qua exsequenda *εὐφορία* serio perpendenda) collimet deinde Medicus mali hyparxin averrun-care, quæ omni corporis parti fluitanti suum impertit feminium. Quod absolvitur primo per minorativa, quæ sunt simplicia vel composita.

Simplicia accommodata dicuntur, Cassia fistularis, Manna Calabrina, Rhabarbarum, Rosæ pallidæ, Agaricus, Mechoacanna, Linum catharticum, Terebinthina.

Composita,

Electuarium Lenitivum, Passulatum, Diaprunum simplex, Diacassia cum Manna, Diaspermaton.

Syrupus Rosarum solutivus, & è succo rosarum, syrpus violaceus, de floribus Persicorum, de pomis purgans, de succo Rhabarbari Anglicani, mel Rosarum & syrpus violarum solutiv.

Ex quibus aliisque ex artis lege per mixtis, medicamenta concinnari possint; ut:

℞. Rad. Glycyrrhizæ rasæ. ℥ij. urticæ tener. althææ ana p. i. Tamarind. ℥j. Flor. rosarum sole sicc. p. i. Sem. Coriand. præp. ℥ss. coque modice per mediam horam in sero lactis, colaturæ ℥iij. fs. adde mannæ optimæ ℥j. aut ℥X. f. potio multoties reiteranda.

Vel pro robustioribus:

℞. Rad. altheæ ℥iij. fol. lini cathart. m. fs. flor. lamii p. j. sebesten n. v. sem. coriand. ℥j. fs. incalescant per horas binas, dein modice per mediam horæ partem coquantur in s. q. aquæ hordei aut endiviæ, in quo dein decocto Rhei ℥ij. fs. aut ℥j. maduerit tepide per horas tres: Colaturæ adde syr. de pom. purg. ℥j. f. potio. Vel:

℞. Rad. cichor. ℥iij. fol. bugulæ m. fs. flor. borrag. malvæ, ana p. j. sem. endiv. ℥. fs. fæniculi ℥j. fol. senæ ℥ij. fs. coquantur in s. q. aq. plantag. & ℥iij. fs. colaturæ adde mannæ ℥v. syrup. de flor. persic. ℥v. m. f. potio.

℞. Jusculi avenacei in quo pruna ebullierint ℥iij. cum sem. coriand. mannæ in succo citri aut aurantiorum dulco acidorum solut. ℥j. fs. m. f. potio gratissima.

Syrupus magistralis, quo sanguis à sale & tenuibus ichoribus optime vindicatur.

℞. fol. bugloss. utriusque fumar. lupul. cichor. endiv. agrim. plantag. polytr. ana m. j. summitat. aspar. verben. euphras. ana m. fs. sem. cucurb. melon. ana ℥ss. sem. endiv. cuscutæ. ana ℥ij. glycyrrhiz. ras. passul. mundat. ana ℥j. prunorum dulc. par. vj. senæ mundat. ℥iiij. polypod. quer. ℥ij. in linteo raro inclusi ℥vj. maceris flor. trium cordial. cicor. rub. ana p. j. coq. ad lib. j. fs. in s. q. aq. fontan. Colaturæ admisce succi pomor.

redolent. ℥iij. sacchari albi quartaria v. f. syrupus perfecte coctus, aromatizetur santalo cytrino, deinde syrupo infunde Rheielecti contusi & in panno raro ligati ℥j. dof. ab ℥j. fs. ad ℥ij. Vel;

℞. elect. passulati aut lenitivi ℥v. pulpæ tamarind. ℥j. fs. farinæ sem. coriand. ℥j. cum syr. violac. f. Electuar. longe à pastu exhibendum. Vel:

℞. mannæ opt. ℥x. aut ℥jss. pulpæ Tamarind. ℥ij. sem. fœnic. d. ℥j. cum syr. alth. aut viol f. Electuar.

℞. opt. pulv. ℥j. & gr. v. pulp. Tamar. ℥ij. sem. coriand. præp. ℥j. cum syr. è flor. persic. fiat bolus. Vel:

℞. pulpæ Sebesten, ℥vij. electuar. lenit. ℥iij. pulpæ tamar. ℥j. farinæ sem. coriand. ℥j. cum syrupo de succo citri. f. bolus.

Seri deinde mordacis per ureteres secessio; nec non totius sanguinis lævigatio, & ad pristinam familiaritatem reductio subsequentibus admolienda est. Quibus scopis inter medicamenta adaptantur radices symphiti, althææ, asparagi, fragariæ, glycirrhizæ, pimpinellæ, nymphææ; folia endiviæ, urticæ, solani hortensis, althææ, lactucæ, portulacæ, acetosæ, quinquenerviæ, nummulariæ, ulmariæ, trifolii pratensis, fragariæ, prunellæ, bugulæ, plantaginis, parietariæ, bursæ pastoris, polygони, myrtillorum. Flo-

Flores malvæ, ros. rubr. papaveris, lani, fabarum, althææ, cyani, ros. rubrarum, comæ abietis, pini.

Fructus, crustemna, poma dulcia, pruna Hispanica, Italica & nostratia maturiora, cerasa dulcia, sorbus alpina, cynorrhodon, cydonia, dactyli, sebesten, jujubæ, amygdalæ dulces, mora, rubi com. & pumili si ve sentii, Anglice *Devuberies*, vaccinia, utriusque generis fraga.

Gummi acaciæ, tragac. arab. arboris perfic. lachrymæ.

Cortex interior amaræ-dulcis, five dulcamaræ, nuclea pini.

Lignum Brasiliense, Santalinum.

Animalia; limaces, ranæ.

Aquæ limacum & eorum decoctum & liquamen, spermatis ranarum, lactis destil. albuminum ovorum, plantaginis, portulacæ. papaveris errat. lactucæ, nymphææ, endiviæ, urticarum, aq. hordei, serum lactis.

Composita.

Syrupi portulacæ, nymphææ, de mucilag. de symphyto Fern. de jujvb. de papav. simp. & comp. de ros. ficc. de coralliis, de succo aurantiorum, de succo urticarum, de althæa, de succo plantaginis, de floribus acaciæ.

Conserva & gelatina cydoniorum, Vollemorum, pomorum dulcium, & redol. pru-

120 CHRIST. BENEDICTI
norum, Ribes, grossulariæ, fructuum cy-
norrhodon, mororum omnium, ceraforum,
fragorum.

Conservæ florum cichorei, lujulæ, la-
mii, ros rubr. nymphææ, buglossæ, sym-
phyti, acaciæ.

Antidotus analeptica, diacydonium tabel-
latum simpl. saccharum rosarum, diapeni-
dion sine speciebus.

Species diatrag. frig. dimarg. frig.

Pulvis Haly Abbatis.

Rotulæ diatrag. frig.

Trochisci Bechici nigri, Gordonii, de
spodio, de carabe, de tentalis.

E quibus *εὐωρίσα* varia componi possint.

Aqua Sanativa.

℞. ligni Brasiliensis ℥j ss. Santal. rub. ℥ij.
Rad. consol. med. ℥vj. Rad. figill. Salom.
℥ij. fol. nummul. bursæ p. prunel. fragar.
ana m. j. fol. tener. linguæ serpentis m. ss.
Com. pimpin. torment. ana m. ss. flor. la-
mii, pulmon. mac. bugloss. alth. pratensis,
cyani, ros. rub. pap. errat. ana m. ss. sem.
myrtill. endiv. malv. cydon. ana ℥iij. sem.
pap. alb. boli armen. ana ℥ij ss. terræ figill.
lap. hæmat an. ℥ij. ss. rasa, concisa, con-
tusa, & in pulveres redacta per octiduum
infunde in succi pyrorum silvestr. plantag.
portulag. vini canarin. ana lib. ij. succi me-
spil. nondum maturat. lib. j. deinde destil-
leq-

THEATRUM TABIDORUM. 121
lentur in B. M. ut fiat aqua aliorum medicamentorum solutioni accommodata.

Aqua Calcis.

℞. symphiti majoris, polygoni, plantag. pimpinell. ana. m. j. macerant in calce viva, & post perfectam arefcentiam indantur aquæ communi; instar cremoris crassescens f. infusio per triduum, & reiterata multoties agitatio, postea quiescant in sella frigidiuscula, & separetur aqua limpidissima per inclinationem. Sumat hæmoptoicus uncias vj. per quatuor aut quinque auras continuas, & licet res in angusto fuerit, vix fellit.

Tinctura Boli Armeni.

℞. Boli Armeni opt. ℥iij. corall. rub. ℥j ss. lapid. hæmat. ℥ss. digerantur alcoholizata in s. q. spiritus consolidæ ex artis lege parati per dies quatuordecim, quo temporis spatio multoties commoveantur, f. Tinctura; dosis à guttis v. ad XI. ex aq. lactis destill. spermatis ranarum, aut album. ovorum destil. efficacius evadit remedium, si species digestioni dicatæ bis aut ter reiterentur.

Decoctum Limacum.

℞. Limacum nemoralium mediæ magnitudinis præp. num. triginta, pomorum redolentium solidiorum cum corticibus in taleolas dissectorum num. v. prunorum Brigniolen.

122 CHRIST. BENEDICTI
num. IX. postquam ebullierint per horam
in f. q. aq. fontan. usui reservetur colatura,
albuminibus ovorum clarificata, gustui per-
grata.

℞. succi rad. sigil. Salom. cochlear. vj.
adjiciantur sero lactis insequenti.

℞. fol. polygon. pimpin. fragar. bugu-
læ, ana p. j. coq. in sero lactis in tres do-
ses; succus verò crudus adjiciatur per sub-
sidentiam solum depuratus.

℞. micarum panis lib ss. macis ℥iv. sant.
rub. ras. ℥ij. pulpæ tamar. cum syr. de sym-
ph. extract. ℥iv. coq. tantillo aquæ ut so-
lummodo acefcat. & f. decoctum pro potu
ordinario.

Infusum.

℞. aq. lactuc. portulacæ ana lib j. in qui-
bus lente incalescant per horas duodecim.
glycirrhizæ opt. ℥iv. sem. coriand. ficc. ℥ij
postquam deferbuerit infusum per horas bi-
nas, despumetur, & completæ infusionis
depuratæ pitisset aliquantulum pro libitu in-
ter pastus.

Serum Alteratum.

℞. rad. chinæ non cariosæ tenaciter rasæ
℥iij. ras. sant citrin. ℥iij. macerentur tepide
per noctem in congiis duobus sero lactis, de-
in coquantur modice per horas tres, & sub
ebullitionis finem adjice rasur. glycirrhiz. ℥j.
flor trifol. prat. althææ, ana m ss flor. pul-
mo-

monar. macul. borrag. bujul. ana p. j. clarificetur colatura: sigill. Salomonis in sero lactis decoctum idem valet.

Amygdigala.

℞. amygdalarum dulcium in aq. gelid. non ferventi maceratar, & deglubitar. ℥iij. sem. melon. itidem decorticat. ℥vj. affusa q. s. aquæ rosac. f. emulsio tenuioris consistentiæ. Si noctes ægrotus duxerit insomnes; sem. papav. alb. ℥iij. aut circiter addantur.

Julapium.

℞. aq. lactis destillat. album. ovorum destill. succi portulac. destill. in vitreis organis ana ℥iij. gratè edulcorentur, æ. p. syrupi coralliorum & cydoniorum, f. Julapium. Vel;

℞. Julap. Alexand. ℥v. aq. lact. sperm. ranar. plantag. ana ℥ij. syr. de portul. de papav. errat. de succo aurantiorum ana ℥j. fs. f. Julapium.

Hauftus hypnoticus..

℞. aq. lact. ℥iij. fs. ros. rub. ℥ss. syr. de mecon. ℥vj. de coralliis ℥ij. f. haustus. Vel:

℞. laudani opiat. opt. gran. ij. aq. papav. errat. plantag. ana ℥ij. syr. de coralliis ℥v. m. f. haustus.

Profunt & succi plantaginis, aurantiorum, urticarum, & de portulaca; qui si minus procurari possint, apud quosdam eorum syrupi in usu sunt, magis tamen nociva propter adjectum saccharum, uti & eclegmata condita.

Ecclegma.

℞. sacchari crist. diapenid. gelat. cydon.
ana ʒvj. boli Armen. ʒjss. lapid. hæmat. ʒij.
amyli ʒiij. ovi album. num. j. optime subi-
gentur cum æ. p. syrapi coralliorum & de
succo plantag. in consistentiam Lohooch.

Electuarium,

℞. conf. ros. rub. symph. papav. err. a-
na ʒj. boli Arm. ʒss. sem. hyosc. papaveris
albi ana ʒij. Trochisc. de terra sigil. spec.
diatrag. frig. diamarg. frig. ana ʒss. co-
ral. rub. præp. ʒj. cum syrapi. de papav. f.
Electuar. cujus dos. est ʒj. horis medicinis.

Conditum.

℞. conf. pomor red. ʒij. fructuum cynor-
rhod. gelatin. cydon. ana ʒj. f. Conditum
post pastum usurpandum.

Trochisci.

℞. penidiornm ʒiss. sachar. cand. ʒss.
pulv. diatrag. frig. sem. alth. ana ʒj. ss. ex-
tracti glycirhiz. defæcatoris ʒj. boli Arm.
lap. hæmat. in alcohol. redact. ana ʒss.
cum f. q. mucaginis sem. psyl. alth. vel gum.
tragac. in aq. rosac. solut. f. Trochisci, qui
diu sensim in ore liquati deglutiantur, qui-
bus si libuerit, adde ʒij ss. aut iij ad sum-
mum sem. hyasc. ut f. trochisci sublingua-
les nocturno usui dicati, & ad compescen-
dum symptoma hæmoptoicum perutiles.

Alimentum Pharmacodes.

Alimentum pharmacodes, dum prima vigent symptomata, ex radicibus, fructibus & piscium fluviatilium penu imprimis depromendum; animalium tandem terrestrium carnes edulcorationi sanguinis inservientes aliquoties concedantur; quæ sunt, vituli, porcellæ lactantis, vervecis, ovis, agni, hoedi, cuniculi, sciuri, gallinæ, & pullorum, caponis, turturis, phasiani, perdicis, coturnicis, turdi, meruliæ, alaudæ, vanellæ, ardeæ.

Pisces convenientiores censentur, Lucius, trutta, thymallus, funduli in arenosis fluminibus degentes, perca, leucorinus, squalus, girrulus, capito, passer maximus solidior, solea, pectunculus, squilla, cancer, cochlea.

Radices.

Napi, pastinacæ, dauci maxime subrubri dulcioris, sisaris, bulbocastani, turiones asparagi.

Folia.

Oleris albi, lactucæ; endiviæ, portulacæ, cerefolii, borraginis, buglossæ, acetosæ.

Fructus.

Crustemna, poma dulcia, amygdala, avenacea.

Apparatus.

Radices, turiones & herbæ, ad teneritudinem coctæ, butyro, & momento succi aurantium permixtæ vice acetariorum succenturiantur, aut ex comis tenerioribus herbarum cum avenacea farina s. Pulmentarium.

Pinsatum Crustemniorum.

℞. Volemorum major. præsectis corticibus num. IX. Rad. consol. cond. lactucæ Italicæ condit. ac concis. ana. ℥ij ss. affunde aq. lactis destil. aut aq. plant. è succo in B. M. destil. saccharo permixtam; tandem aq. ros. & in clibano coq. ad usum: metho- do non absimili concinnari poterit pinsatum pomorum redolentium.

Ingerendi ordo.

Simplicior diæta laudabilior; si tamen varia præbeantur, in primis epulis sumantur liquidiora, dein herbæ aut radices, tandem carnes: hac methodo comesta flatulenta facile deponunt vapores; qui si inverso ordine ingesta fuerint, ventriculum distendunt, caputque petunt.

Ciborum debita inteneratio.

Cibus omnis sit tenerior & friabilis, quod salubriter fit, si ex Galeni præcepto (*de at. vict. rat. c. 8.*) post interneccionem animalium in aprico per horas. X. aut Xij. suspendatur, adjectis aliquot thymi aut majorani comis, conspersusque seminibus coriandri
fra-

fractis, ubi humiditates redundantes deficcantur. Damnanda verò quæ invaluit apud quosdam avicularios consuetudo, qui per plures dies animalcula in locis subterraneis asservant, ubi intenerando fœtent.

Ciborum electio.

Comedantur musculosæ animalium particulæ, non pinguiorum, nec macriorum; & licet quadrupedum extremitates eorumque gelatinæ à medicis quibusdam præcipiantur; cum tamen vasa protrudentia pectori vicina infarciuntur, aut exiliora, habitum corporis alluentia oppilata sanguinem in arteriam venamque pulmonicam relegaverint (quod multoties vitæ defidi accidisse certum est) talia viscosa ac glutinosa in recibaria toto fere morbi decursu abdicanda.

Vice cœnæ multoties substituatur pensatum ex volemis aut pomis redolentibus compositum.

Horis matutinis solvatur jejunium haustulo pulmentarii, in quo comæ teneriores urticæ & althææ ebullierint.

Claudatur ventriculi superius orificium quolibet pastu, cydoniatis aut condito recitato, quibus substratorum ἀναδυμίας commodè supprimitur.

Poma curtipendula appiana, redolentia, dulciaque alia cujuscunque generis cruda ultimis ferculis tanquam nocitura repudianda:

veruntamen ante pastus per mediam horam aut circiter esitata corpora salibus referta cruore quodam imprægnando, partium æstus contemperando, alvinaſque fæces leniter subducendo, haud parum contulisse compertum est.

Potus sit illupulata cerevisia, depuratissima, mediæ ætatis, in qua verò vice lupulorum incoxerint radices consolidæ, folia endiviæ & portulacæ, comæ urticæ & altheæ tenerrimæ, cum glycirhizæ rasuris, pyſtichiorum pelliculis externis, & sem. coriandri, de qua postquam per dies quindecim fæces deposuerit, depromatur ad usum, ejusque quilibet haustus incalescat frustulis chalybis ignitis.

Vel concilietur potus proficuus gustui gratissimus, si vice lupulorum ebullierint rasuræ ligni Brasiliensis, folia pulmonariæ maculosæ, endiviæ, althea, jugulæ, & buglossæ, cum sem. coriandri præparatis.

Diluatur omnis potus ante pastus propinandus, si hæmoptosis exegerit, cochleari uno aut altero aquæ sanativæ, vel succis herbarum prædictarum per subsidentiam depuratis.

Huic dein negotio haut parum inservire creditur lac, omneque ejus genus suis indiget encomiis; quod quidem sine dispendio aliquoties forsan in usum ducatur, ejus verò serum præscriptorum selectissimis alteratum,

nullam incommoditatis suspicionem præ se fert. Præstat tamen quod sine falis adminiculo conficitur: ut;

℞. oxygalæ lib. ij. lactis recenter emulcti ℥. ij. coquantur modice; f. serum medicatum, in quo si libuerit, chalybs extinguatur.

℞. fol. portulacæ, lactucæ, endiviæ, anam. j ras. glycyrh. ʒvj. sem. anis. ʒiij. comfedi major. m. fs. flor. symphyti p. j. coq. in sero lactis.

Apprime porro convenit serum lactis succo aurantium dulcoacidorum aut bujulæ alteratum, vel taleolis pomorum redolentium cum corticibus, in quo semina coriandri & rasura glycyrrhizæ sub finem ebullitionis ferbuerint.

Diæta jugiter sit in inter extrema constituta, qua dum perstiterint valetudinarii, quolibet vasorum inanitiones facilius tulisse credendum est: talis etenim victus liquor chylificus citius subiens *διόξιστον* ad naturæ familiaritatem perducitur, à quo scaturit sanguis optime maturatus, viresque medicorum adminiculum & naturæ fulcrum, quas sanguinis boni & perfecte maturati, non multi aut crudioris progeniem judicavimus.

Vitentur aromatizata, fumo indurata, acria, falsuginosa, & quoad qualitates, quæcunque caloris nativi teporem excefferint, omnia denique eminenter dulcia è provincia

130 CHRIST. BENEDICTI
diætetica proſcribantur.

Ne pectori vi aliqua attractiva corrivetur ſanguis, interdiciendæ ſunt vociferationes, & in omnibus excreationibus naturæ motus perpendendus, quo ſolum indicante adjuvandæ veniunt: natura enim optime menſurat maturitates materiæ, facilioris expectorationis cauſa in bronchiis repositæ, nec durante hac prima *τεκμήριος* ulteriori indigebit irritamento. Si tamen horis matutinis ultra naturæ modum protrahatur excretio, ſanguinis partem ſubtiliorem nimis exaltando, & ſpirabilia perfundendo nocet.

Somno fatiantur membra laſſata, unde ſanguinis mordacitas temperatur & corrigitur, viresque conſervantur. Sudores omnes, poſſimum matutini promovendi, qui non ſolum à partibus ſuſcipientibus divertendo proſunt, ſed exinde liquores omnes corporis totius perflui, falſedines deponendo dulcedinem & perfectionem comparant. Inter ſudandum pitillet aliquoties aquam ſanativam tinctura coralliorum, eorum ſyrupo, aut ſanguine conſolidæ permixtam, vel ſyrupo de ſucco urticarum, quorum etiam tantillo uti poterit pro libitu longe à paſtu extra ſudores.

Si vero morbus, priuſquam medicus opitulantes admoverit manus, inveteraverit, ita ut ob ſpirituum diſpendium pituitosa congeries

con-

congravescat, quæ extravasata & in profce-
nium thoracis delata negotium faceffit, aut si
totum perfluendo sanguinem, nullaque præ-
cedente hæmoptoica affectione (quod ut plu-
rimum in senioribus fit) in pectoralia debi-
litata eo nomine talis congestionis susceptiva
viam paraverit, tum secundi generis sym-
ptomata elucescunt, quæ scopos sibi desti-
natos vendicant. Nempe;

*Operationes circa viscera & partes respirationis
subservientes; quorum opera*

1. Partium pectoralium onus summo-
vendum.

2. Eorum ulcera fordescentia artificiose
detergenda.

3. Peracta methodica deterfione sananda
& agglutinanda.

4. Si agglutinatio præstari non possit, fa-
nies reprimentibus advertenda, deterfisque
ulceris labiis cicatrix inducenda.

5. Circulationis *ἐνωδία* in toto promovenda.

6. In toto medelæ stadio mittentibus pro-
spiciendum.

Spirituum onus præmissis thoracis te-
nuioris essentia (quibus vasa referantur,
phlegmaque restagnans ac putredini dicatum,
motum acquirat faciliorem) educitur. Idque.

1. Subducendo per secessum.

2. Expectorando per canalem vocalem.

3. Dissipando per cutes.

4. Concoquendo per jejunium tempesti-
vis & debitis circumstantiis adhibitum.

*Minorativorum simplicium & compositorum pa-
radigmata.*

Manna, agaricus, mechoacanna; tere-
binthina, ammoniacum, rhabarbarum, cassia.

Composita.

Syrupus ros. solut. cum agarico, de ci-
choreo cum rhabarbaro, de spina cervina.

Electuarium amarum minus, electuarium
passulatum, spec. hieræ picræ simpl. & cum
agarico, pulvis senæ compositus major, pi-
lulæ macri, mastichinæ, stomachicæ com-
munes, stomach. cum gummi, de succino,
de tribus fer. de aristoloch. fern.

Si vero ventriculus nutrimenti primaria
officina cruda aut pituitosa congerie labora-
verit, unde haut raro compatitur pectus,
secundo quoque die lente eluatur oxymeli-
te, aut melle scillit. syrupo de peto Quer-
cetani, (vel unica at mediocri dosi vini be-
nedicti) ex sero lact. cerevisiati, aut decocto
pectoralis repente propinatis; à quorum usu
licet vomitio copiosior subsequatur, quam
pessime successuram opinatur vulgus, eo-
rum tamen judicio minime deterreatur pru-
dens & cordatus medicus, cum naturam in
morbi accessione indicantem & adminiculantem
invenerit, diebusque tandem subsequen-
tibus leniora exhibere persistet; Ut;

℞. de

℞. decocti pectoralis in quo ℥iij. foliorum senæ ebullierint ℥iv. in quo dum tepet, per tres horas infunde agar. trochisc. ℥ij zinz. incis. ℥. ss. colaturæ ℥iij. adjice mannae ℥j. acid. sulph. gutt. iij. m. f. potio. Vel:
 ℞. rad. enul. condit. ℥iij. tussilag. cond. ℥ss, fol. pylos. adianth. ana m. ss. com. prassii hyss. ana p. i. flor. beton. lamii ana p. i. passul. maj. exacin. ℥j. sem. anis. ℥j. coq. in f. q. aq. hord & colatur. per tres horas tepide infund. Rhei incis. ℥j. schæpanth. gr. IX. dein per filtrum trajiciatur liquor, cujus ℥iij ss. cum fyr. de spin. cervin. ℥vj. f. haustæ (Doncrellii) vel exhibeantur ℥ij. aut ij ss. fyr. phlegmag. dict. qui sic paratur:
 ℞. rad. apii, asparag. ana ℥ss. glycir. ras. ℥j. enulæ ℥ij. ireos Illyr. pœon. maris decrescente luna & sole in piscibus, lectæ ana ℥j. calami aromat. veri ℥ss. turbet. gummos. ℥iij. zinzib. ℥vj. galang. ℥iv. herb. salu. veron. cap. ven. hyssop. melis. marrub. agrim. ana. m. ss. centaur. m. j. sem. cartham. ℥iss. fœnic. anis. ana ℥ss. flor. beton. primul. ver. ana m. ss. stæchad. arab ℥ij. flor. cordial. ana m. j. prunor. Ungar. num. XXj. passul. minor. mund. ℥iv. incidantur & contundantur, & coquantur in aq. carduib. lb. i. & f. q. aq. font. ad tertias pro lb iv. colentur & exprimantur: deinde ℞. agar. trochisc. ℥Xv. pulveriz. subtilissimè & fiat cum

linleo raro purissimo nodulus oblongus, qui ebulliet semel atque iterum in colatura prædicta aq. cephalicæ & pectoralis calidæ ana lb. fs. dein infund. loco calido per noctem in vase bene munito, mane facta denuo unica ebullitione colentur, & nodulus fortissime exprimatur, colatura iterum per manicam Hipocratis coletur, & si necessum sit, clarificetur album. ovor. dein colaturæ clarificatæ adde syr. Byzant compos. rosat. ana ℥ix. sacchari depuratissimi lb iij. coquantur igne lentissimo ad syrapi consistentiam aromatizando circa finem coctionis nodulo insequentes: ℞. spec. arom. ros. sine moscho ℥ss. trochisc. de rosis ℥j. macis ℥ss. f. syr. clarific. f. a. Vel:

Deglutiantur ℥vj. electuar. amar. aut passulat. ex syr. de ammoniac, in forma bolari. Vel,

℞. Tereb. lotæ in aq. anis. & cum ovi vitello sol. ℥ij. sem. anis. coriand. præp. ana ℥j. f. bolus è syr. violac. deglutiend.

Pilula.

℞. pilul. mastichin. de succin. ana ℥j. f. pilul. IV. sub ingressum lecti deglutiendæ vel deglutiatur tantillum pilularum de hiera cum agar. Vel:

℞. pilul. stomach. cum gummi de aristol. fer. an. ℥. β. f. pilul. V. aut VI. horis matutinis deglutiendæ. Vel;

THEATRUM TABIDORUM. 135

℞. spec. hieræ cum agar. ℥ss. pulv. fenæ comp. maj. ℥j. tereb. in aq. hyssop. multoties lotæ q. s. ut f. pilul. Vj. pro dosi unica. Vel. ℞. rhab. p. gr. XXV. spec. hier. gr. IX. aloes in succo lim. lotæ aut rosatæ gr. Vj. Balsam. de Tola gr. ij. cum syr. de ammon. f. pil. V. aut Vj.

Thoracica alterantia simplicia.

Radices enulæ, ungulæ caballinæ, ireos, myrrhid. foenic. scabios. ering. pimpin. pillar. allii, arist. rot. scord. bardan majoris dracunc. napor. sisar. cariophyllat. peuced. glycir. ari. calam. arom. zinzib. primum ex China aut Bingala ad nos advecti.

Folia prasii, hed. terr. veron. pulmon. hortensis, botry. hyssop. beton. chæref. calamin. pylos. urt. crithmi, anis. nummul. ulmar. scab. tuss. rorell. & quinq. herb. capil. quibus adjungi possint folia quæ thoracis vulnera vi peculiari respiciunt, videl. lysimach. ophioglos. hyper. torm. sanic. virg. aur. alchim. millef. bugulæ.

Flores, scab. tuss. pulm. maculosæ beton. lamii gram. marin. trifolii pratensis, cyani.

Semina, anisi, foeniculi dul. fileris mont. chæref. coriandri.

Fructus, dactyl. uvæ pass. maj. uvæ Corinth. caricæ, pistach. pini nucl. cicera rubra.

Aromatica, crocus, cassia lignea, n. mosch. cortex exter. aurant. cortex exter. pista-

136 CHRIST. BENEDICTI
chiorum, cynamomum.

Animalium particulæ, pulmones præsertim vulpis præp.

Gummi, ammoniacum, myrrha, thus, mastich.

Ligna, lentisci, santali, sassiafras.

Terræ, bol. Armen. lævigatus & aq. rosarum ablutus.

Composita.

Aquæ ex succis herbarum prædict. in B. M. still. nec non earum spiritus & tincturæ.

Tincturæ, elixir proprietatis, sulphur.

Olea. benjoin. mastich. thur. mirrhæ, tereb. sulph. salv. hyss. fœnic. anis. sacchari simpl. & comp. balsamum naturale de Thola, de Capiona, sulphuris, ejus rubinus, Leucatelli opobals.

Extract. brasii botry. hed. terr. ir. glycirr. syrapi de eris. de pilos. de adiant. glyc. hyss. de ammon. de tussil. de pras. scab. brasii simpl. & comp. oxym. simp. & scill. mel scil. passulat.

Lohoch, è pino, è pulm. vulp. sanum & expert.

Succus glycir. simp. & comp.

Condit. rad. ering. enul. myrrhid. fœnic. tuss.

Conservæ, hed. terr. botryos, veron. flor. lamii, scab. tuss.

Saccharum enulatum, penid.

Elc-

Electuarium pectorale.

Species diair. s. diatrag. cal.

Fæcula ari.

Flores sulphuris, benjoin.

Throchisci, bechici alb. & nigr. diair.
diatrag. cal.

Decomposita.

℞. rad. glycir. ʒvj. myrrhid. ʒss ireos ʒij.
fol adiant. pylos. pulm. mac. scolop. ficci ana
ʒj. flor. tuss. bugl. viol. alb. lamii ana ʒss.
sem. anis. bomb. foen. d. ana ʒij. passul. exa-
cin. sachari candi. ana ʒiij. caric. ping. da-
ctyl. deglub. ana num. vij. sebest. jujub. a-
na num. Xj. concisa ac contusa decoque in
lb. vij. hydromel. ad tertiæ partis evapora-
tionem. Aromatizetur colatura clarificata
ʒiv zinzib. ʒj. cinnam. & croci ʒj. f. de-
coctum.

Hujus generis decocta passim à medicis
graphice depinguntur: quia vero propter
specierum varietatem palato non arriserint,
& exinde appetentiam aut prosternunt aut
imminuunt, unde methodica & continuata
progressio (qua solùm tali indicanti satis fa-
ctum iri arbitror) interpellitur, malim gra-
tioribus remediis potum omnem diluere,
quem successive vice zithi usitati substituisse
visum est.

Potus primus.

℞. ligni sarsæ in rasuras tenuissimas raspa-
ti,

138 CHRIST. BENEDICTI
ti, ℥X. passularum maj. exacin. lb. j. fs. fic.
ping. lbs. fol. botry. hed. terr. ana m. ij.
summit. abietis m. iij. flor. gram. marin. sal-
viæ, beton. ana m. j. sem. anif. foenic. d. co-
riand. ana ℥iij. in musti illupulati cong. sex,
coque lignorum rasuras; tandem appone
herb & flores cum fructibus & seminib. &
postquam peracta fermentatione per quinque
dies subsederit, depromatur ad usum.

Potus secundus.

℞. ligni lentiscini, sassaf. ana ℥j. fs Rad.
bardan. maj. caryophyll. ana ℥j fs. fol. pylos.
pulmon. mac. ana m. j. summitat. abiet m.
iij. flor. scab. tussil. lamii ana m. fs. zinz. in-
cis. ℥j. fs. N. Mosch. ℥j. ras. glycir. ℥ij. uvar.
corinth. mund. & contus. ℥iij. cum congiis
sex musti illupulati; f. potus ut supra.

Potus tertius.

℞. Sarsæp. ℥vj. ligni Brasil. non alumi-
nosi, cortic. interioris arboris quercin. tene-
rior. ana ℥iij. rad. ering. consol. ana ℥. fs.
passul. maj. exacin. ℥IX. fol. torment. ve-
ron. alchim. ana m. j. cornarum rorellæ,
flor. hyperici, althææ ana m. fs. pelliculo-
rum exter. pistachiorum m. fs. sem. coriand.
℥j. fs. f. potus ordine & methodo præce-
dentibus.

Potus Quartus.

℞. rasur. rad. Chinæ non carios. ℥j. fs.
rad. scorzon. ℥iij. passular. min. lb fs. sem.
anif.

THEATRUM TABIDORUM. 139

anif. cont. ℥j. fs. coq. in tribus musti congiis. & post debitam depurationem f. potus.

Evaporatio prima.

℞. rad. enul. ℥iv. acori ℥ij. fol. hyss. mar. hed. terr. ana m. ij. com. botryos, rorism. melif. ana m. j. sem. anif. contus. passul. enucleat. ℥ix. concoq. in s. q. aq. hyss. enulæ, aut communis.

Evaporatio secunda.

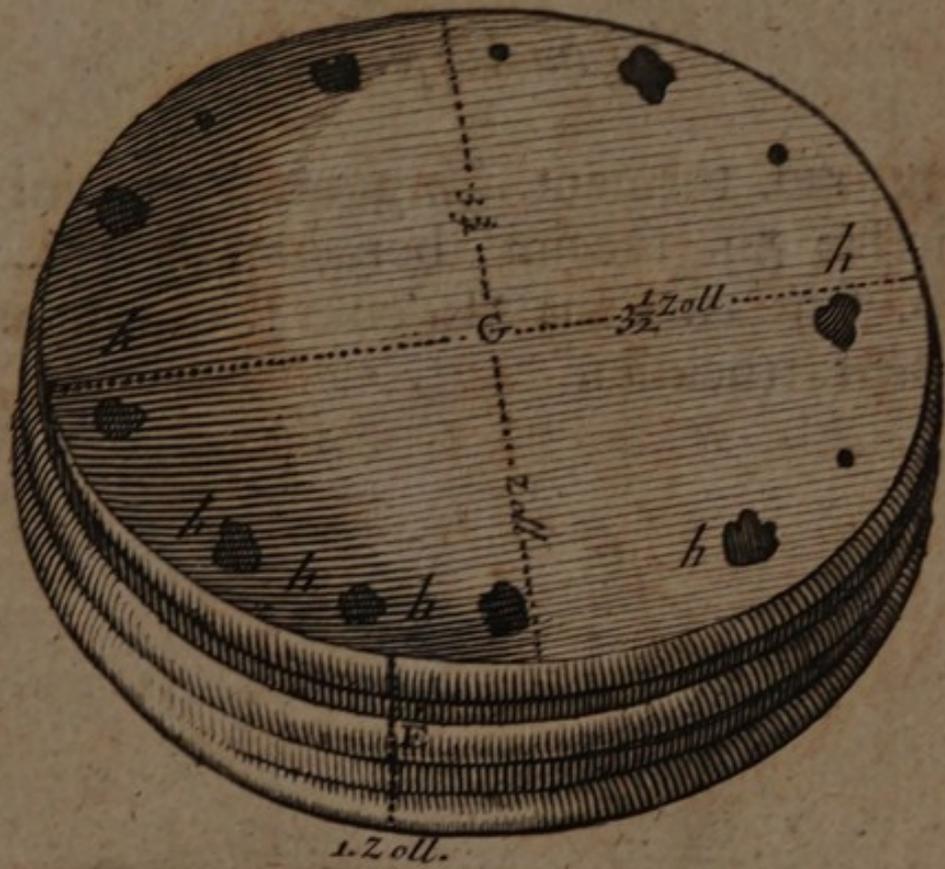
℞. rasur. glycir. ℥v. fol. tussil. salviæ, alth. pulmon. scab. ana m. ij. comar. major. flor. beton. ana. m. j. hordei mund. lb. j. sem. anif. foenog. contus. ana ℥iij. coq. in s. q. aquæ.

Evaporatio tertia.

℞. ras. tenuiss. ligni lentisc. ℥iij. coque per horas ij. aut circiter, dein adde fol. querc. tener. m. iij. myrtil. torment ana m. ij. flor. Keiri m. j. hyper. m. fs. ros. rub. consol. ana m. fs. coq. in s. q. aquæ, ut supra.

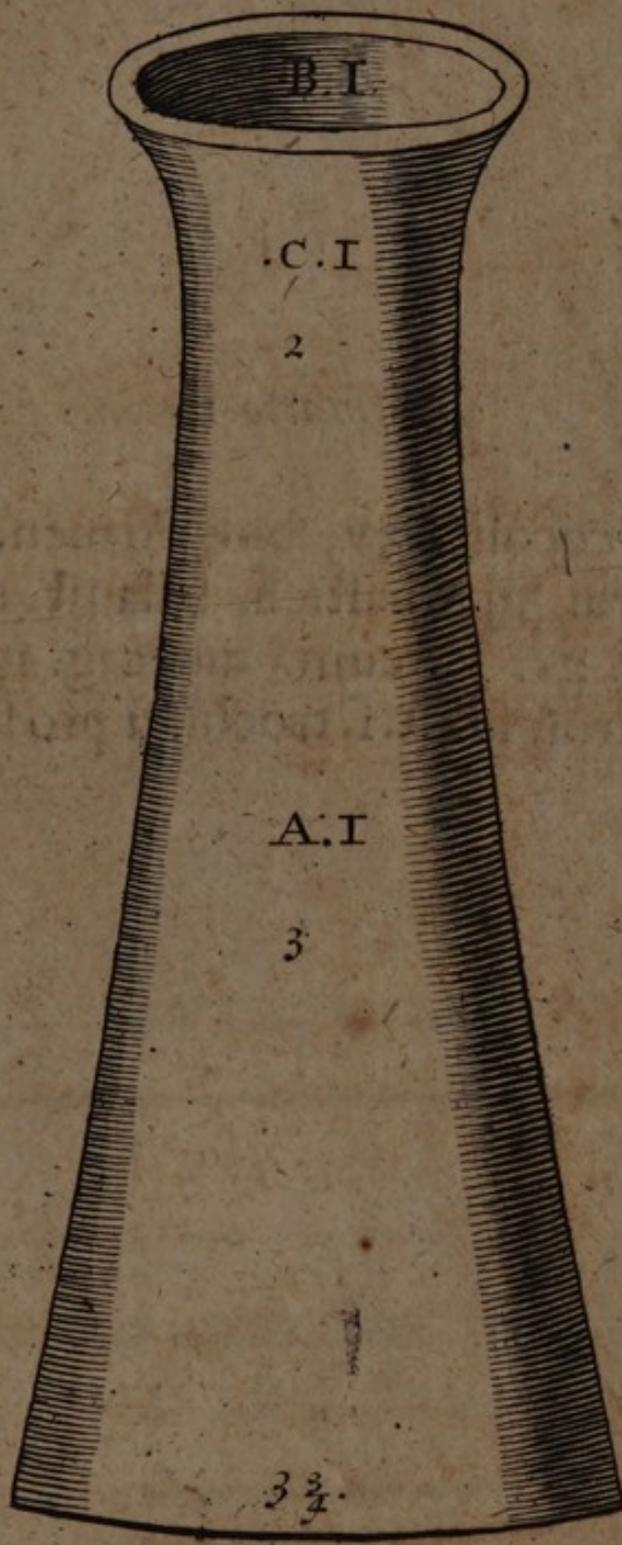
Effumatio prima.

℞. rad. tussilag. ℥j. ss. thuris, sem. nigell.
ana ℥ss. tereb. coctæ exic. & pulver. ℥. iij.
styracis ℥j. ss. com. major. p. j. cinam. ℥ss.
f. pulvis pro suffitu, vel cum mucilagine
sem. alth, & lini, f. trochisc.

Effumatio secunda.

℞. rad. torment. ℥j. gummi guaicini ℥ij.
mirrhæ ℥ij. succini, benzoini ana ℥j. ros.
rub. sant. rub. ana ℥ss. cum s. q. resinæ la-
riceæ f. trochisci.

B.I.

.C.I.

2

A.I.

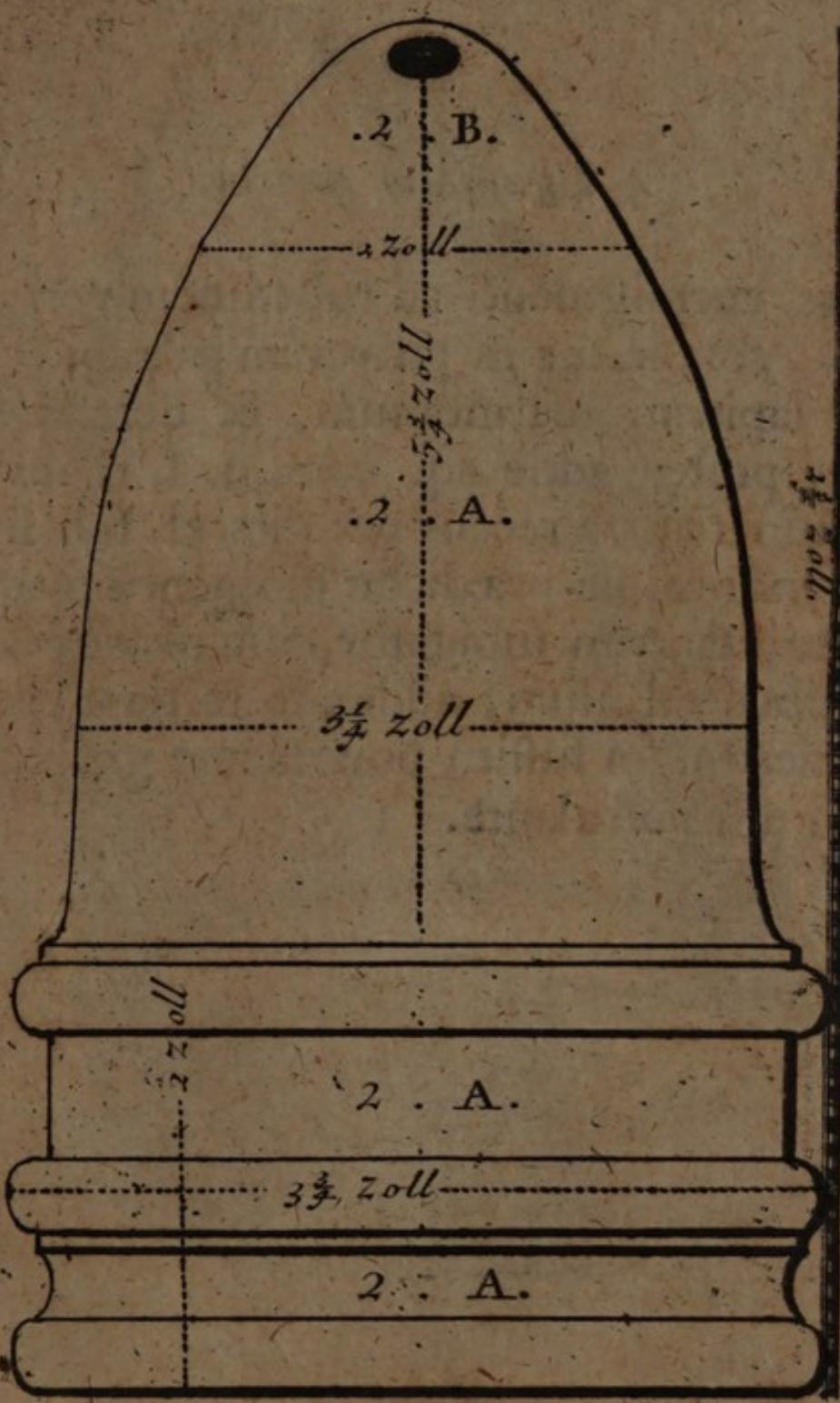
3

3 3/4

ein Schu

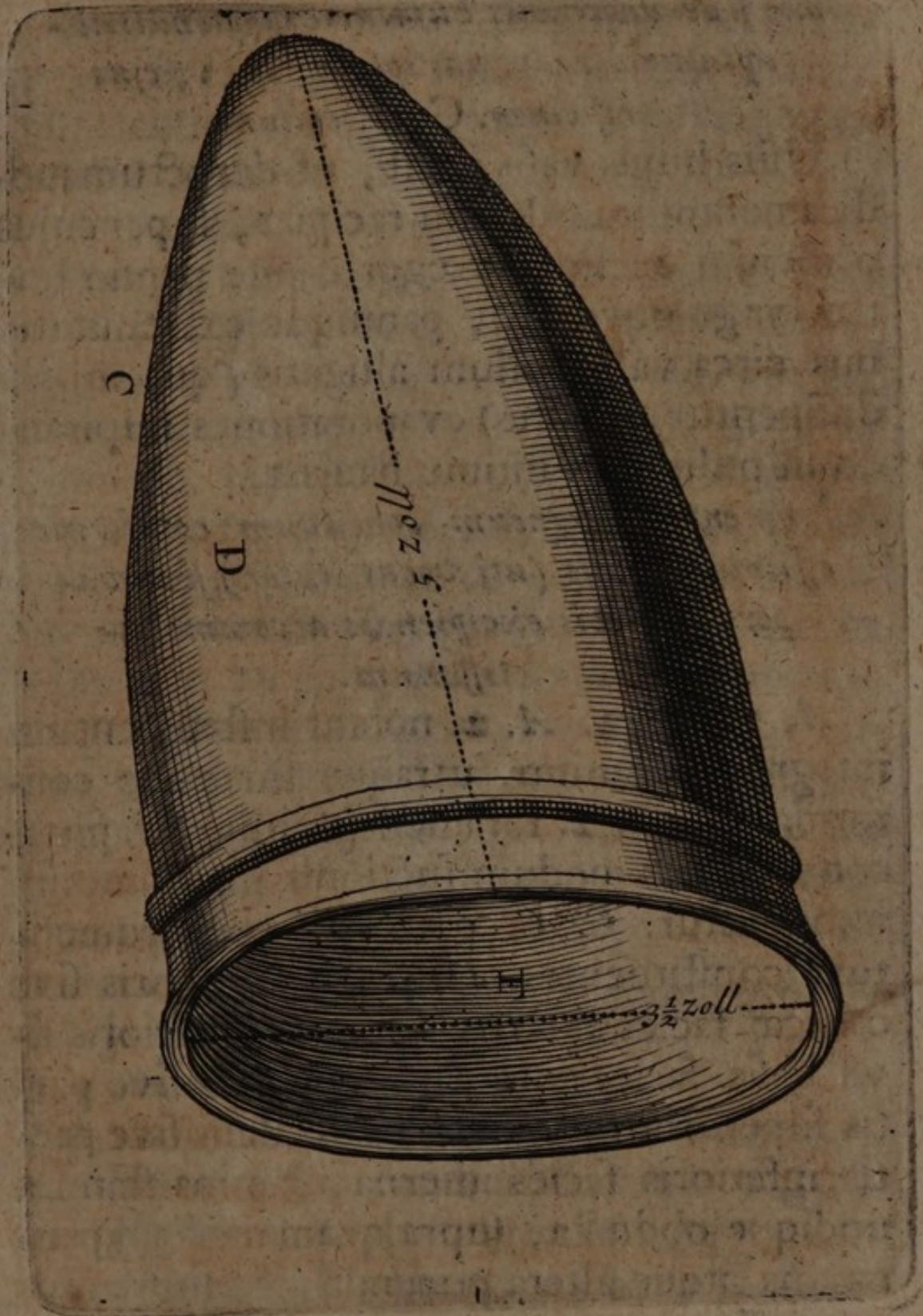
Effumatio tertia.

℞. sarcocollæ ʒvj. boli Armen. ʒiij. gummi hederæ ʒij. mastich. balauft. ana ʒj. ambræ gris. gr. V. cum. uuccag. gummi tragac. aq. ros. solut. f. trochisci pro suffumigio.

Effumatio quarta.

℞. auripigmenti ad rubedinem vergentis
℥IV. conteratur in pulverem palpabilem su-
per lapidem marmoreum, & dein lævige-
tur, postea adde aq. com. q. s. renovetur
infusio frigida recens per dies xl. sub finem
addendo aquæ prædictæ momentum aq. ro-
faceæ, tandem subigatur cum ovorum albu-
minibus ad usum, addendo tertiam partem
specierum in suffitu præcedente præscripta-
rum usu postulante.

Vas è plumbo candido conflatum evaporationibus sive vaporibus humidis excipiendis adaptatum. A. 1. vas ipsum. B. 1, ejus orificium. C. 1. collum.

Usus hujus vasis is est, ut decoctum medicamentosum calidum recipiat, super cujus orificium reclinatus æger capite panno linteo longo obvoluto, pannique extremitatibus circa vasis collum alligatis (quo minus dissipentur vapores) evaporationes inspirando in pulmones intime hauriat.

Instrumentum ligneum concavum coniforme, effumationibus (uti vocat autor) sive vaporibus siccis excipiendis accommodatissimum.

A. 2. A. 2. A. 2. notant instrumentum integrum clausum, utraque sui parte conformatum. *B. 2.* foramen per quod vapores conclusi per modum suctionis in pulmones imbibuntur. *C. C.* partes duæ instrumentum constituentes. *D.* partis superioris sive conicæ facies externa. *E.* partis inferioris sive basis facies externa. *F.* Cavitas sive partis superioris facies interna. *G.* Basis sive partis inferioris facies interna, lamina stannea undique obducta, supra quam mediam pruna una atque altera ponenda, & supra prunas suffituum materia, pulveres scilicet sive trochisci. *H. H. H. H.* clavi ferrei quibus prædicta lamina basi affigitur & obfirmatur.

Eπιπλοκή, five

Præsidia *επιλογητικά*, sanguinis rectificationem & symptoma hæmoptoicum pariter respicientia, quæ pro exigentia in rem præsentem methodo introducantur.

Aqua hæmoptoica Quercetani.

℞. rad. bistortæ, symph. major. torment. ana ℥j. herb. centinod. millef. veron. pyrolæ, fanic bursæ past. cum rad. ana m. j. summitat. rubi, lentisci, ana m. ss. gran. summach. myrtil. sem. plantag. berber. papav. albi, ana ℥vj. flor. nymph. cucurb. cydon. ana p. j. contus. & commixtis omnibus macerentur per quatrimum ad ignem balnei, in succorum depuratorum plantaginis portul. acetos. agrim. ana lb ij. dein fortiter exprimantur: His adde acaciæ hypocistid. ana ℥ij. terræ sigil. bol. armen. ana ℥ss. electuar. diatrag. frig. ℥j. macerentur denuò per quatrimum, dein per cineres ad siccitatem destillentur, cujus dos. est à cochl. j. ad iij.

Aqua altera facile parabilis, efficax.

℞. boli armen terræ sigil. spod. hæmatit. ros. rub. ana ℥v. corallor. succini margarit. ana ℥ij. gum. arab. tragac. ana ℥ij ss. sem. pap. alb. portul. plantag. malvæ, C. C. usti ana ℥ij. succi acac. glycir. plantag. acetos. portul. hypocist. ana lb ss. amyli torrefacti ℥iij. oliban. ℥ij. mastich. ℥ss. spec. diatrag

150 CHRIST. BENEDICTI
trag. frig. ℥j ss. mista putrefiant ac destil-
lentur: cujus dos. est. à cochl j. ad iij.

Aqua pectoralis temperatior Dorneri.

℞. Rad. glycir. ℥ss. rad. tussilag. poly-
pod. quercin. ana ℥iij. herb. capil. ven. ve-
ronicæ ana m. iij. marrub. scabios. ana m.
j. sem. malvæ cydonior. ana ℥vj. quatuor
frig. major. ℥. j. ss. sem. pap. albi ℥iij. por-
tulac. endiv. ana ℥j. flor. violar. borag. nym-
ph. ana m. j. flor. buglos. ros. ana m. ss. ju-
jub. sebest. ana n. XXI. dactyl. ping. enu-
cl. n. IX. Pulverizanda pulverizentur sub-
tilissime, reliqua vero incidantur, minutim
misceantur & infund. in aq. tussil. & viol.
ana lb ij ss. scabios. marrub. an lb j. hyssop.
veron. ana lb ss. additis mellis passularum
℥iij. syr. de succo violar. ℥v. commisceantur
& infundantur in loco calido per octiduum
vase quotidie aliquoties exagitato, dein de-
stillantur igne lenissimo mediante B. M. cu-
jus dosis est ad ℥iij. cum ℥ss. viol. aut ℥ss.
sacchari crist.

Aqua frigida Gesneri.

℞. flor ros rub. viol. ana m. iij. borrag.
bugloss. nymph. ana m. j. sem. cucurb. cu-
cum ana p. j. sem. portul. lactuc. papav. al-
bi, nigri ana ℥ss. fol. beton. m. ij. rad. ca-
riophyll. ℥j. aq. font. lb iv. infunde per ho-
ras aliquot, tandem B. M.

Aqua

Aqua hypnotica Quercetani.

℞. sem. frig. major. excort. ana ℥ij. sem. pap alb. lb ℥. lactucæ ℥iv. hyosc. ℥ij. flor. nymph. viol. ros. rub. papav. rhæad. ana p. iv. flor sambuci, summit. rutæ ana p. ij. macis, nucis mosch. benzoin. ana ℥vj. contundantur & infundantur per quatrimum in aq. rosar. lact. nenuph. papav. rhæad. ana lb ij. dein colentur & fortiter exprimantur: huic expressioni adde Requi. Nicol. ℥℥. croci, mumixæ ana ℥iij. camphoræ, castor. ana ℥j. destillentur ex artis præcepto, cujus dosis ad ℥ij. tempore somni.

Tinctura papav. err. Hadriani Myns.

℞. conser flor. papav. err. ℥j. flor. papav. err. spiritu vitrioli irrorati ℥j. m. & cum aq. ex succo prædict. florem destill. ℥XXX. extrahatur tinctura rubicundissima, quam postea filtra & adde syr. è succo flor. papav. err. parum vitriolati. M. & ad usum repone: dos. ab ℥ss. ad ℥ij. per se aut ex vehiculis idoneis.

Quinta essentia ferri, P. I. Fabri.

Ferro limato candefacto affundendum acetum acerrimum, donec peroptime extinguatur, extinctum iterum candefac, & candefactum aceto extingue, idque septies repetendo, donec in rubicundissimum crocum ferrum convertatur; deinde dum phialæ inditum est oblongi colli, huic affundenda est

acetum stillatitium acerrimum per maxima quantitas,
ita ut septem aut octo digitis superemineat
croco, & totum omne phiala optime clausa
collocandum est in furno cinerum ad dige-
stionem lentam per mensem unum, agitan-
do phialam quibuscunque singulis diebus,
donec acetum tingatur in rubrum colorem,
acetum tinctum deponendum est per incli-
nationem in vas aliud vitreum novum, aut
acetum stillatitium magmati residuo affun-
dendum, & iterum digerendum in cineri-
bus tepidis donec tingatur, hoc iterum se-
parandum & priori conjungendum, magma
autem tum temporis residuum calcinandum
est, & candifaciendum in tigillo, & aceto
ut prius extinguendum, quater aut septies,
donec iterum in crocum convertatur, huic
croco phialae imposito affundendum est ace-
tum acerrimum iterum stillatitium, & di-
gerendum ut prius, donec tingatur: hoc
toties repetendum est, quoties per digestio-
nem tingetur acetum. Postquam autem non
amplius colorabitur, acetum omne tinctum
destillandum est in balneo leni igne, donec
tinctura remaneat in fundo alembici in con-
sistentia mellis: huic affundendus est spiri-
tus vini alcoholizatus, & ab omni phlegma-
te aquoso vindicatus, donec dissolvatur o-
mne magma per digestionem lenem in bal-
neo tepente; spiritus vini tinctus separan-
dus

dus est per inclinationem, & magmati resi-
 duo quod solutum non fuit, affundendus est
 novus spiritus vini alcoholizatus & iterum
 digerendus, hocque repetendum est donec
 omne magma solutum sit, & non amplius
 tingatur spiritus vini colore rubicundissimo:
 Spiritus omnis tinctus destillandus per retor-
 tam levissima destillatione, donec omnis spi-
 ritus conscensus sit: tunc demum augendus
 est ignis, & forti destillatione mutato reci-
 piente colligendum est oleum ferri, perquam
 optime rubeum, & ter aut quater per re-
 tortam rectificandum est, magmata vero
 residua cujuscunque destillationis simul col-
 ligenda sunt, & simul ignienda in tigillo,
 donec albescant: ex his deinde salem elicies
 album per lotiones & evaporationes multo-
 ties iteratas cum calcinationibus, salem hunc
 purum, putum & candidum addes oleo tuo
 rectificato, & servabis ad usus in phialis
 vitreis optime clausis: dosis ℞j.

Q. essentia lapidis magnetis, Fabr.

Essentia ferri superius tradita, sumenda
 est, ut essentia magnetis integra & incon-
 taminata haberi possit, in eamque essentiam
 puram & limpidam, magnetem affundes pul-
 veratum, & in alcohol redactum, in phia-
 la oblongi colli, orificioque obturato in bal-
 neo tepenti digeres per noctes & dies quin-
 decim: his peractis impones retortæ luto

munitæ, & ad cineres distillabis, servatis ignis gradibus: primo lentus erit ignis, medio mediocris, ultimo fortissimus. Caput mortuum, seu magma quod remanet in fundo retortæ, post destillationem eximendum est, fracta retorta, & pulverizandum, & in tigillo fortissimo igne per diem integrum calcinandum; tum demum fortissimo & acerrimo aceto solvendum, & sal extrahendum est, & permultis lotionibus & calcinationibus ad summum candorem perducendum, aut tandem ad majorem perfectionem ad rubeum colorem & solutionem facilem conducendum. Hoc ultimo sal connectendum est cum essentia ferri, spiritu magnetis imprægnata, & digerendum per tres aut quatuor dies balneo tepido, & per balneum abstrahendum est destillatione quicquid poterit ascendere; reliquum vero digerere oportet igne leni & continuo, donec fixum sit omne, ita ut per destillationem fortem ascendere non possit, at in fundo vasis destillatorii maneat fusum & liquatum tanquam metallum salpetra liquata, cujus humidum adeo ligatum est suo succo, ut vi ignis separari non possit, nisi carbonibus immediate tangatur. Hoc prædictum deinde arcanum summopere custodiendum est tanquam miraculosum in curandis vulneribus & sistendis omnibus sanguinis fluxibus, ut
expe-

experientia certum fiet: cujus dof. est ad gr. X. aut ℥ ss. ex vehiculo idoneo.

Tinctura coralliorum Hartmanni.

Calcinantur prius corallia non pulverifata, sed integra, igne reverberii primum lento, ut saltem viva flamma corallia in testis (seu cellis terreis) in furno reverberii posita superficietenus tangat: corallia hoc modo primo gradu albescunt coloremque nativum abscondunt. Tandem ergo gradibus ignis succedentibus corallorum corpus est fatigandum, donec ex albedine in flavedinem, & ex flavedine in rubedinem summam reducantur, corpore toto reddito spongioso & leni; id quod plerumque biduo vel triduo absolvitur. Hoc igitur signum dum in promptu fuerit, tum demum corallia beneficio graduum ignis facto sunt habita ad propriam tincturam in aliud menstruum deponenda: sic itaque præparata corallia, si in spiritum vini vel in alcohol spiritus roris majalis injiciantur, paulo post sponte sua in idem alcohol tincturam deponunt. Igitur hæc aliquantulum menstruo vini per destillationem inde ablato, fit rubicundissima cum quadam dulcedine: exhibetur in vehiculis convenientibus à gr. iij. ad gr. X. vel.

℞. Sacchari cand. depuratissimi, fragmentorum corall. ana q s. inde in retortam, & destillentur in arena per latus; exhibit tinctura

Stura rubicundissima, cujus dos. est à gr. X. ad XX. ex vehiculo accommodato post debitam rectificationem.

Tinctura rosar. rubr. Dorneri.

℞. flor. ros. rub. ℥j. ℥s. aq. ros. opt. ℥XXX. macerentur aliquandiu. postea adde spir. vitrioli ℥j ℥s julap. ros. q. s. pro dulcoratione.

Hydrorosatum Ang. Salæ.

℞. capitum rosar. exiccat. ac subtilissime concisorum ℥ij. coq. in lb j. aq. font. limpida, cui si satis fuerint tineta, ac in vitrum percolata, affundantur spiritus vitrioli gr. XX. facta modice circumagitatione: decoctum vel aqua hæc colore apparebit saturato rubescente, & ad gratiam augeri spiritus vitrioli quantitas debet.

Decoctum ad ardorem & tenuitatem sanguinis emendand. Quercetani.

℞. rad. acetos. cichor. bugloss. ana ℥j. jujub. paria vj. fol. endiv. portul. lactuc. acetos. ana m. j. sem. cuscut. cucum. melon. lactuc. psyllii, cidon. pap. albi ana ℥ss. fol. viol. nenuph. ana p. ij. gum. arab. trag. ana. ℥ij. f. decoctio & in colatura dissolvi poterunt syrupus de papavere, de nenuphari, viol. de ros sic. & cidon, sine spec. ana q. s.

Syrupus de manna solut. Mindereri.

℞. pulpæ tamarind. ℥ij. jujub. sebest. ana. num. XX. prunor. damascen. caricar. ping.

ping. num. X hordei integri m. fs. polypod.
 qu. ℥iv. fs. sem. foenic. ℥ij. aq. font. lb viij.
 coq. ad remanentiam lb v. in colatura cali-
 da infunde per noctem fol. fenæ el. ℥ij. a-
 gar. troch. rhab. opt. ana ℥iij. Colaturæ le-
 viter expressæ iterum adde mannæ Calabræ
 mellis rosac. sol. ana ℥viiij. sachari albi ℥Xvj.
 f. syrupus ℥ij. cinamoni aromatizandus.

Syrupus Aristolochia, Fabri.

Radices recentes aristol, rot. contus. &
 f. q. spiritus vini permixtæ ad eminentiam
 iv. aut vj. digitorum. in phiala vitrea op-
 time clausa in cineribus tepidis per tres aut
 quatuor horas digerendæ sunt, donec rube-
 scat vini spiritus, qui postea extrahendus est
 per inclinationem, & novus addendus, ut
 tota extrahatur aristolochiæ tinctura, quæ
 tum demum in B. M. destillanda est, ut se-
 paretur vini spiritus, & remaneat tinctura
 rubicundissima in fundo instar mellis, cui
 addenda est f. q. sacchari, & in syrupum per-
 coquenda; cui ultimo (si libuerit) sal con-
 nectendus est, & fervendus ad usus medicos
 varios: ad majorem efficaciam potest extrahi
 spiritus aristolochiæ, ex succo ejus fermentato,
 & postquam depuratus est spiritus à
 suo phlegmate syrupo addendus est, ad quam-
 cunque scilicet libram ℥j. spiritus, cujus sy-
 rupi dos. est ℥ss. ex ovo sorbili.

Essentia radicum altheæ, Ang. Sala.

℞. Rad alth. ficcatae & in taleolas concisæ; in olla optime vitreata aq. altheæ ferventis lb iv. affundantur; absque commotione infusum per noctem quiescat; hinc liquor pellucidus per setaceum sine expressione coletur, colatum usitato modo leni evaporatione in consistentiam cogitur. Hic ipse modus in radicum symphyti & similiarum mucilaginosarum optimus: at cum hujusmodi essentia rancescant cito, haud multo ante ipsius mixturæ confectionem eas parare consultum est.

Mixtura altheæ, Ang. Sala.

℞. essent. radice alth. symph. violarum cærul. ana ℥j. glycirr. ℥ss. essentia corticum papaveris albi ℥ij. essentia jujubar ℥iv. gum. trag. arab. subt. pulv. ana ℥ij. dos. ab ℥ss ad ℥j.

Mixtura myrtillorum, Ejusdem.

℞. essent. fructuum myrtil. cum aq. plantag. vel bursæ pastor. extract. ℥ij. essentia ros. rub. ℥j. acaciæ nost. ℥ij. essent. de cydoniis ℥iij. & ℥ij m. dos. ℥ss.

Essentia cydoniorum A. S.

℞. cydoniorum selectorum & maturorum cum cortic. in tenues & oblongas taleolas incisor. q. s. rejectis seminibus cucurbitæ indantur, & affusa aq. rosar. ad eminentiam aliquantulum alembico cœco appo-
sita,

sita, & in B. M. ut cydonia mollescant, foveatur: hinc aq. rosar. aliquantulum tincta & separata, reliquum levi expressione, ne quod liquidum admisceatur, coletur, quod cum aqua dicta conjunctum, iterum blande, ne quod empyreuma contrahat; inspisetur; essentia gustu & visu gratissima existit.

Extractum sive sanguis symphyti, Querc.

℞. rad. symph. major. & minor. simul opt. mundat. has in mortario marmoreo probe contunde cum pistillo ligneo, donec formam pulpæ fortiatur, Ad lb iv. hujus pulpæ adjice medullæ panis secalini, & panis filiginei sive triticei ana lb j omnia invicem probe mixta & tantillo vini albi irrigata injiciantur in matrarium vitreum cum longo collo, subere vel cera Hispanica optime obturatum, ut nihil transpiret: hoc matrarium collocetur in fimo calido, quem Chymici ventrem equinum vocant, sive in balneo vaporoso, donec materia in chyli sanguinei ac rubicundi colorem convertatur. Tunc illam fortiter prælo exprime, & expressionem chylosam & sanguineam pone in balneo vaporoso; illud in hac secunda digestionem majorem acquirat rubedinem, & fœces aliquot in fundo relinquet, quas superabis continuando hanc digestionem & depurationem, donec materia clarissima & rubicundissima apparuerit: separa ab illa tunc li-
quo-

quorem clariorem per alembicum ad ignem balnei vaporosi, & remanebit in fundo extractum rubicundissimum, quod nominant sanguinem symphyti, ad hernias & omnia ulcera interna præstantissimum, cuius dos. est ℞j. in sua propria aqua, aliave congrua.

Extractum Brasii, Authoris.

℞. fol. fragor. pentaphyl. pimpinel. equiset. cetrach. consolid. ana m. j. decoq. in s. q. decocti brasii ad mellis consistentiam; colatura reservetur ad usum.

Trochisci de papar. Had. Amyns.

℞. sacchari penidii ℥ij. sem. papav. albi ℥ss. sem. melon. excort. cucurbitæ ana ℥ij. succi glycir. ext. boli armen. rubri præp. flor. sulph. compos. ana ʒj. ss. extract. flor. pap. errat. ʒ. ss. m & cum s. q. mucilag. sem. cydon. cum aq. papav. errat. ext. f. trochisci parvi sublinguales.

Pulvis Scaligeri in cruenta exspuitione.

℞. Boli arm. terræ sigil. spod. hæmat. ros. rub. ana ʒv. coral. rub. carab. margarit. gum. arab. trag ana ʒij. sem. pap. albi, portul. malvæ, plantagin. C. C. usti, acaciæ, succi glycirr. ana ʒij. m. f. pulvis.

F I N I S.

INDEX

INDEX CAPITUM.

- Cap. 1. *De subactione alimentorum, ut & de ordine ingerendi, & diata moderamine.*
- Cap. 2. *De saliva acida, seu de acido ventriculi redundante.*
- Cap. 3. *De colore sanguinis.*
- Cap. 4. *De totali circulationis necessitate, & de particulari ejus in tabida κατὰ σάρασι deficiencia.*
- Cap. 5. *De narium hæmorrhagia.*
- Cap. 6. *De sanguinis congestione, nec non de feri separati circuitu.*
- Cap. 7. *De prodromis & præcautione sanguinis alienati.*
- Cap. 8. *De fermentationum idais & specificatione.*
- Cap. 9. *De vasculis liquorum alienatorum veteriis, & de eorundem dispositura.*
- Cap. 10. *De motu sanguinis devio, seu fluxione imprimis pectoralia alluente.*
- Cap. 11. *De fluxionum prodromis.*
- Cap. 12. *De diebus horisque fluctuationis diacriticis.*
- Cap. 13. *De fluxionum reductione & proportionem.*
- Cap. 14. *De sanguine exotico, seu de sanguine extravasato stagnante.*
- Cap. 15. *De sputi materia & essentia in genere.*

I N D E X.

- Cap. 16. *De vasculis sputorum susceptivis & modo expectorationis.*
- Cap. 17. *De temporib. ἀνακαθάρσει dicatis.*
- Cap. 18. *De sputo albo spumoso.*
- Cap. 19. *De sputo subalbido pellucido densabili.*
- Cap. 20. *De sputo luteo.*
- Cap. 21. *De sputo subcarnaleo, subnigro, & ferrugineo.*
- Cap. 22. *De sputo salino.*
- Cap. 23. *De sputo subdulci.*
- Cap. 24. *De sputo canoso & cinereo seu purulento.*
- Cap. 25. *De hæmoptosi curanda.*
- Cap. 26. *De γαλακτοποσίᾳ.*
- Cap. 27. *De usu perdulcium.*
- Cap. 28. *De halituum & suffituum administratione.*
- Cap. 29. *De fonticulis.*
- Cap. 30. *De sudoribus.*

INDEX RERUM.

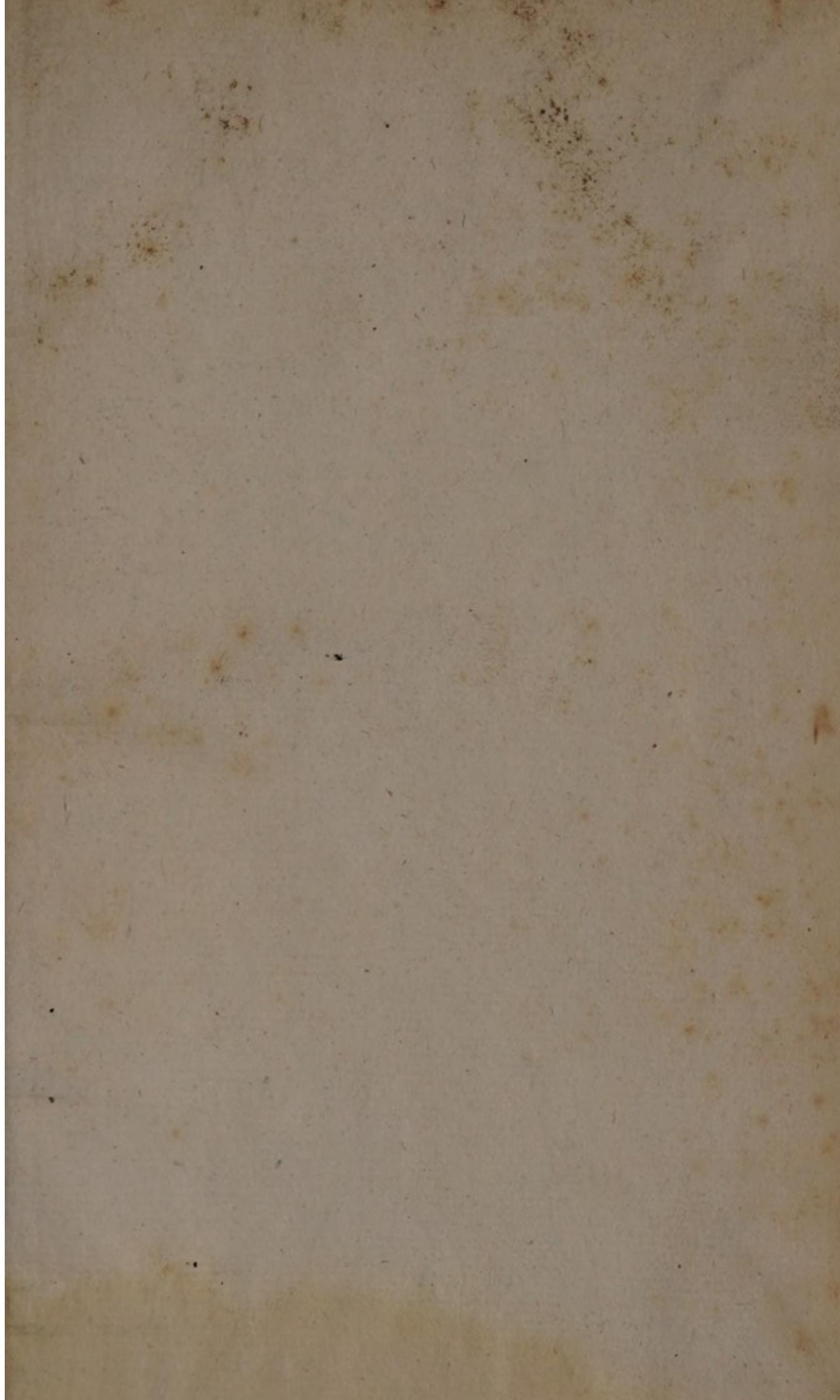
<i>Succorum alienatorum de-</i> <i>fectiones,</i> Pag. 87	<i>Julapium.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Succorum alienatorum de-</i> <i>stationes.</i> 88	<i>Hauftus hypnoticus.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Observationes διαγνωστικῶν</i> <i>ſtantes</i> 91	<i>Eclegma.</i>	124
<i>Rerum nonnaturalium ac-</i> <i>commodatio.</i> 101	<i>Electuariuum.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Regule evacuationi dicatæ.</i> 105	<i>Conditum.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Regule Expectorationi dica-</i> <i>tæ.</i> 106	<i>Trochifci.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Regula sudorificis adaptatæ.</i> 108	<i>Alimentum pharmacodes.</i>	125
<i>Regula fontanellis dicata.</i> 110	<i>Radices.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Regule ſuffituum & hali-</i> <i>tuum adminiſtrationi dica-</i> <i>tæ.</i> <i>ibid.</i>	<i>Folia.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Contraindicantium regule</i> <i>moderatrices.</i> 111	<i>Fructus.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Regule veſtitui dicatæ.</i> 112	<i>Apparatus.</i>	126
<i>Regule corporis motui adapta-</i> <i>tæ.</i> 113	<i>Pinſatum Cruſtemmiorum.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Regule corporis poſitioni per-</i> <i>tinentes.</i> <i>ibid.</i>	<i>Ingerendi ordo.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Regule phlebotomiæ dicatæ.</i> 114	<i>Ciborum debita iuteneratio.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Syrupus magiſtralis, quo ſan-</i> <i>guis à ſale & tenuibus i-</i> <i>choribus optime vindica-</i> <i>tur.</i> 117	<i>Ciborum electio.</i>	127
<i>Aqua ſanativa.</i> 120	<i>Operationes circa viſcera &</i> <i>partes reſpirationi ſubſer-</i> <i>vientes.</i> 131	
<i>Aqua calcis.</i> 121	<i>Minorativorum ſimplicium &</i> <i>compoſitorum paradigma-</i> <i>ta.</i> 132	
<i>Tinctura boli armeni.</i> <i>ibid.</i>	<i>Pilule.</i>	134
<i>Decoctum limacum.</i> <i>ibid.</i>	<i>Thoracica alterantia ſimpli-</i> <i>cia.</i>	135
<i>Infuſum.</i> 122	<i>Compoſita.</i>	136
<i>Serum alteratum.</i> <i>ibid.</i>	<i>Decompoſita.</i>	137
<i>Amygdala.</i> 123	<i>Potus primus.</i>	<i>ibid.</i>
	<i>Potus ſecundus.</i>	138
	<i>Potus tertius.</i>	<i>ibid.</i>
	<i>Potus quartus.</i>	<i>ibid.</i>
	<i>Evaporatio prima.</i>	139
	<i>Evaporatio ſecunda.</i>	<i>ibid.</i>
	<i>Evaporatio tertia.</i>	<i>ibid.</i>
	<i>Effumatio prima.</i>	140
	<i>Effumatio ſecunda.</i>	142
	<i>Effumatio tertia.</i>	144
	<i>Eſſ-</i>	

I N D E X.

<p><i>Effumatio quarta.</i> 146 <i>Aqua hæmoptoica Quercetani.</i> 149 <i>Aqua altera facile parabilis, efficax.</i> <i>ibid.</i> <i>Aqua pectoralis temperatior, Dorneri.</i> 150 <i>Aquafrigida Gesneri.</i> <i>ibid.</i> <i>Aqua hypnotica Quercetani.</i> 151 <i>Tinctura papav. err. Hadriani Myns.</i> <i>ibid.</i> <i>Quinta essentia ferri, P. I. Fabri.</i> <i>ibid.</i> <i>Quinta essentia lap. Magnetis, Fabri.</i> 153 <i>Tinctura Coralliorum, Hartmanni.</i> 155 <i>Tinctura Ros. rub. Dorneri.</i> 156 <i>Hydrorosatum Ang. Sal.</i> <i>ibid.</i> <i>Decoctum ad ardorem & te-</i></p>	<p><i>nuitatem sanguinis emendand. Quercetani.</i> <i>ibid.</i> <i>Syrupus de Manna solut. Mindereri.</i> <i>ibid.</i> <i>Syrupus aristolochiæ, Fabri.</i> 157 <i>Essentia radicum Altheæ, Ang. Salæ.</i> 158 <i>Mixtura altheæ, Ang S.</i> <i>ibid.</i> <i>Mixtura myrtillorum, Ejuſd.</i> <i>ibid.</i> <i>Essentia Cydoniorum, A. S.</i> <i>ibid.</i> <i>Extractum siue sanguis symphyti Quercet.</i> 159 <i>Extractum Brasili, Authoris.</i> 160 <i>Trochisci de papav. Had. Amyns.</i> <i>ibid.</i> <i>Pulvis Scaligeri in cruenta expuitione.</i> <i>ibid.</i></p>
---	---

F I N I S.

COST MA.

0-0-5

